Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)

της 3ης Σεπτεμβρίου 2024*

Περιεχόμενα

Το νομικό πλαίσιο 5

Το ιστορικό της διαφοράς 12

Ως προς τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις και την επίμαχη συγκέντρωση 12

Ως προς τη μη κοινοποίηση 12

Ως προς την αίτηση παραπομπής στην Επιτροπή 13

Ως προς τις επίδικες αποφάσεις 14

Η διαδικασία ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου 14

Η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση 15

Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου και τα αιτήματα των διαδίκων κατ' αναίρεση 17

Επί της συνεκδικάσεως 17

Επί των αιτήσεων παρεμβάσεως 17

Επί των αιτημάτων εφαρμογής της ταχείας διαδικασίας 18

Επί των αιτημάτων των διαδίκων κατ' αναίρεση 19

Επί των αιτήσεων αναιρέσεως 20

Επιχειρήματα των διαδίκων 20

Εκτίμηση του Δικαστηρίου 29

Επί της γραμματικής ερμηνείας 30

Επί της ιστορικής ερμηνείας 32

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

– Επί του παραδεκτού των στοιχείων που προσκόμισε η Grail 32

– Επί της ουσίας 33

Επί της συστηματικής ερμηνείας 36

– Επί των στοιχείων που ελήφθησαν υπόψη από το Γενικό Δικαστήριο στο πλαίσιο της συστηματικής ερμηνείας 37

– Επί των λοιπών ενδεχομένως κρίσιμων στοιχείων στο πλαίσιο της συστηματικής ερμηνείας 41

– Συμπέρασμα επί της συστηματικής ερμηνείας 42

Επί της τελολογικής ερμηνείας 42

Επί της προσφυγής ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου 48

Επί των δικαστικών εξόδων 49

«Αίτηση αναιρέσεως – Ανταγωνισμός – Συγκεντρώσεις – Αγορά της φαρμακευτικής βιομηχανίας – Συστήματα γενετικής αλληλούχησης – Απόκτηση του αποκλειστικού ελέγχου της Grail LLC από την Illumina Inc. – Κανονισμός (ΕΚ) 139/2004 – Άρθρο 22 – Αίτηση παραπομπής υποβληθείσα από εθνική αρχή ανταγωνισμού η οποία, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, δεν έχει αρμοδιότητα να εξετάσει την πράξη συγκέντρωσης – Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να εξετάσει την πράξη συγκέντρωσης – Αποφάσεις της Επιτροπής με τις οποίες έγιναν δεκτά τα αιτήματα άλλων εθνικών αρχών ανταγωνισμού να συνυποβάλουν την αίτηση παραπομπής – Αρμοδιότητα της Επιτροπής – Ασφάλεια δικαίου»

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-611/22 P και C-625/22 P,

με αντικείμενο δύο αιτήσεις αναιρέσεως βάσει του άρθρου 56 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίες ασκήθηκαν στις 22 και στις 30 Σεπτεμβρίου 2022 αντίστοιχα,

Illumina Inc., με έδρα το Wilmington (Ηνωμένες Πολιτείες), εκπροσωπούμενη από τους D. Beard, BL, και J. Holmes, barrister, επικουρούμενους από τους P. Chappatte, advocaat, F. E. González Díaz, abogado, G. C. Rizza και M. Siragusa, avvocati, T. Verheyden, avocat, και την L. Wright, advocate,

αναιρεσείουσα στην υπόθεση C-611/22 P,

υποστηριζόμενη από την:

Biocom California, με έδρα το Σαν Ντιέγκο (Ηνωμένες Πολιτείες), εκπροσωπούμενη από τους B. Amory, É. Barbier de La Serre, A. S. Perraut και L. Van Mullem, avocats,

παρεμβαίνουσα κατ' αναίρεση,

όπου οι λοιποί διάδικοι είναι οι:

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους G. Conte, N. Khan και C. Urraca Caviedes,

καθής πρωτοδίκως,

Ελληνική Δημοκρατία, εκπροσωπούμενη από τον Κ. Μπόσκοβιτς,

Γαλλική Δημοκρατία, εκπροσωπούμενη αρχικώς από τον T. Stéhelin και την N. Vincent, στη συνέχεια από τους R. Bénard, T. Lechevallier και T. Stéhelin,

Βασίλειο των Κάτω Χωρών, εκπροσωπούμενο από τις E. M. M. Besselink, M. K. Bulterman, A. Hanje και P. P. Huurnink,

Εποπτεύουσα Αρχή της ΕΖΕΣ, εκπροσωπούμενη από την C. Simpson, τον M. Sánchez Rydelski και τη Μ.-Μ. Ιωσηφίδου,

Grail LLC, με έδρα το Menlo Park, (Ηνωμένες Πολιτείες), εκπροσωπούμενη από τους A. Giraud, avocat, J. M. Jiménez-Laiglesia Oñate, abogado, D. Little, solicitor, J. Ruiz Calzado, abogado, και S. Troch, advocaat,

παρεμβαίνουσες πρωτοδίκως,

και

Grail LLC, με έδρα το Menlo Park, (Ηνωμένες Πολιτείες), εκπροσωπούμενη από τους A. Giraud, avocat, J. M. Jiménez-Laiglesia Oñate, abogado, D. Little, solicitor, J. Ruiz Calzado, abogado, και S. Troch, advocaat,

αναιρεσείουσα στην υπόθεση C-625/22 P,

υποστηριζόμενη από τη:

Δημοκρατία της Εσθονίας, εκπροσωπούμενη από την N. Grünberg,

παρεμβαίνουσα κατ' αναίρεση,

όπου οι λοιποί διάδικοι είναι οι:

Illumina Inc., με έδρα το Wilmington, εκπροσωπούμενη αρχικώς από τους D. Beard, BL, και J. Holmes, barrister, επικουρούμενους από τους B. Cullen, BL, F. E. González Díaz, abogado, G. C. Rizza και M. Siragusa, avvocati, στη συνέχεια από τους D. Beard, BL, και J. Holmes, barrister, επικουρούμενους από τους J. Blanco Carol και F. E. González Díaz, abogados, την A. Magraner Oliver, avocate, τους G. C. Rizza και M. Siragusa, avvocati, και τον T. Verheyden, avocat,

προσφεύγουσα πρωτοδίκως,

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους G. Conte, N. Khan και C. Urraca Caviedes,

καθής πρωτοδίκως,

Ελληνική Δημοκρατία, εκπροσωπούμενη από τον Κ. Μπόσκοβιτς,

Γαλλική Δημοκρατία, εκπροσωπούμενη αρχικώς από τον T. Stéhelin και την N. Vincent, στη συνέχεια από τους R. Bénard, T. Lechevallier και T. Stéhelin,

Βασίλειο των Κάτω Χωρών, εκπροσωπούμενο από τις E. M. M. Besselink, M. K. Bulterman, A. Hanje και P. P. Huurnink,

Εποπτεύουσα Αρχή της ΕΖΕΣ, εκπροσωπούμενη από την C. Simpson, τον M. Sánchez Rydelski και τη Μ.-Μ. Ιωσηφίδου,

παρεμβαίνουσες πρωτοδίκως,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

συγκείμενο από τους K. Lenaerts, Πρόεδρο, L. Bay Larsen, Αντιπρόεδρο, A. Prechal, K. Jürimäe, K. Λυκούργο, F. Biltgen, προέδρους τμήματος, S. Rodin, P. G. Xuereb, L.S. Rossi, N. Jääskinen, N. Wahl (εισηγητή), I. Ziemele και J. Passer, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: Ν. Αιμιλίου

γραμματέας: A. Lamote, διοικητική υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 12ης Δεκεμβρίου 2023,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 21ης Μαρτίου 2024,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με τις αντίστοιχες αιτήσεις αναιρέσεως, η Illumina Inc. (υπόθεση C-611/22 P) και η Grail LLC (υπόθεση C-625/22 P) ζητούν την αναίρεση της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 13ης Ιουλίου 2022, Illumina κατά Επιτροπής (T-227/21, στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, EU:T:2022:447), με την οποία το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή της Illumina που είχε ως αίτημα την ακύρωση, πρώτον, της αποφάσεως C(2021) 2847 final της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της 19ης Απριλίου 2021, με την οποία έγινε δεκτή η υποβληθείσα από τη γαλλική εθνική αρχή ανταγωνισμού αίτηση προς την Επιτροπή να εξετάσει την πράξη συγκέντρωσης που είχε ως αντικείμενο την απόκτηση του αποκλειστικού ελέγχου της Grail από την Illumina (υπόθεση COMP/M.10188 – Illumina/Grail) (στο εξής: επίδικη απόφαση), δεύτερον, των αποφάσεων C(2021) 2848 final, C(2021) 2849 final, C(2021) 2851 final, C(2021) 2854 final και C(2021) 2855 final της Επιτροπής, της 19ης Απριλίου 2021, με τις οποίες έγιναν δεκτά τα αιτήματα των εθνικών αρχών ανταγωνισμού της Ελλάδας, του Βελγίου, της Νορβηγίας, της Ισλανδίας και των Κάτω Χωρών να συνυποβάλουν την προαναφερθείσα αίτηση παραπομπής (καλούμενων στο εξής, από κοινού με την επίδικη απόφαση: επίδικες αποφάσεις), και, τρίτον, του από 11 Μαρτίου 2021 εγγράφου της Επιτροπής με το οποίο η Illumina και η Grail ενημερώθηκαν για την αίτηση παραπομπής (στο εξής: ενημερωτικό έγγραφο).

Το νομικό πλαίσιο

2 Οι αιτιολογικές σκέψεις 5 έως 8, 11, 14 έως 16, 24 και 25 του κανονισμού (ΕΚ) 139/2004 του Συμβουλίου, της 20ής Ιανουαρίου 2004, για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων (κανονισμός ΕΚ για τις συγκεντρώσεις) (ΕΕ 2004, L 24, σ. 1), έχουν ως εξής:

«(5) Πρέπει να εξασφαλισθεί […] ότι η διαδικασία αναδιάρθρωσης δεν θα αποδειχθεί στη διάρκεια του χρόνου επιβλαβής για τον ανταγωνισμό. Το κοινοτικό δίκαιο πρέπει, ως εκ τούτου, να συμπεριλάβει διατάξεις που να ρυθμίζουν τις συγκεντρώσεις οι οποίες μπορεί να παρακωλύσουν σημαντικά τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό στην κοινή αγορά, ή σε μεγάλο τμήμα της.

(6) Είναι, επομένως, αναγκαία η θέσπιση μιας ειδικής νομικής πράξης που θα εξασφαλίσει τον αποτελεσματικό έλεγχο όλων των συγκεντρώσεων ανάλογα με τις επιπτώσεις τους στη διάρθρωση του ανταγωνισμού στην Κοινότητα και η οποία θα είναι η μόνη που θα ισχύει για τις εν λόγω συγκεντρώσεις. Ο κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 4064/89 [του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1989, για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων (ΕΕ 1989, L 395, σ. 1)], επέτρεψε την άσκηση κοινοτικής πολιτικής στον τομέα αυτόν. Με βάση τη σχετική εμπειρία, ωστόσο, ο εν λόγω κανονισμός θα πρέπει τώρα να αναδιατυπωθεί σε μία νομοθετική πράξη που θα εκπονηθεί κατά τρόπο ώστε να ανταποκρίνεται στις προκλήσεις μιας πιο ενοποιημένης αγοράς και της μελλοντικής διεύρυνσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύμφωνα με τις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας που διατυπώνονται στο άρθρο 5 [ΕΚ], ο παρών κανονισμός δεν υπερβαίνει τα αναγκαία όρια προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος της εξασφάλισης ανόθευτου ανταγωνισμού στην κοινή αγορά, σύμφωνα με την αρχή της οικονομίας της ανοικτής αγοράς με ελεύθερο ανταγωνισμό.

(7) Τα άρθρα 81 και 82 [ΕΚ], αν και δυνάμει της νομολογίας του Δικαστηρίου έχουν εφαρμογή σε ορισμένες συγκεντρώσεις, δεν επαρκούν για τον έλεγχο όλων των συγκεντρώσεων που ενδέχεται να αποδειχθούν ασυμβίβαστες με το σύστημα ανόθευτου ανταγωνισμού που επιδιώκει η συνθήκη [ΕΚ]. Ο παρών κανονισμός θα πρέπει, κατά συνέπεια, να βασισθεί όχι μόνο στο άρθρο 83 [ΕΚ] αλλά, κυρίως, στο άρθρο 308 [ΕΚ], δυνάμει του οποίου η Κοινότητα μπορεί να αναλάβει πρόσθετες εξουσίες ώστε να προβεί στις ενέργειες που είναι αναγκαίες για την επίτευξη των στόχων της, και επίσης εξουσίες δράσης όσον αφορά τις συγκεντρώσεις στις αγορές των γεωργικών προϊόντων που απαριθμούνται στο παράρτημα Ι της συνθήκης [ΕΚ].

(8) Οι διατάξεις που θα θεσπισθούν με τον παρόντα κανονισμό θα πρέπει να ισχύουν για τις σημαντικές διαρθρωτικές μεταβολές των οποίων τα αποτελέσματα στην αγορά υπερβαίνουν τα εθνικά σύνορα ενός κράτους μέλους. Οι εν λόγω συγκεντρώσεις θα πρέπει, κατά κανόνα, να εξετάζονται αποκλειστικά, στο επίπεδο της Κοινότητας, κατ' εφαρμογή ενός συστήματος ενιαίου ελέγχου και σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας. […]

[…]

(11) Οι κανόνες που διέπουν την παραπομπή των συγκεντρώσεων από την Επιτροπή προς τα κράτη μέλη και από τα κράτη μέλη προς την Επιτροπή θα πρέπει να εφαρμόζονται ως αποτελεσματικός διορθωτικός μηχανισμός με βάση την αρχή της επικουρικότητας. Οι κανόνες αυτοί προστατεύουν δεόντως τα συμφέροντα των κρατών μελών όσον αφορά τον ανταγωνισμό και λαμβάνουν υπόψη την ανάγκη ασφάλειας του δικαίου και την αρχή του ενιαίου ελέγχου.

[…]

(14) Η Επιτροπή και οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών θα πρέπει να δημιουργήσουν από κοινού ένα δίκτυο δημόσιων αρχών, όπου θα συνεργάζονται στενά στο πλαίσιο των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων τους, χρησιμοποιώντας αποτελεσματικές ρυθμίσεις όσον αφορά την αμοιβαία ενημέρωση και τις σχετικές διαβουλεύσεις, προκειμένου να εξασφαλίζουν την εξέταση κάθε υπόθεσης από την πλέον κατάλληλη αρχή, με βάση την αρχή της επικουρικότητας και για να αποφευχθεί, όσο είναι δυνατόν, η πολλαπλή υποβολή κοινοποιήσεων μιας δεδομένης συγκέντρωσης. Η παραπομπή των συγκεντρώσεων από την Επιτροπή στα κράτη μέλη και από τα κράτη μέλη στην Επιτροπή θα πρέπει να γίνεται με αποτελεσματικό τρόπο και να αποφεύγονται, στο μέτρο του δυνατού, καταστάσεις στις οποίες η συγκέντρωση υπόκειται σε παραπομπή τόσο πριν όσο και μετά την κοινοποίησή της.

(15) Η Επιτροπή θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να παραπέμπει σε κράτος μέλος κοινοποιημένες συγκεντρώσεις με κοινοτική δράση που απειλούν να επηρεάσουν σημαντικά τον ανταγωνισμό σε αγορά του κράτους μέλους αυτού, εφόσον φέρει όλα τα χαρακτηριστικά μιας διακριτής αγοράς. Αν η συγκέντρωση επηρεάζει τον ανταγωνισμό στην εν λόγω αγορά, η οποία δεν αποτελεί σημαντικό τμήμα της κοινής αγοράς, η Επιτροπή θα πρέπει να υποχρεούται, εφόσον της ζητηθεί, να παραπέμψει το σύνολο ή μέρος της υπόθεσης στο εν λόγω κράτος μέλος. Ένα κράτος μέλος θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να παραπέμπει στην Επιτροπή μια συγκέντρωση που δεν έχει κοινοτική διάσταση αλλά επηρεάζει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών και απειλεί να επηρεάσει σημαντικά τον ανταγωνισμό στο έδαφός του. Άλλα κράτη μέλη τα οποία επίσης είναι αρμόδια για την εξέταση της συγκέντρωσης θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να συντάσσονται με το αίτημα αυτό. Στην περίπτωση αυτή, προκειμένου να εξασφαλισθεί η αποτελεσματικότητα και το προβλέψιμο του συστήματος, οι εθνικές προθεσμίες θα πρέπει να αναστέλλονται έως ότου ληφθεί απόφαση για την παραπομπή της υπόθεσης. Η Επιτροπή θα πρέπει να έχει την εξουσία να εξετάζει και να αποφασίζει σχετικά με μια συγκέντρωση για λογαριασμό ενός ή περισσότερων αιτούντων κρατών μελών.

(16) Θα πρέπει να δοθεί η δυνατότητα στις συμμετέχουσες επιχειρήσεις να ζητούν, πριν από τη κοινοποίηση μιας συγκέντρωσης, την παραπομπή της προς ή από την Επιτροπή, ώστε να βελτιωθεί περαιτέρω η αποτελεσματικότητα του συστήματος ελέγχου των συγκεντρώσεων εντός της Κοινότητας. […] Κατόπιν αιτήματος των συγκεκριμένων επιχειρήσεων, η Επιτροπή θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να παραπέμπει σε κράτος μέλος μια συγκέντρωση με κοινοτική διάσταση η οποία ενδέχεται να επηρεάσει σημαντικά τον ανταγωνισμό σε αγορά του κράτους μέλους αυτού, εφόσον φέρει όλα τα χαρακτηριστικά μιας διακριτής αγοράς. Δεν θα πρέπει, ωστόσο, να απαιτείται από τις εν λόγω επιχειρήσεις να αποδεικνύουν ότι οι επιπτώσεις της συγκέντρωσης θα είναι επιζήμιες για τον ανταγωνισμό. Μια συγκέντρωση δεν θα πρέπει να παραπέμπεται από την Επιτροπή σε κράτος μέλος το οποίο έχει εκφράσει τη διαφωνία του με την παραπομπή αυτή. Πριν από την κοινοποίηση στις εθνικές αρχές, οι συγκεκριμένες επιχειρήσεις θα πρέπει επίσης να έχουν τη δυνατότητα να ζητούν την παραπομπή στην Επιτροπή μιας συγκέντρωσης χωρίς κοινοτική διάσταση η οποία υπόκειται σε εξέταση δυνάμει των εθνικών νομοθεσιών ανταγωνισμού τουλάχιστον τριών κρατών μελών. […]

[…]

(24) Για να εξασφαλισθεί ένα σύστημα ανόθευτου ανταγωνισμού στην κοινή αγορά, στα πλαίσια της προώθησης μια πολιτικής που διεξάγεται σύμφωνα με την αρχή της οικονομίας της ανοικτής αγοράς με ελεύθερο ανταγωνισμό, ο παρών κανονισμός πρέπει να επιτρέπει τον αποτελεσματικό έλεγχο όλων των συγκεντρώσεων από πλευράς επιπτώσεων στον ανταγωνισμό στην Κοινότητα. Κατόπιν τούτου, ο κανονισμός [4064/89] καθιερώνει την αρχή βάσει της οποίας θα πρέπει να κηρύσσεται ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά κάθε συγκέντρωση με κοινοτική διάσταση που δημιουργεί ή ενισχύει δεσπόζουσα θέση που συνεπάγεται μία σημαντική παρακώλυση του αποτελεσματικού ανταγωνισμού στην κοινή αγορά ή σε σημαντικό τμήμα της.

(25) Λόγω των συνεπειών που μπορεί να έχουν οι συγκεντρώσεις στην ολιγοπωλιακή διάρθρωση των αγορών, είναι ακόμη περισσότερο αναγκαία η διατήρηση συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού στις εν λόγω αγορές. Σε πολλές ολιγοπωλιακές αγορές υπάρχει ορισμένος βαθμός υγιούς ανταγωνισμού. Ωστόσο, υπό ορισμένες συνθήκες, οι συγκεντρώσεις που συνεπάγονται την εξάλειψη των σημαντικών ανταγωνιστικών πιέσεων που είχαν ασκηθεί μεταξύ των συμμετεχ[ουσών] επιχειρήσεων, καθώς και η μείωση της ανταγωνιστικής πίεσης επί των λοιπών ανταγωνιστών, μπορεί, ακόμη και εν απουσία του ενδεχομένου ενός συντονισμού μεταξύ των μελών του ολιγοπωλίου, να οδηγήσει σε σημαντική παρακώλυση του ανταγωνισμού. Τα κοινοτικά δικαστήρια, ωστόσο, δεν έχουν μέχρι στιγμής ερμηνεύσει ρητά τον κανονισμό [4064/89] ως απαιτούντα, οι συγκεντρώσεις που προκαλούν τέτοιας φύσεως μη συντονισμένα αποτελέσματα να κηρύσσονται μη συμβατές με την κοινή αγορά. Ως εκ τούτου, προς το συμφέρον της ασφάλειας του δικαίου, θα πρέπει να καταστεί σαφές ότι ο παρών κανονισμός προνοεί για τον αποτελεσματικό έλεγχο τέτοιων συγκεντρώσεων καθιερώνοντας την αρχή βάσει της οποίας θα πρέπει να κηρύσσεται ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά οιαδήποτε συγκέντρωση που παρακωλύει σημαντικά τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό. Η έννοια της "σημαντικής παρακώλυσης του αποτελεσματικού ανταγωνισμού" στο άρθρο 2, παράγραφοι 2 και 3, θα πρέπει να ερμηνευθεί ως εκτεινόμενη, πέρα από την έννοια της δεσπόζουσας θέσης, μόνο στις αντιανταγωνιστικές επιπτώσεις μιας συγκέντρωσης που προκύπτουν από τη μη συντονισμένη συμπεριφορά των επιχειρήσεων που δεν έχουν δεσπόζουσα θέση στην εν λόγω αγορά.»

3 Το άρθρο 1 του κανονισμού 139/2004, το οποίο επιγράφεται «Πεδίο εφαρμογής», προβλέπει τα εξής:

«1. Ο παρών κανονισμός ισχύει για όλες τις συγκεντρώσεις με κοινοτική διάσταση, όπως αυτή ορίζεται στο παρόν άρθρο, υπό την επιφύλαξη του άρθρου 4 παράγραφος 5 και του άρθρου 22.

2. Μία συγκέντρωση έχει κοινοτική διάσταση όταν:

α) ο συνολικός κύκλος εργασιών που πραγματοποιούν παγκοσμίως όλες οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις υπερβαίνει τα 5 δισεκατομμύρια ευρώ και

β) δύο τουλάχιστον από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις πραγματοποιούν, κάθε μία χωριστά, εντός της Κοινότητας, συνολικό κύκλο εργασιών άνω των 250 εκατομμυρίων ευρώ,

εκτός εάν κάθε μία από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις πραγματοποιεί άνω των δύο τρίτων του συνολικού κοινοτικού κύκλου εργασιών της σε ένα και το αυτό κράτος μέλος.

3. Μία συγκέντρωση που δεν υπερβαίνει τα κατώτατα όρια που προβλέπονται στην παράγραφο 2 έχει κοινοτική διάσταση, εφόσον:

α) ο συνολικός κύκλος εργασιών που πραγματοποιούν παγκοσμίως όλες οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις υπερβαίνει τα 2,5 δισεκατομμύρια ευρώ·

β) ο συνολικός κύκλος εργασιών που πραγματοποιούν όλες οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις σε κάθε ένα από τρία τουλάχιστον κράτη μέλη, υπερβαίνει τα 100 εκατομμύρια ευρώ·

γ) σε κάθε ένα από τα τρία τουλάχιστον κράτη μέλη που λαμβάνονται υπόψη για τους σκοπούς του στοιχείου β), δύο τουλάχιστον από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις πραγματοποιούν κάθε μία χωριστά συνολικό κύκλο εργασιών άνω των 25 εκατομμυρίων ευρώ και

δ) δύο τουλάχιστον από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις πραγματοποιούν, κάθε μία χωριστά, εντός της Κοινότητας, συνολικό κύκλο εργασιών άνω των 100 εκατομμυρίων ευρώ,

εκτός εάν κάθε μία από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις πραγματοποιεί άνω των δύο τρίτων του συνολικού κοινοτικού κύκλου εργασιών της σε ένα και το αυτό κράτος μέλος.

4. Βάσει των στατιστικών στοιχείων τα οποία μπορούν να παρέχονται τακτικά από τα κράτη μέλη, η Επιτροπή υποβάλλει στο Συμβούλιο μέχρι την 1η Ιουλίου 2009, έκθεση σχετικά με την εφαρμογή των κατωτάτων ορίων και των κριτηρίων που θεσπίζονται στις παραγράφους 2 και 3 και μπορεί να υποβάλει προτάσεις σύμφωνα με την παράγραφο 5.

5. Μετά την υποβολή της έκθεσης που αναφέρεται στην παράγραφο 4 και με πρόταση της Επιτροπής, το Συμβούλιο μπορεί, αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία, να επανεξετάζει τα κατώτατα όρια και τα κριτήρια που προβλέπονται στην παράγραφο 3.»

4 Κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 139/2004:

«Συγκέντρωση θεωρείται ότι υπάρχει όταν προκύπτει μόνιμη μεταβολή του ελέγχου από:

α) τη συγχώνευση δύο ή περισσότερων προηγουμένως ανεξάρτητων επιχειρήσεων ή τμημάτων επιχειρήσεων· ή

β) την απόκτηση, από ένα ή περισσότερα πρόσωπα που ελέγχουν ήδη μία τουλάχιστον επιχείρηση ή από μία ή περισσότερες επιχειρήσεις, άμεσα ή έμμεσα, με την αγορά τίτλων ή στοιχείων του ενεργητικού, με σύμβαση ή με άλλο τρόπο, ελέγχου στο σύνολο ή σε τμήματα μιας ή περισσοτέρων άλλων επιχειρήσεων.»

5 Το άρθρο 4 του κανονισμού 139/2004, το οποίο φέρει τον τίτλο «Προηγούμενη κοινοποίηση συγκεντρώσεων και προηγούμενη παραπομπή κατόπιν αιτήσεως των μερών που προβαίνουν στη κοινοποίηση», ορίζει τα εξής:

«1. Οι κατά τον παρόντα κανονισμό πράξεις συγκέντρωσης με κοινοτική διάσταση κοινοποιούνται στην Επιτροπή πριν από την πραγματοποίησή τους και μετά τη σύναψη της συμφωνίας, τη δημοσίευση της δημόσιας προσφοράς εξαγοράς ή την απόκτηση ελέγχουσας συμμετοχής

[…]

2. Οι συγκεντρώσεις που συνίστανται σε συγχώνευση κατά την έννοια του άρθρου 3 παράγραφος 1 στοιχείο α) ή σε απόκτηση από κοινού ελέγχου κατά την έννοια του άρθρου 3 παράγραφος 1 στοιχείο β), κοινοποιούνται από κοινού από τους συμμετέχοντες στις πράξεις αυτές. Στις λοιπές περιπτώσεις, η κοινοποίηση γίνεται από το πρόσωπο ή την επιχείρηση που αποκτά τον έλεγχο του συνόλου ή μέρους μιας ή περισσότερων επιχειρήσεων.

[…]

4. Πριν από την κοινοποίηση μιας συγκέντρωσης κατά την έννοια της παραγράφου 1, τα πρόσωπα ή οι επιχειρήσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 2, μπορούν να ενημερώνουν την Επιτροπή, με υποβολή αιτιολογημένης αναφοράς, ότι η συγκέντρωση ενδέχεται να επηρεάσει σημαντικά τον ανταγωνισμό σε αγορά κράτους μέλους που φέρει όλα τα χαρακτηριστικά διακριτής αγοράς, και θα πρέπει, ως εκ τούτου να εξετασθεί, εν όλω ή εν μέρει, από το εν λόγω κράτος μέλος.

Η Επιτροπή διαβιβάζει αμέσως την αναφορά αυτή σε όλα τα κράτη μέλη. Το κράτος μέλος, που αναφέρεται στην αιτιολογημένη αναφορά, εντός 15 εργάσιμων ημερών από την παραλαβή της αναφοράς, εκφράζει τη συμφωνία ή τη διαφωνία του όσον αφορά την αίτηση παραπομπής της υπόθεσης. Εφόσον το κράτος μέλος δεν λάβει σχετική απόφαση εντός της προθεσμίας αυτής, θεωρείται ότι συμφωνεί.

Αν το κράτος μέλος δεν διαφωνεί, η Επιτροπή, εφόσον θεωρεί ότι υπάρχει τέτοια διακριτή αγορά και ότι ο ανταγωνισμός σε αυτήν την αγορά ενδέχεται να επηρεασθεί σημαντικά από τη συγκέντρωση, μπορεί να αποφασίζει την παραπομπή του συνόλου ή μέρους της υπόθεσης στις αρμόδιες αρχές αυτού του κράτους μέλους προκειμένου να εφαρμοσθεί η εθνική του νομοθεσία περί ανταγωνισμού.

Η απόφαση παραπομπής ή μη της υπόθεσης, σύμφωνα με το τρίτο εδάφιο, λαμβάνεται εντός 25 εργάσιμων ημερών από την ημερομηνία παραλαβής της αιτιολογημένης αναφοράς από την Επιτροπή. Η Επιτροπή ενημερώνει τα άλλα κράτη μέλη και τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα ή επιχειρήσεις για την απόφασή της αυτή. Αν η Επιτροπή δεν λάβει απόφαση εντός της προθεσμίας αυτής, θεωρείται ότι αποφάσισε την παραπομπή της υπόθεσης, σύμφωνα με την αναφορά που υπέβαλαν τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα ή επιχειρήσεις.

Αν η Επιτροπή αποφασίσει ή θεωρείται ότι έχει αποφασίσει, σύμφωνα με το τρίτο και το τέταρτο εδάφιο την παραπομπή του συνόλου της υπόθεσης, δεν γίνεται κοινοποίηση σύμφωνα με την παράγραφο 1 και ισχύει η εθνική νομοθεσία περί ανταγωνισμού. Το άρθρο 9 παράγραφοι 6 έως 9 εφαρμόζεται, τηρουμένων των αναλογιών.

5. Όσον αφορά την περίπτωση συγκέντρωσης, όπως ορίζεται στο άρθρο 3, η οποία δεν έχει κοινοτική διάσταση κατά την έννοια του άρθρου 1, και η οποία υπόκειται σε έλεγχο σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία τριών τουλάχιστον κρατών μελών, τα πρόσωπα ή οι επιχειρήσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 2 μπορούν, πριν από οποιαδήποτε κοινοποίησή της στις αρμόδιες αρχές, να ενημερώνουν την Επιτροπή με την υποβολή αιτιολογημένης αναφοράς, ότι η συγκέντρωση θα πρέπει να εξετασθεί από την Επιτροπή.

Η Επιτροπή διαβιβάζει αμέσως την αναφορά αυτή σε όλα τα κράτη μέλη.

Κάθε ενδιαφερόμενο κράτος μέλος αρμόδιο για την εξέταση της συγκέντρωσης δυνάμει της εθνικής του νομοθεσίας μπορεί, εντός 15 εργάσιμων ημερών από την παραλαβή της

αιτιολογημένης αναφοράς, να εκφράσει τη διαφωνία του όσον αφορά το αίτημα παραπομπής της υπόθεσης.

Σε περίπτωση που τουλάχιστον ένα κράτος μέλος έχει εκφράσει τη διαφωνία του σύμφωνα με το τρίτο εδάφιο εντός της προθεσμίας των 15 εργάσιμων ημερών, η υπόθεση δεν παραπέμπεται. Η Επιτροπή ενημερώνει αμέσως όλα τα κράτη μέλη καθώς και τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα και επιχειρήσεις για οποιαδήποτε τέτοια διαφωνία.

Εάν κανένα κράτος μέλος δεν έχει εκφράσει διαφωνία σύμφωνα με το τρίτο εδάφιο εντός της προθεσμίας των 15 εργάσιμων ημερών, η συγκέντρωση θεωρείται ότι έχει κοινοτική διάσταση και κοινοποιείται στην Επιτροπή σύμφωνα με τις παραγράφους 1 και 2. Στην περίπτωση αυτή, κανένα κράτος μέλος δεν εφαρμόζει την εθνική του νομοθεσία περί ανταγωνισμού στην εν λόγω συγκέντρωση.

[…]»

6 Το άρθρο 9 του κανονισμού 139/2004, το οποίο επιγράφεται «Παραπομπή στις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών», έχει ως εξής:

«1. Με απόφαση την οποία κοινοποιεί αμέσως στις συμμετέχουσες επιχειρήσεις και στις αρμόδιες αρχές των άλλων κρατών μελών, η Επιτροπή μπορεί να παραπέμπει μια κοινοποιηθείσα συγκέντρωση στις αρμόδιες αρχές του οικείου κράτους μέλους, ως ακολούθως.

2. Εντός 15 εργάσιμων ημερών από την ημερομηνία παραλαβής αντιγράφου της κοινοποίησης, ένα κράτος μέλος, με δική του πρωτοβουλία ή κατόπιν προσκλήσεως της Επιτροπής, μπορεί να ενημερώνει την τελευταία, η οποία ενημερώνει εν συνεχεία τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις, ότι:

α) μια συγκέντρωση απειλεί να επηρεάσει σημαντικά τον ανταγωνισμό σε αγορά του κράτους μέλους αυτού, η οποία φέρει όλα τα χαρακτηριστικά διακριτής αγοράς· ή

β) μία συγκέντρωση επηρεάζει τον ανταγωνισμό σε αγορά του κράτους μέλους αυτού, η οποία φέρει όλα τα χαρακτηριστικά διακριτής αγοράς και δεν αποτελεί σημαντικό τμήμα της κοινής αγοράς.

3. Αν η Επιτροπή θεωρεί ότι, λαμβάνοντας υπόψη την εν λόγω αγορά αγαθών ή υπηρεσιών και τη γεωγραφική αγορά αναφοράς κατά την έννοια της παραγράφου 7, υπάρχει αυτή η διακριτή αγορά και η προβαλλόμενη απειλή:

α) εξετάζει η ίδια την υπόθεση σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό· ή

β) παραπέμπει το σύνολο ή μέρος της υπόθεσης στην αρμόδια αρχή του οικείου κράτους μέλους προκειμένου να εφαρμοσθεί η εθνική νομοθεσία περί ανταγωνισμού του εν λόγω κράτους.

Αν, αντιθέτως η Επιτροπή κρίνει ότι δεν υφίσταται η διακριτή αυτή αγορά ή απειλή, λαμβάνει σχετική απόφαση την οποία απευθύνει προς το οικείο κράτος μέλος και εξετάζει ή ίδια την υπόθεση σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό.

Στις περιπτώσεις που ένα κράτος μέλος πληροφορεί την Επιτροπή σύμφωνα με την παράγραφο 2 στοιχείο β), ότι μια συγκέντρωση επηρεάζει μια διακριτή αγορά εντός του εδάφους του, η οποία

δεν αποτελεί σημαντικό τμήμα της κοινής αγοράς, η Επιτροπή παραπέμπει το σύνολο ή μέρος της υπόθεσης που αφορά την εν λόγω διακριτή αγορά, εάν θεωρεί ότι επηρεάζεται η αγορά αυτή.

[…]»

7 Το άρθρο 22 του κανονισμού 139/2004, το οποίο φέρει τον τίτλο «Παραπομπή στην Επιτροπή», ορίζει τα εξής:

«1. Ένα ή περισσότερα κράτη μέλη μπορούν να ζητούν από την Επιτροπή να εξετάσει μια συγκέντρωση, όπως ορίζεται στο άρθρο 3, που δεν έχει κοινοτική διάσταση κατά την έννοια του άρθρου 1, αλλά επηρεάζει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών και απειλεί να επηρεάσει σημαντικά τον ανταγωνισμό στο έδαφος του κράτους μέλους ή των κρατών μελών που υποβάλλουν την σχετική αίτηση.

Η εν λόγω αίτηση μπορεί να υποβάλλεται το αργότερο εντός 15 εργάσιμων ημερών από την ημερομηνία κατά την οποία κοινοποιήθηκε η συγκέντρωση ή, εάν δεν απαιτείται η κοινοποίηση, έγινε κατ' άλλο τρόπο γνωστή στο οικείο κράτος μέλος.

2. Η Επιτροπή ενημερώνει αμελλητί τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών και τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις για κάθε αίτηση που έλαβε σύμφωνα με την παράγραφο 1.

Την αρχική αίτηση μπορεί να συνυποβάλει οποιοδήποτε άλλο κράτος μέλος εντός διαστήματος 15 εργάσιμων ημερών από την ενημέρωσή του από την Επιτροπή για την υποβολή της αρχικής αίτησης.

Όλες οι εθνικές προθεσμίες σχετικά με τη συγκέντρωση αναστέλλονται έως ότου αποφασισθεί, σύμφωνα με τη διαδικασία που καθορίζεται στο παρόν άρθρο, πού θα εξετασθεί η συγκέντρωση. Αμέσως μόλις ένα κράτος μέλος ειδοποιήσει την Επιτροπή και τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις ότι δεν επιθυμεί να συνυποβάλει την αίτηση, η αναστολή των εθνικών προθεσμιών του τερματίζεται.

3. Η Επιτροπή μπορεί, το αργότερο δέκα εργάσιμες ημέρες μετά τη λήξη της προθεσμίας που αναφέρεται στην παράγραφο 2, να αποφασίζει να εξετάσει, τη συγκέντρωση εκεί όπου θεωρεί ότι επηρεάζει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών και απειλεί να επηρεάσει σημαντικά τον ανταγωνισμό στο έδαφος του κράτους μέλους ή των κρατών μελών που υποβάλλουν την αίτηση. Εάν η Επιτροπή δεν λάβει απόφαση εντός της προθεσμίας αυτής, θεωρείται ότι αποφάσισε να εξετάσει τη συγκέντρωση σύμφωνα με την αίτηση.

Η Επιτροπή ενημερώνει όλα τα κράτη μέλη και τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις για την απόφασή της αυτή. Μπορεί δε να ζητάει την υποβολή κοινοποίησης σύμφωνα με το άρθρο 4.

Το κράτος μέλος ή τα κράτη μέλη που υπέβαλαν την εν λόγω αίτηση, δεν εφαρμόζουν πλέον την εθνική τους νομοθεσία περί ανταγωνισμού στη συγκέντρωση.

4. Στις περιπτώσεις που η Επιτροπή εξετάζει μια συγκέντρωση σύμφωνα με την παράγραφο 3 του παρόντος άρθρου, εφαρμόζονται το άρθρο 2, το άρθρο 4 παράγραφοι 2 έως 3, τα άρθρα 5, 6 και τα άρθρα 8 έως 21. Το άρθρο 7 εφαρμόζεται, εφόσον η συγκέντρωση δεν έχει πραγματοποιηθεί κατά την ημερομηνία κατά την οποία η Επιτροπή ενημερώνει τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις για την υποβολή της αίτησης.

Εφόσον δεν απαιτείται κοινοποίηση σύμφωνα με το άρθρο 4, η προθεσμία του άρθρου 10 παράγραφος 1, εντός της οποίας πρέπει να κινείται διαδικασία, αρχίζει την εργάσιμη ημέρα που ακολουθεί εκείνη κατά την οποία η Επιτροπή ενημέρωσε τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις ότι αποφάσισε να εξετάσει τη συγκέντρωση σύμφωνα με την παράγραφο 3.

5. Η Επιτροπή μπορεί να ενημερώνει ένα ή περισσότερα κράτη μέλη ότι θεωρεί ότι μια συγκέντρωση πληροί τα κριτήρια της παραγράφου 1. Στην περίπτωση αυτή, η Επιτροπή μπορεί να καλεί το κράτος μέλος ή τα κράτη μέλη αυτά να υποβάλλουν αίτηση σύμφωνα με την παράγραφο 1.»

8 Η Συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, της 2ας Μαΐου 1992 (ΕΕ 1994, L 1, σ. 3, στο εξής: Συμφωνία ΕΟΧ), περιλαμβάνει το πρωτόκολλο 24 σχετικά με τη συνεργασία στον τομέα του ελέγχου των συγκεντρώσεων. Το άρθρο 6, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του πρωτοκόλλου αυτού προβλέπει ότι ένα ή περισσότερα κράτη της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ) μπορούν να συνυποβάλουν την αίτηση η οποία έχει απευθυνθεί στην Επιτροπή από κράτος μέλος δυνάμει του άρθρου 22 του κανονισμού 139/2004, εφόσον η συγκέντρωση επηρεάζει το εμπόριο μεταξύ ενός ή περισσοτέρων κρατών μελών της Ένωσης και ενός ή περισσοτέρων κρατών της ΕΖΕΣ και απειλεί να παρακωλύσει σημαντικά τον ανταγωνισμό στο έδαφος του κράτους ή των κρατών της ΕΖΕΣ που συνυποβάλλουν την αίτηση.

Το ιστορικό της διαφοράς

9 Το ιστορικό της διαφοράς έχει εκτεθεί στις σκέψεις 6 έως 35 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως και μπορεί, για τις ανάγκες της παρούσας διαδικασίας, να συνοψιστεί ως ακολούθως.

Ως προς τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις και την επίμαχη συγκέντρωση

10 Η Illumina είναι εταιρία με έδρα τις Ηνωμένες Πολιτείες και δραστηριοποιείται στον τομέα της γενετικής ανάλυσης και της ανάλυσης γονιδιώματος μέσω αλληλούχησης και συστοιχιών.

11 Στις 20 Σεπτεμβρίου 2020 η Illumina συνήψε συμφωνία και σχέδιο συγχώνευσης για την απόκτηση του αποκλειστικού ελέγχου της Grail (πρώην Grail Inc.), εταιρίας επίσης εγκατεστημένης στις Ηνωμένες Πολιτείες και δραστηριοποιούμενης στον τομέα των εξετάσεων αίματος για την πρώιμη ανίχνευση καρκίνων, στην οποία η Illumina είχε ήδη συμμετοχή ανερχόμενη στο 14,5 % του κεφαλαίου (στο εξής: επίμαχη συγκέντρωση).

12 Στις 21 Σεπτεμβρίου 2020 η Illumina και η Grail εξέδωσαν δελτίο Τύπου ανακοινώνοντας την επίμαχη συγκέντρωση.

Ως προς τη μη κοινοποίηση

13 Δεδομένου ότι ο κύκλος εργασιών της Illumina και της Grail δεν υπερέβαινε τα κρίσιμα κατώτατα όρια, λαμβανομένου ιδίως υπόψη του ότι η Grail δεν είχε κύκλο εργασιών ούτε στην Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε οπουδήποτε αλλού στον κόσμο, η επίμαχη συγκέντρωση στερούνταν ευρωπαϊκής διάστασης κατά την έννοια του άρθρου 1 του κανονισμού 139/2004 και, συνακόλουθα, δεν κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή όπως ορίζει το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού.

14 Η επίμαχη συγκέντρωση δεν κοινοποιήθηκε ούτε στα κράτη μέλη της Ένωσης ούτε στα κράτη μέλη της Συμφωνίας ΕΟΧ, δεδομένου ότι δεν ενέπιπτε στο πεδίο εφαρμογής των εθνικών τους νομοθεσιών για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων.

Ως προς την αίτηση παραπομπής στην Επιτροπή

15 Στις 7 Δεκεμβρίου 2020 υποβλήθηκε στην Επιτροπή καταγγελία σχετική με την επίμαχη συγκέντρωση.

16 Στις 19 Φεβρουαρίου 2021 η Επιτροπή απέστειλε στα κράτη μέλη και στα λοιπά συμβαλλόμενα κράτη της Συμφωνίας ΕΟΧ, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 22, παράγραφος 5, του κανονισμού 139/2004, έγγραφο με το οποίο τα ενημέρωνε για την επίμαχη συγκέντρωση, εξηγώντας για ποιους λόγους θεωρούσε ότι η συγκέντρωση φαινόταν να πληροί τα κριτήρια του άρθρου 22, παράγραφος 1, του κανονισμού και καλώντας τα να της υποβάλουν αίτηση παραπομπής δυνάμει της εν λόγω διατάξεως προκειμένου να εξετάσει την επίμαχη συγκέντρωση (στο εξής: έγγραφη πρόσκληση).

17 Στις 4 Μαρτίου 2021 η Επιτροπή ενημέρωσε τις Illumina και Grail για την αποστολή της έγγραφης πρόσκλησης στα κράτη μέλη και στα λοιπά συμβαλλόμενα κράτη της Συμφωνίας ΕΟΧ και τις πληροφόρησε ότι αυτά είχαν τη δυνατότητα να της απευθύνουν αίτηση παραπομπής βάσει του άρθρου 22, παράγραφος 1, του κανονισμού 139/2004.

18 Στις 9 Μαρτίου 2021 η γαλλική εθνική αρχή ανταγωνισμού ζήτησε από την Επιτροπή, βάσει της ως άνω διατάξεως, να εξετάσει την επίμαχη συγκέντρωση (στο εξής: αίτηση παραπομπής).

19 Στις 10 Μαρτίου 2021 η Επιτροπή ενημέρωσε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 22, παράγραφος 2, του κανονισμού 139/2004, τις αρχές ανταγωνισμού των άλλων κρατών μελών και των λοιπών συμβαλλομένων κρατών της Συμφωνίας ΕΟΧ καθώς και την Εποπτεύουσα Αρχή της ΕΖΕΣ σχετικά με την αίτηση παραπομπής. Στις 11 Μαρτίου 2021 η Επιτροπή απέστειλε στην Illumina και στην Grail το ενημερωτικό έγγραφο, με το οποίο τις ενημέρωσε σχετικά με την αίτηση αυτή υπενθυμίζοντάς τους ότι, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 7 και του άρθρου 22, παράγραφος 4, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίοδος, του ίδιου κανονισμού, δεν επιτρεπόταν να πραγματοποιήσουν την επίμαχη συγκέντρωση προτού η ίδια απορρίψει την αίτηση ή κηρύξει τη συγκέντρωση συμβατή με την εσωτερική αγορά.

20 Στις 16 και στις 29 Μαρτίου 2021 αντίστοιχα, η Illumina και η Grail υπέβαλαν παρατηρήσεις στην Επιτροπή, αντιτασσόμενες στην αίτηση παραπομπής. Στις 2, στις 7 και στις 12 Απριλίου 2021 η Illumina απάντησε στις αιτήσεις παροχής πληροφοριών τις οποίες της είχε απευθύνει η Επιτροπή στις 26 Μαρτίου και στις 8 Απριλίου 2021.

21 Με έγγραφα της 24ης, της 26ης και της 31ης Μαρτίου 2021, οι εθνικές αρχές ανταγωνισμού της Ισλανδίας, της Νορβηγίας, του Βελγίου, των Κάτω Χωρών και της Ελλάδας ζήτησαν να συνυποβάλουν την αίτηση παραπομπής, βάσει του άρθρου 22, παράγραφος 2, του κανονισμού 139/2004 και, πιο συγκεκριμένα όσον αφορά τις εθνικές αρχές ανταγωνισμού της Ισλανδίας και της Νορβηγίας, βάσει του άρθρου 6, παράγραφος 3, του πρωτοκόλλου 24 της Συμφωνίας ΕΟΧ (στο εξής: αιτήματα συνυποβολής).

22 Στις 31 Μαρτίου 2021 η Επιτροπή δημοσίευσε οδηγίες σχετικά με την εφαρμογή του μηχανισμού παραπομπής του άρθρου 22 του κανονισμού συγκεντρώσεων σε ορισμένες κατηγορίες υποθέσεων (ΕΕ 2021, C 113, σ. 1).

Ως προς τις επίδικες αποφάσεις

23 Με τις επίδικες αποφάσεις, η Επιτροπή δέχθηκε την αίτηση παραπομπής και τα αιτήματα συνυποβολής.

24 Η Επιτροπή έκρινε, πρώτον, ότι η αίτηση παραπομπής υποβλήθηκε εντός της προθεσμίας των δεκαπέντε εργάσιμων ημερών που προβλέπεται στο άρθρο 22, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 139/2004 και έπρεπε να υπολογιστεί, εν προκειμένω, από την ημερομηνία κατά την οποία, μέσω της έγγραφης πρόσκλησης, η ίδια γνωστοποίησε, μεταξύ άλλων, στη Γαλλική Δημοκρατία την επίμαχη συγκέντρωση.

25 Δεύτερον, η Επιτροπή έκρινε επίσης ότι και τα αιτήματα συνυποβολής είχαν υποβληθεί από τις εθνικές αρχές ανταγωνισμού της Ισλανδίας, της Νορβηγίας, του Βελγίου, των Κάτω Χωρών και της Ελλάδας εντός της προθεσμίας των δεκαπέντε εργάσιμων ημερών που προβλέπεται στο άρθρο 22, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 139/2004 και έπρεπε να υπολογιστεί, εν προκειμένω, από την ημερομηνία κατά την οποία η ίδια ενημέρωσε, με το από 10 Μαρτίου 2021 έγγραφό της, τις εθνικές αυτές αρχές για την αίτηση παραπομπής.

26 Τρίτον, η Επιτροπή έκρινε ότι η επίμαχη συγκέντρωση πληρούσε τα κριτήρια του άρθρου 22, παράγραφος 1, του κανονισμού 139/2004, οπότε τα κράτη μέλη μπορούσαν να της ζητήσουν να την εξετάσει, παρότι δεν είχε ευρωπαϊκή διάσταση.

27 Επ' αυτού έκρινε ότι, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 22 του κανονισμού, τα κράτη μέλη μπορούσαν να της ζητήσουν να εξετάσει οποιαδήποτε συγκέντρωση «για την οποία δεν είχαν αρμοδιότητα».

Η διαδικασία ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου

28 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 28 Απριλίου 2021, η Illumina άσκησε την προσφυγή στην υπόθεση T-227/21.

29 Με διάταξη της 2ας Ιουλίου 2021, ο πρόεδρος του τρίτου πενταμελούς τμήματος του Γενικού Δικαστηρίου επέτρεψε στην Grail να παρέμβει υπέρ της Illumina.

30 Με αποφάσεις της 12ης Ιουλίου, της 22ας Ιουλίου και της 6ης Αυγούστου 2021, καθώς και με διάταξη της 25 Αυγούστου 2021, ο πρόεδρος του τρίτου πενταμελούς τμήματος του Γενικού Δικαστηρίου επέτρεψε στο Βασίλειο των Κάτω Χωρών, στη Γαλλική Δημοκρατία, στην Ελληνική Δημοκρατία και στην Εποπτεύουσα Αρχή της ΕΖΕΣ, αντιστοίχως, να παρέμβουν υπέρ της Επιτροπής.

31 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 18 Αυγούστου 2021, η Illumina ενημέρωσε το Γενικό Δικαστήριο ότι είχε αποκτήσει, την ίδια ημέρα, το σύνολο των εταιρικών μεριδίων της Grail, αλλά ότι είχε προχωρήσει σε ρύθμιση για τον διαχωρισμό των στοιχείων ενεργητικού προκειμένου να διασφαλιστεί ότι δεν θα μπορεί να ασκήσει έλεγχο επί της εταιρίας αυτής.

32 Στις 7 Οκτωβρίου 2021 η Επιτροπή ζήτησε από το Γενικό Δικαστήριο, λαμβανομένης υπόψη της προαναφερθείσας εξαγοράς, να ανακαλέσει την ιδιότητα της Grail ως παρεμβαίνουσας.

33 Οι διάδικοι αγόρευσαν και απάντησαν στις προφορικές ερωτήσεις του Γενικού Δικαστηρίου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 16ης Δεκεμβρίου 2021.

Η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση

34 Με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, το Γενικό Δικαστήριο, αφού απέρριψε το αίτημα της Επιτροπής για ανάκληση της ιδιότητας της Grail ως παρεμβαίνουσας (σκέψεις 53 έως 59) και αφού κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η προσφυγή έπρεπε να κριθεί, αφενός, απαράδεκτη κατά το μέρος που έβαλλε κατά του ενημερωτικού εγγράφου και, αφετέρου, παραδεκτή κατά το μέρος που αφορούσε την ακύρωση των επίδικων αποφάσεων (σκέψεις 60 έως 82), εξέτασε τους τρεις λόγους ακυρώσεως τους οποίους προέβαλε η Illumina στο πλαίσιο της προσφυγής της. Με τον πρώτο εκ των λόγων ακυρώσεως υποστηριζόταν ότι η Επιτροπή ήταν αναρμόδια να εξετάσει συγκέντρωση η οποία δεν ενέπιπτε στο πεδίο εφαρμογής της σχετικής με τον έλεγχο των συγκεντρώσεων εθνικής νομοθεσίας του κράτους μέλους που της ζήτησε να προβεί στην εξέταση αυτή. Με τον δεύτερο λόγο ακυρώσεως υποστηριζόταν ότι η αίτηση παραπομπής ήταν εκπρόθεσμη, διότι δεν υποβλήθηκε εντός της προθεσμίας του άρθρου 22, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 139/2004, και ότι παραβιάστηκαν οι αρχές της ασφάλειας δικαίου και της χρηστής διοίκησης, λόγω της καθυστέρησης με την οποία η Επιτροπή απέστειλε την έγγραφη πρόσκληση. Με τον τρίτο λόγο ακυρώσεως υποστηριζόταν ότι παραβιάστηκαν οι αρχές της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της ασφάλειας δικαίου διότι, κατά τον χρόνο που η Illumina και η Grail ήλθαν σε συμφωνία για την επίμαχη συγκέντρωση, η πρακτική της Επιτροπής όπως αποτυπωνόταν στις προγενέστερες αποφάσεις της συνίστατο στην άρνηση εξέτασης των συγκεντρώσεων που δεν ενέπιπταν στο πεδίο εφαρμογής εθνικής νομοθεσίας σχετικής με τον έλεγχο των συγκεντρώσεων.

35 Κρίνοντας ότι ουδείς εκ των ανωτέρω λόγων ακυρώσεως ήταν βάσιμος, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή στο σύνολό της.

36 Κατά πρώτον, ως προς τον λόγο ακυρώσεως ο οποίος αφορούσε αναρμοδιότητα της Επιτροπής, το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε, κατόπιν γραμματικής, ιστορικής, συστηματικής και τελολογικής ερμηνείας του άρθρου 22, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 139/2004, ότι τα κράτη μέλη μπορούν, υπό τις προϋποθέσεις της συγκεκριμένης διατάξεως, να ζητήσουν την παραπομπή συγκέντρωσης που δεν έχει ευρωπαϊκή διάσταση, ανεξαρτήτως της ύπαρξης ή του πεδίου εφαρμογής τυχόν εθνικής τους νομοθεσίας σχετικής με τον εκ των προτέρων έλεγχο των συγκεντρώσεων. Εξ αυτού το Γενικό Δικαστήριο συνήγαγε ότι ορθώς η Επιτροπή δέχθηκε, με τις επίδικες αποφάσεις, την αίτηση παραπομπής και τα αιτήματα συνυποβολής (σκέψεις 183 και 184 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως).

37 Το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, συναφώς, ότι τα επιχειρήματα της Illumina και της Grail δεν ήταν ικανά να κλονίσουν το ως άνω συμπέρασμα.

38 Πρώτον, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε το επιχείρημα της Illumina ότι κράτος μέλος το οποίο έχει θεσπίσει εθνική νομοθεσία σχετική με τον έλεγχο των συγκεντρώσεων που δεν έχουν ευρωπαϊκή διάσταση στερείται της δυνατότητας να παραπέμψει στην Επιτροπή τέτοιες συγκεντρώσεις εφόσον δεν υπόκεινται στην εν λόγω νομοθεσία του. Το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε ειδικότερα ότι, βάσει της αρχής της δοτής αρμοδιότητας που καθιερώνεται στο άρθρο 4, παράγραφος 1, ΣΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 5 ΣΕΕ, μια συγκέντρωση η οποία, ελλείψει υπέρβασης των κατωτάτων ορίων κύκλου εργασιών τα οποία προβλέπονται στο άρθρο 1 του κανονισμού 139/2004, δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού αυτού,

άπτεται, εξ ορισμού, της αρμοδιότητας των κρατών μελών. Συνεπώς, τα κράτη μέλη εξακολουθούν, υπό το πρίσμα του ενωσιακού δικαίου, να είναι αρμόδια για την υποβολή αιτήσεως παραπομπής δυνάμει του άρθρου 22 του ίδιου κανονισμού (σκέψεις 153 έως 156 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως).

39 Δεύτερον, το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι συνάδει με την αρχή της επικουρικότητας η ερμηνεία του άρθρου 22 του κανονισμού 139/2004 η οποία έγινε δεκτή με τις επίδικες αποφάσεις, όπου η Επιτροπή είχε κρίνει ότι κράτος μέλος μπορεί να ζητήσει την παραπομπή συγκέντρωσης δυνάμει της διατάξεως αυτής ανεξαρτήτως της ύπαρξης ή του πεδίου εφαρμογής τυχόν εθνικής του νομοθεσίας σχετικής με τον εκ των προτέρων έλεγχο των συγκεντρώσεων. Πιο συγκεκριμένα, η ως άνω ερμηνεία διασφαλίζει ότι η διάταξη αυτή λειτουργεί ως «αποτελεσματικός διορθωτικός μηχανισμός» υπό το πρίσμα της προαναφερθείσας αρχής, κατά τη διατύπωση της αιτιολογικής σκέψης 11 του κανονισμού, προστατεύοντας τα συμφέροντα των κρατών μελών. Επιπλέον, η ίδια ερμηνεία κατοχυρώνει, σύμφωνα με τα όσα αναφέρονται στην αιτιολογική σκέψη 14 του κανονισμού, ότι κάθε υπόθεση εξετάζεται από την πλέον κατάλληλη αρχή, όπως επιτάσσει και πάλι η αρχή της επικουρικότητας (σκέψεις 157 έως 166 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως).

40 Τρίτον, το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι η ερμηνεία αυτή συνάδει με την αρχή της αναλογικότητας και, όπως επισήμανε ο ενωσιακός νομοθέτης στην αιτιολογική σκέψη 6 του κανονισμού 139/2004, δεν υπερβαίνει τα αναγκαία όρια προκειμένου να επιτευχθεί ο σκοπός της εξασφάλισης ανόθευτου ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά. Το Γενικό Δικαστήριο τόνισε δε ότι, βάσει της ερμηνείας του άρθρου 22 του κανονισμού η οποία έγινε δεκτή με τις επίδικες αποφάσεις, επιτρέπεται στην Επιτροπή να εξετάσει μια συγκέντρωση κατ' εφαρμογήν του συγκεκριμένου άρθρου μόνο σε ορισμένες ειδικές περιπτώσεις όταν πληρούνται τα τέσσερα σωρευτικά κριτήρια του άρθρου 22, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού (σκέψεις 167 έως 172 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως).

41 Τέταρτον, το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι η προταθείσα από την Illumina και την Grail ερμηνεία του άρθρου 22 του κανονισμού 139/2004, η οποία εξαρτά την εφαρμογή της διατάξεως αυτής από το πεδίο εφαρμογής των εθνικών συστημάτων ελέγχου των συγκεντρώσεων αναγνωρίζοντας παράλληλα μια εξαίρεση για τα κράτη μέλη που δεν διαθέτουν τέτοιο σύστημα στη νομοθεσία τους, θα δημιουργούσε αβεβαιότητα ως προς το ποιες συγκεντρώσεις καταλαμβάνει η ενωσιακή διάταξη. Αντιθέτως, η ερμηνεία που έγινε δεκτή με τις επίδικες αποφάσεις εξαρτά την εφαρμογή του άρθρου αυτού αποκλειστικώς και μόνον από τη συνδρομή των τεσσάρων σωρευτικών κριτηρίων του άρθρου 22, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού, τα οποία διασφαλίζουν την ομοιόμορφη εφαρμογή του άρθρου 22 εντός της Ένωσης και την τήρηση της αρχής της ασφάλειας δικαίου (σκέψεις 173 έως 178 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως).

42 Πέμπτον, το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι ο εξαιρετικός χαρακτήρας των παραπομπών βάσει του άρθρου 22 του κανονισμού 139/2004, τον οποίο επικαλείται η Illumina, διαφυλάσσεται από την ερμηνεία που έγινε δεκτή με τις επίδικες αποφάσεις, διότι η μεν εξεταστική αρμοδιότητα της Επιτροπής εξακολουθεί να εξαρτάται κατά κύριο λόγο από την υπέρβαση των κατωτάτων ορίων κύκλου εργασιών τα οποία ορίζονται στο άρθρο 1 του κανονισμού 139/2004, ο δε μηχανισμός παραπομπής δυνάμει του άρθρου 22 του ίδιου κανονισμού αποτελεί απλώς επικουρική αρμοδιότητα που παρέχει, σε ορισμένες ειδικές περιπτώσεις και υπό πολύ συγκεκριμένες προϋποθέσεις, τη δυνατότητα να εξεταστεί από την Επιτροπή, κατόπιν αιτήσεως

ενός ή περισσοτέρων κρατών μελών, και κάποια συγκέντρωση η οποία δεν υπερβαίνει τα κατώτατα όρια παρότι έχει διασυνοριακά αποτελέσματα, όπερ λαμβάνει υπόψη τη λειτουργία του άρθρου 22 ως «διορθωτικού μηχανισμού» (σκέψη 182 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως).

43 Κατά δεύτερον, ως προς τον λόγο ακυρώσεως ο οποίος αφορούσε εκπρόθεσμη υποβολή της αιτήσεως παραπομπής και παραβίαση των αρχών της ασφάλειας δικαίου και της χρηστής διοίκησης, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, αφενός, ότι η αίτηση παραπομπής υποβλήθηκε εντός της προθεσμίας των δεκαπέντε ημερών από την αποστολή της έγγραφης πρόσκλησης, μέσω της οποίας η επίμαχη συγκέντρωση «έγινε γνωστή» κατά την έννοια του άρθρου 22, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 139/2004 (σκέψη 214 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως). Αφετέρου, έκρινε ότι, μολονότι η έγγραφη πρόσκληση δεν είχε αποσταλεί από την Επιτροπή εντός εύλογης προθεσμίας, το γεγονός αυτό και μόνον δεν αρκούσε για να διαπιστωθεί προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας (σκέψεις 239 και 242 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως).

44 Κατά τρίτον και τελευταίο, ως προς τον λόγο ακυρώσεως ο οποίος αφορούσε παραβίαση των αρχών της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της ασφάλειας δικαίου, το Γενικό Δικαστήριο τον απέρριψε με το σκεπτικό, μεταξύ άλλων, ότι η Illumina δεν απέδειξε ότι της είχαν δοθεί συγκεκριμένες, ανεπιφύλακτες και συγκλίνουσες διαβεβαιώσεις από την Επιτροπή αναφορικά με την αντιμετώπιση των συγκεντρώσεων που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής εθνικής νομοθεσίας σχετικής με τον έλεγχο των συγκεντρώσεων (σκέψη 263 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως).

Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου και τα αιτήματα των διαδίκων κατ' αναίρεση

Επί της συνεκδικάσεως

45 Με δικόγραφο που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 22 και στις 30 Σεπτεμβρίου 2022 αντίστοιχα, η Illumina και η Grail άσκησαν τις υπό κρίση αιτήσεις αναιρέσεως.

46 Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 54, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου αποφάσισε, στις 21 Δεκεμβρίου 2022, να συνεκδικαστούν οι δύο υποθέσεις προς διευκόλυνση της προφορικής διαδικασίας και προς έκδοση κοινής αποφάσεως.

Επί των αιτήσεων παρεμβάσεως

47 Με απόφαση που εξέδωσε ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου στις 14 Φεβρουαρίου 2023, επιτράπηκε στη Δημοκρατία της Εσθονίας να παρέμβει υπέρ της Grail στην υπόθεση C-625/22 P.

48 Με τη διάταξη του Προέδρου του Δικαστηρίου της 10ης Μαρτίου 2023, Illumina κατά Επιτροπής (C-611/22 P, EU:C:2023:205), επιτράπηκε στην Biocom California να παρέμβει υπέρ της Illumina στην υπόθεση C-611/22 P.

49 Με τη διάταξη του Προέδρου του Δικαστηρίου της 10ης Μαρτίου 2023, Grail κατά Επιτροπής και Illumina (C-625/22 P, EU:C:2023:227), απορρίφθηκαν, αντιθέτως, οι αιτήσεις παρεμβάσεως της association française des juristes d'entreprise [γαλλικής ένωσης έμμισθων δικηγόρων επιχειρήσεων] (AFJE) και της association européenne des juristes d'entreprise [ευρωπαϊκής ένωσης έμμισθων δικηγόρων επιχειρήσεων] (AEJE).

Επί των αιτημάτων εφαρμογής της ταχείας διαδικασίας

50 Με χωριστά δικόγραφα που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 8 και στις 20 Δεκεμβρίου 2022, η Επιτροπή ζήτησε να εκδικαστούν οι υπό κρίση υποθέσεις με την ταχεία διαδικασία των άρθρων 133 έως 136 του Κανονισμού Διαδικασίας, τα οποία εφαρμόζονται στην αναιρετική δίκη δυνάμει του άρθρου 190, παράγραφος 1, του ίδιου Κανονισμού.

51 Προς στήριξη των αιτημάτων της, η Επιτροπή ισχυρίστηκε, κατ' ουσίαν, ότι οι σχετικές με την επίμαχη συγκέντρωση αποφάσεις, και ειδικότερα η εκδοθείσα κατ' εφαρμογήν του άρθρου 8, παράγραφος 3, του κανονισμού 139/2004 απόφαση C(2022) 6454 final της Επιτροπής, της 6ης Σεπτεμβρίου 2022, με την οποία η συγκέντρωση κρίθηκε ασυμβίβαστη με την εσωτερική αγορά και τη λειτουργία της Συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, οι αποφάσεις βάσει του άρθρου 8, παράγραφος 5, στοιχεία α′ και γ′, του κανονισμού αυτού και κάθε μελλοντική απόφαση με την οποία ενδέχεται να διαταχθεί η διάλυση της συγκέντρωσης δυνάμει του άρθρου 8, παράγραφος 4, του εν λόγω κανονισμού και να επιβληθούν πρόστιμα για παράβαση του άρθρου 7, παράγραφος 1, του ίδιου κανονισμού, στηρίζονται ή θα στηριχθούν στην παραδοχή ότι η Επιτροπή είναι αρμόδια να εξετάσει την επίμαχη συγκέντρωση. Συνεπώς, είναι προς το συμφέρον τόσο της Επιτροπής όσο και των Illumina και Grail, αλλά και γενικότερα προς το συμφέρον της ορθής απονομής της δικαιοσύνης, να επιλυθεί το συντομότερο δυνατόν το ζήτημα της αρμοδιότητας της Επιτροπής, επί του οποίου αρμόδιο να αποφανθεί είναι το Δικαστήριο.

52 Το άρθρο 133, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας προβλέπει ότι, κατόπιν αιτήσεως είτε του προσφεύγοντος-αναιρεσείοντος είτε του καθού, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου μπορεί, αφού ακούσει τον αντίδικο, τον εισηγητή δικαστή και τον γενικό εισαγγελέα, να αποφασίσει την εκδίκαση μιας υποθέσεως με ταχεία διαδικασία εφόσον λόγω της φύσης της υποθέσεως απαιτείται να αποφανθεί το Δικαστήριο το συντομότερο δυνατόν.

53 Στις 10 Ιανουαρίου 2023 ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου αποφάσισε, αφού άκουσε τους λοιπούς διαδίκους, τον εισηγητή δικαστή και τον γενικό εισαγγελέα, να μην κάνει δεκτά τα σχετικά αιτήματα της Επιτροπής.

54 Πράγματι, κρίθηκε ότι, λόγω του ευαίσθητου και περίπλοκου χαρακτήρα των υπό κρίση υποθέσεων, δεν ενδείκνυται η εφαρμογή ταχείας διαδικασίας στην περίπτωσή τους, δεδομένου, μεταξύ άλλων, ότι δεν θα ήταν φρόνιμο να συντομευθεί η έγγραφη διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 18ης Μαΐου 2021, Asociația «Forumul Judecătorilor din România» κ.λπ., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 και C-397/19, EU:C:2021:393, σκέψη 103 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

55 Η εκδίκαση των υπό κρίση υποθέσεων κατ' εφαρμογήν ταχείας διαδικασίας δεν κρίθηκε, κατά μείζονα λόγο, σκόπιμη διότι, πέραν της συστημικής διάστασης και της δυσκολίας των εγειρόμενων ζητημάτων, διατυπώθηκαν σοβαρές αντιρρήσεις από την Illumina και την Grail, οι οποίες δεν είχαν, στο στάδιο αυτό, την ευκαιρία να λάβουν γνώση των υπομνημάτων της Επιτροπής επί των αντίστοιχων αιτήσεων αναιρέσεως και δεν έπρεπε να στερηθούν a priori τη δυνατότητα να καταθέσουν υπομνήματα απαντήσεως.

56 Συναφώς, το συμφέρον των ενωσιακών θεσμικών οργάνων να προσδιοριστεί το ταχύτερο δυνατόν η έκταση των δικαιωμάτων και των προνομίων που αντλούν από το δίκαιο της Ένωσης, καίτοι ασφαλώς θεμιτό, δεν αρκεί σε όλες τις περιπτώσεις για να στοιχειοθετηθεί η ύπαρξη εξαιρετικής

περιστάσεως ικανής να δικαιολογήσει την εφαρμογή ταχείας διαδικασίας για την εκδίκαση μιας υποθέσεως [πρβλ. απόφαση της 14ης Ιουλίου 2022, Επιτροπή κατά Πολωνίας (Πρωτόκολλο 36) (C-207/21 P, EU:C:2022:560, σκέψη 40 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

57 Εντούτοις, λαμβανομένης υπόψη της σημασίας των υπό κρίση υποθέσεων, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου αποφάσισε την εκδίκασή τους κατά προτεραιότητα, δυνάμει του άρθρου 53, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας (πρβλ. διάταξη του Προέδρου του Δικαστηρίου της 18ης Οκτωβρίου 2017, Weiss κ.λπ., C-493/17, EU:C:2017:792, σκέψεις 13 και 14, καθώς και απόφαση της 8ης Σεπτεμβρίου 2020, Επιτροπή και Συμβούλιο κατά Carreras Sequeros κ.λπ., C-119/19 P και C-126/19 P, EU:C:2020:676, σκέψη 41).

Επί των αιτημάτων των διαδίκων κατ' αναίρεση

58 Η Illumina (υπόθεση C-611/22 P) και η Grail (υπόθεση C-625/22 P) ζητούν, με τις αντίστοιχες αιτήσεις αναιρέσεως, από το Δικαστήριο:

– να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου·

– να ακυρώσει τις επίδικες αποφάσεις, την αίτηση παραπομπής και το ενημερωτικό έγγραφο, και

– να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα, τόσο της αναιρετικής διαδικασίας όσο και της διαδικασίας ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου.

59 Η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο:

– να απορρίψει τις αιτήσεις αναιρέσεως και

– να καταδικάσει τις Illumina και Grail στα δικαστικά έξοδα.

60 Η Γαλλική Δημοκρατία ζητεί από το Δικαστήριο να απορρίψει τις αιτήσεις αναιρέσεως.

61 Το Βασίλειο των Κάτω Χωρών ζητεί από το Δικαστήριο:

– να απορρίψει τις αιτήσεις αναιρέσεως και

– να καταδικάσει τις Illumina και Grail στα δικαστικά έξοδα.

62 Η Εποπτεύουσα Αρχή της ΕΖΕΣ ζητεί από το Δικαστήριο:

– να απορρίψει τις αιτήσεις αναιρέσεως και

– να καταδικάσει τις Illumina και Grail στα δικαστικά έξοδα.

63 Η Biocom California, η οποία παρενέβη υπέρ της Illumina (υπόθεση C-611/22 P), ζητεί από το Δικαστήριο:

– να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου·

– να ακυρώσει τις επίδικες αποφάσεις, την αίτηση παραπομπής και το ενημερωτικό έγγραφο, και

– να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα της αναιρετικής διαδικασίας, περιλαμβανομένων εκείνων στα οποία υποβλήθηκε η ίδια ως παρεμβαίνουσα.

64 Η Δημοκρατία της Εσθονίας, η οποία παρενέβη υπέρ της Grail (υπόθεση C-625/22 P), δεν κατέθεσε υπόμνημα παρεμβάσεως.

Επί των αιτήσεων αναιρέσεως

65 Προς στήριξη της αιτήσεως αναιρέσεως στην υπόθεση C-611/22 P, η Illumina προβάλλει τρεις λόγους αναιρέσεως.

66 Με τον πρώτο λόγο αναιρέσεως, η Illumina υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε νομικό σφάλμα ερμηνεύοντας το άρθρο 22, παράγραφος 1, του κανονισμού 139/2004 υπό την έννοια ότι παρέχει σε κράτος μέλος που διαθέτει εθνική νομοθεσία σχετική με τον έλεγχο των συγκεντρώσεων τη δυνατότητα να ζητήσει από την Επιτροπή να εξετάσει συγκέντρωση η οποία δεν πληροί τις απαιτούμενες προϋποθέσεις για να εξεταστεί με βάση την εθνική αυτή νομοθεσία. Με τον δεύτερο λόγο αναιρέσεως, η Illumina ισχυρίζεται ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε νομικό σφάλμα απορρίπτοντας τον λόγο ακυρώσεως ο οποίος αφορούσε εκπρόθεσμη υποβολή της αιτήσεως παραπομπής και παραβίαση των αρχών της ασφάλειας δικαίου και της χρηστής διοίκησης. Με τον τρίτο λόγο αναιρέσεως η Illumina προσάπτει στο Γενικό Δικαστήριο ότι υπέπεσε σε νομικά σφάλματα κατά την εξέταση της επιχειρηματολογίας της που αφορούσε παραβίαση των αρχών της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της ασφάλειας δικαίου, λαμβανομένων υπόψη των συγκεκριμένων, ανεπιφύλακτων και συγκλινουσών διαβεβαιώσεων τις οποίες φέρεται να έδωσε η εκτελεστική αντιπρόεδρος της Επιτροπής.

67 Προς στήριξη της αιτήσεως αναιρέσεως στην υπόθεση C-625/22 P, η Grail προβάλλει επίσης τρεις λόγους αναιρέσεως, περί νομικού σφάλματος κατά την ερμηνεία του άρθρου 22 του κανονισμού 139/2004, νομικού σφάλματος ως προς την υπέρβαση της εύλογης προθεσμίας από την Επιτροπή και νομικού σφάλματος κατά την εξέταση του λόγου ακυρώσεως που στηριζόταν στη δικαιολογημένη εμπιστοσύνη και την ασφάλεια δικαίου, οι οποίοι συμπίπτουν σε μεγάλο βαθμό με τους προβαλλόμενους από την Illumina.

68 Πρέπει, κατ' αρχάς, να εξεταστεί ο κοινός στις δύο αιτήσεις αναιρέσεως πρώτος λόγος, ο οποίος αφορά σφάλματα κατά την ερμηνεία του άρθρου 22 του κανονισμού 139/2004, και δη της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού.

Επιχειρήματα των διαδίκων

69 Η Illumina υποστηρίζει ότι είναι εσφαλμένη η ερμηνεία του Γενικού Δικαστηρίου, κατά την οποία το άρθρο 22, παράγραφος 1, του κανονισμού 139/2004 παρέχει σε κράτος μέλος τη δυνατότητα να ζητήσει να παραπεμφθεί στην Επιτροπή μια συγκέντρωση την οποία η δική του εθνική νομοθεσία για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων δεν του επιτρέπει να ελέγξει.

70 Κατά πρώτον, το Γενικό Δικαστήριο δεν έλαβε ορθώς υπόψη τις αρχές της ασφάλειας δικαίου, της αναλογικότητας και της επικουρικότητας.

71 Κατ' αρχάς, η Illumina ισχυρίζεται ότι το σύστημα που θεσπίστηκε με τον κανονισμό 139/2004 συγκεκριμενοποιεί την αρχή της ασφάλειας δικαίου, χρησιμοποιώντας αντικειμενικά όρια κύκλου εργασιών για τον προσδιορισμό των συγκεντρώσεων οι οποίες έχουν ευρωπαϊκή διάσταση και

εμπίπτουν στην αρμοδιότητα της Επιτροπής, καθώς και αυστηρές προθεσμίες για την εξέταση των συγκεντρώσεων. Η ερμηνεία όμως του Γενικού Δικαστηρίου, ιδίως στις σκέψεις 174 και 175 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, προκαλεί προφανή ανασφάλεια δικαίου, διότι καθιστά δυνατό τον έλεγχο συγκεντρώσεων που δεν πληρούν ούτε τα κατώτατα όρια του κύκλου εργασιών για να αποκτήσουν ευρωπαϊκή διάσταση ούτε τα κατώτατα όρια ελέγχου τα οποία καθορίζονται σε εθνικό επίπεδο. Αυτός ο δυνητικός συμπληρωματικός έλεγχος, εκτός του πλαισίου των συστημάτων που εγκαθιδρύουν ο ενωσιακός κανονισμός και οι εθνικές νομοθεσίες, επιτείνει την ανασφάλεια με την οποία βρίσκονται αντιμέτωπα τα συμμετέχοντα μέρη, λόγω της αβεβαιότητάς τους ως προς το αν η συγκέντρωση μπορεί να υπόκειται σε έλεγχο και, ως εκ τούτου, να απαγορευθεί, να τροποποιηθεί ή να καθυστερήσει.

72 Η ερμηνεία του Γενικού Δικαστηρίου δημιουργεί επίσης ανασφάλεια δικαίου στον βαθμό που οι κανόνες αρμοδιότητας τους οποίους διαμορφώνει στηρίζονται αποκλειστικώς στα ποιοτικά κριτήρια του άρθρου 22, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 139/2004, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η προσέγγιση η οποία ακολουθείται σε άλλες διατάξεις του ίδιου κανονισμού και στις εθνικές νομοθεσίες των κρατών μελών αναφορικά με τον έλεγχο των συγκεντρώσεων.

73 Η ως άνω ερμηνεία, στο πλαίσιο της οποίας ουδεμία προθεσμία τάσσεται στα κράτη μέλη για την υποβολή αιτήσεως παραπομπής συγκεντρώσεων στην Επιτροπή, δημιουργεί, επιπλέον, χρονική αβεβαιότητα και κίνδυνο καθυστερήσεων στην εξέταση των συγκεντρώσεων αυτών.

74 Εν συνεχεία, όσον αφορά την αρχή της αναλογικότητας, οι εκτιμήσεις του Γενικού Δικαστηρίου οι οποίες περιέχονται στις σκέψεις 167 έως 172 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως ενέχουν επίσης, κατά την άποψη της Illumina, νομικά σφάλματα. Η Illumina ισχυρίζεται ειδικότερα ότι η ερμηνεία του Γενικού Δικαστηρίου αναγκάζει τα συμμετέχοντα μέρη συγκεντρώσεων που δεν πληρούν ούτε τα κατώτατα όρια κύκλου εργασιών τα οποία θέτει ο κανονισμός 139/2004 ούτε τα κατώτατα όρια ελέγχου που καθορίζονται σε εθνικό επίπεδο να τις κοινοποιούν, για λόγους ασφάλειας δικαίου, σε καθένα από τα κράτη μέλη, τα οποία, με τη σειρά τους, θα είναι αναγκασμένα να επεξεργάζονται τις κοινοποιήσεις αυτές.

75 Τέλος, το Γενικό Δικαστήριο εξέτασε εσφαλμένως, στις σκέψεις 160 έως 166 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, την αρχή της επικουρικότητας και την εξουσία της Επιτροπής, επιτρέποντάς της να παρακάμπτει τη νομοθετική διαδικασία και να τροποποιεί de facto τα κατώτατα όρια που θέτει ο κανονισμός 139/2004 ως προς την αρμοδιότητά της. Κατά την Illumina, η Επιτροπή επιχειρεί, υπό την αιγίδα του Γενικού Δικαστηρίου, να καλύψει τα υποτιθέμενα κενά της ενωσιακής νομοθεσίας και των νομοθεσιών των κρατών μελών στον τομέα του ελέγχου των συγκεντρώσεων επιτρέποντας τον έλεγχο συγκεντρώσεων που δεν πληρούν ούτε τα κατώτατα όρια κύκλου εργασιών για να αποκτήσουν ευρωπαϊκή διάσταση ούτε τα κατώτατα όρια ελέγχου τα οποία καθορίζονται σε εθνικό επίπεδο και παρακάμπτοντας, κατ' αυτόν τον τρόπο, τις θεμελιώδεις κανονιστικές απαιτήσεις για την τροποποίηση του ενωσιακού δικαίου και των σχετικών εθνικών κανόνων.

76 Κατά δεύτερον, το Γενικό Δικαστήριο έσφαλε ως προς τον τρόπο που προσδιόρισε και εξέτασε το αντικείμενο του κανονισμού 139/2004 και, συγκεκριμένα, του άρθρου 22 του κανονισμού.

77 Κατά την Illumina, οι σκέψεις 140 και 142 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως αντικατοπτρίζουν μια εσφαλμένη ερμηνεία των αιτιολογικών σκέψεων του κανονισμού αυτού και παραμορφώνουν την ερμηνευτική προσέγγιση την οποία οφείλει να ακολουθεί το Γενικό Δικαστήριο. Πρώτον, είναι εσφαλμένη η διαπίστωση ότι οι συγκεντρώσεις οι οποίες έχουν σημαντικές επιπτώσεις στη διάρθρωση του ανταγωνισμού στην Ένωση εξετάζονται αποκλειστικώς σε ενωσιακό επίπεδο.

Δεύτερον, ο κανονισμός 139/2004 δεν προβλέπει καθολικό σύστημα προς διασφάλιση του ελέγχου όλων των συγκεντρώσεων που επηρεάζουν τη διάρθρωση του ανταγωνισμού στην Ένωση. Τυχόν κενά του συστήματος θα έπρεπε μάλλον, κατά την άποψη της Illumina, να αντιμετωπιστούν αποκλειστικώς και μόνον διά της νομοθετικής οδού. Τρίτον, το Γενικό Δικαστήριο, διαπιστώνοντας στη σκέψη 142 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως ότι ο κανονισμός 139/2004 περιέχει μηχανισμούς για να αντιμετωπιστούν κενά τα οποία ενέχει εγγενώς η χρησιμοποίηση κατωτάτων ορίων κύκλου εργασιών, παραβλέπει το γεγονός ότι τα κατώτατα αυτά όρια αποτέλεσαν αντικείμενο εκτενών συζητήσεων κατά την κατάρτιση του κανονισμού 4064/89 και, στη συνέχεια, του κανονισμού 139/2004. Χρησιμοποιώντας αντικειμενικά κατώτατα όρια κύκλου εργασιών, αντί ποιοτικών κριτηρίων αξιολόγησης, ο ενωσιακός νομοθέτης προσφέρει στα συμμετέχοντα μέρη και στα κράτη μέλη ασφάλεια δικαίου, η οποία αντανακλά τον συμβιβασμό στον οποίο κατέληξαν τα κράτη μέλη και η Επιτροπή.

78 Ο τρόπος με τον οποίο το Γενικό Δικαστήριο περιέγραψε το αντικείμενο του κανονισμού 139/2004 το οδήγησε να υιοθετήσει μια υπερβολικά ευρεία ερμηνεία των «διορθωτικών μηχανισμών» που προβλέπονται, πιο συγκεκριμένα, στο άρθρο 22 του κανονισμού, με συνέπεια να τροποποιήσει την κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ, αφενός, των κρατών μελών και, αφετέρου, της Ένωσης, προς όφελος της τελευταίας. Επιπλέον, στο πλαίσιο της τελολογικής ερμηνείας του, το Γενικό Δικαστήριο αγνόησε το ζήτημα του πώς έπρεπε, κατά τον ενωσιακό νομοθέτη, να ερμηνεύεται το άρθρο 22 του κανονισμού προκειμένου να προσδιορίζεται «η πλέον κατάλληλη αρχή» για την εξέταση κάθε υποθέσεως, κατά την έννοια της αιτιολογικής σκέψης 14 του ίδιου κανονισμού, στις περιπτώσεις όπου ούτε οι εθνικές αρχές ανταγωνισμού ούτε οι ενωσιακές αρχές έχουν αρμοδιότητα για την εξέταση συγκέντρωσης.

79 Κατά τρίτον, η Illumina, στηριζόμενη ιδίως στην απόφαση της 3ης Απριλίου 2003, Royal Philips Electronics κατά Επιτροπής (T-119/02, EU:T:2003:101, σκέψη 354), υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν εκτίμησε ορθώς, στη σκέψη 182 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το γεγονός ότι το άρθρο 22 του κανονισμού 139/2004 είναι διάταξη που εισάγει παρέκκλιση, ούτε τήρησε τον κανόνα σύμφωνα με τον οποίο μια τέτοια διάταξη πρέπει να ερμηνεύεται στενά.

80 Κατά τέταρτον, το Γενικό Δικαστήριο δεν εφάρμοσε ορθώς, κατά την ανάλυση του άρθρου 22, παράγραφος 1, του κανονισμού 139/2004, τις αρχές που διέπουν τη γραμματική, ιστορική, συστηματική και τελολογική ερμηνεία.

81 Η Grail υποστηρίζει επίσης ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε ερμηνευτικό σφάλμα κρίνοντας ότι το άρθρο 22 του κανονισμού 139/2004 παρέχει στην Επιτροπή αρμοδιότητα να εξετάσει συγκέντρωση η οποία στερείται ευρωπαϊκής διάστασης και της παραπέμπεται από κράτος μέλος που δεν είναι το ίδιο αρμόδιο, βάσει της σχετικής με τον έλεγχο των συγκεντρώσεων εθνικής του νομοθεσίας, να εξετάσει τη συγκεκριμένη συγκέντρωση. Καμία από τις μεθόδους ερμηνείας, αν αυτές εφαρμοστούν ορθώς, δεν στηρίζει την ως άνω ερμηνεία του Γενικού Δικαστηρίου.

82 Πρώτον, η Grail ισχυρίζεται ότι, στο πλαίσιο της γραμματικής ερμηνείας, το Γενικό Δικαστήριο κακώς προσέδωσε μεγάλη σημασία στη λέξη «any» (μια) που προηγείται του όρου «concentration» (συγκέντρωση) στην αγγλική απόδοση του άρθρου 22 του κανονισμού 139/2004 (σκέψεις 91 και 94 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως) και ότι δεν έλαβε υπόψη τις λοιπές γλωσσικές αποδόσεις του κανονισμού.

83 Κατά δεύτερον, η ιστορική ερμηνεία του Γενικού Δικαστηρίου εμφανίζει πολλά κενά. Κατ' αρχάς, η ερμηνεία αυτή βασίζεται μόνο σε τρία έγγραφα, τα οποία καταρτίστηκαν όλα από την Επιτροπή, ενώ δεν λαμβάνονται υπόψη άλλα ερμηνευτικά στοιχεία, όπως οι προπαρασκευαστικές εργασίες

του κανονισμού 4064/89, του κανονισμού (ΕΚ)1310/97 του Συμβουλίου, της 30ής Ιουνίου 1997, που τροποποιεί τον κανονισμό 4064/89 (ΕΕ 1997, L 180, σ. 1), και, τέλος, του κανονισμού 139/2004. Εν συνεχεία, όλα τα έγγραφα στα οποία στηρίχθηκε το Γενικό Δικαστήριο για να ερμηνεύσει τον αρχικό σκοπό του άρθρου 22 του κανονισμού 4064/89 (σκέψη 96 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως) είχαν δημοσιευθεί μετά την έκδοση του κανονισμού εκείνου, ενώ έπρεπε να ληφθούν υπόψη πληροφορίες σχετικές με την πρόθεση του νομοθέτη κατά τον χρόνο που εκδόθηκε ο εν λόγω κανονισμός. Πέραν τούτου, πολλά βασικά σημεία του ιστορικού συλλογισμού τον οποίο ανέπτυξε το Γενικό Δικαστήριο δεν είναι πειστικά, εφόσον δεν απαντούν στο κεντρικό ερώτημα αν, δυνάμει του άρθρου 22 του κανονισμού 139/2004, η Επιτροπή έχει αρμοδιότητα να εξετάσει συγκέντρωση η οποία της παραπέμπεται μεν από κράτος μέλος που διαθέτει εθνική νομοθεσία σχετική με τον έλεγχο των συγκεντρώσεων, πλην όμως δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της νομοθεσίας αυτής. Επιπλέον, καμία από τις περιορισμένες πηγές στις οποίες παραπέμπει η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση δεν επιβεβαιώνει την προκριθείσα από το Γενικό Δικαστήριο ιστορική ερμηνεία, η οποία στηρίζεται στην ιδέα ότι η διάταξη αυτή επιδιώκει άλλον σκοπό από το να παράσχει στα κράτη μέλη που δεν διαθέτουν εθνική νομοθεσία σχετική με τον έλεγχο των συγκεντρώσεων τη δυνατότητα να παραπέμπουν συγκεντρώσεις στην Επιτροπή. Τέλος, η ερμηνεία του Γενικού Δικαστηρίου εμπεριέχει προδήλως εσφαλμένες διαπιστώσεις, ιδίως στις σκέψεις 107 έως 109 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

84 Η Grail θεωρεί ότι η ορθή ανάλυση των προπαρασκευαστικών εργασιών οδηγεί στο συμπέρασμα ότι, κατά τον χρόνο της θέσπισής του, το άρθρο 22 του κανονισμού 4064/89 δεν εφαρμοζόταν στα κράτη μέλη που διέθεταν εθνική νομοθεσία σχετική με τον έλεγχο των συγκεντρώσεων, αλλά στα κράτη μέλη τα οποία στερούνταν τέτοιας νομοθεσίας, ώστε τα τελευταία να μπορούν να ζητήσουν από την Επιτροπή να εξετάσει και, ενδεχομένως, να απαγορεύσει τις συγκεντρώσεις που δεν πληρούσαν τα κατώτατα όρια κύκλου εργασιών τα οποία προέβλεπε ο κανονισμός εκείνος. Οι διαδοχικές τροποποιήσεις της διατάξεως αυτής, το 1997 και το 2004, προσέθεσαν απλώς στον προαναφερθέντα σκοπό και τον σκοπό της περιστολής του κινδύνου παράλληλης εξέτασης της ίδιας συγκέντρωσης από περισσότερα κράτη μέλη, επιτρέποντας στα κράτη μέλη τα οποία είναι αρμόδια για την εξέταση μιας συγκέντρωσης να την παραπέμψουν στην Επιτροπή εφόσον εκτιμούν ότι αυτή είναι η πλέον κατάλληλη να αναλάβει δράση.

85 Επομένως, οι προπαρασκευαστικές εργασίες δεν συνηγορούν υπέρ των συμπερασμάτων στα οποία κατέληξε το Γενικό Δικαστήριο με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση αλλά, αντιθέτως, τα καταρρίπτουν.

86 Κατά τρίτον, η συστηματική ερμηνεία του Γενικού Δικαστηρίου παρουσιάζει επίσης σημαντικά κενά. Τα επιχειρήματα που εκτίθενται ειδικότερα στις σκέψεις 126 έως 130 και 132 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως δεν είναι ιδιαιτέρως πειστικά. Εξάλλου, κακώς το Γενικό Δικαστήριο αρνήθηκε να λάβει υπόψη ορισμένα έγγραφα, όπως η ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την παραπομπή υποθέσεων συγκέντρωσης (ΕΕ 2005, C 56, σ. 2), παρότι είναι κρίσιμα για τη συστηματική ερμηνεία.

87 Επιπλέον, κατά την Grail, το Γενικό Δικαστήριο αγνόησε, εν πολλοίς, πλήθος διατάξεων του κανονισμού 139/2004 οι οποίες δεν συμβιβάζονται με τη δική του ερμηνεία του άρθρου 22 του κανονισμού 139/2004. Η Grail αναφέρεται, πιο συγκεκριμένα, στο άρθρο 1, παράγραφοι 4 και 5, καθώς και στο άρθρο 22, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, και παράγραφος 3, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού αυτού. Η Grail ισχυρίζεται ακόμη ότι το γράμμα της αιτιολογικής σκέψης 15 του ίδιου κανονισμού, όπου χρησιμοποιείται η έκφραση «επίσης είναι αρμόδια», αντιφάσκει προς την ερμηνεία η οποία έγινε δεκτή από την Επιτροπή και επικυρώθηκε από το Γενικό Δικαστήριο.

88 Κατά τέταρτον, η τελολογική ερμηνεία του Γενικού Δικαστηρίου παρουσιάζει επίσης κενά. Πρώτον, δεν τεκμηριώνεται η επισήμανση του Γενικού Δικαστηρίου ότι σκοπός του κανονισμού 139/2004 είναι να καταστήσει δυνατό τον έλεγχο «όλων των συγκεντρώσεων» που επηρεάζουν τον ανταγωνισμό στην Ένωση, ανεξαρτήτως των κατωτάτων ορίων κύκλου εργασιών (σκέψεις 140 έως 143 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως). Δεύτερον, η κρίση του Γενικού Δικαστηρίου ότι οι μηχανισμοί παραπομπής συνιστούν «αποτελεσματικό διορθωτικό μηχανισμό» για την αντιμετώπιση των κενών που ενέχουν εγγενώς τα κατώτατα όρια του κύκλου εργασιών δεν στηρίζεται σε κανένα προηγούμενο και στερείται οποιουδήποτε ερείσματος (σκέψη 142 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως).

89 Το σκεπτικό του Γενικού Δικαστηρίου στο πλαίσιο της τελολογικής ερμηνείας παράγει, κατά την Grail, αποτελέσματα ασυμβίβαστα προς τον κανονισμό 139/2004. Πρώτον, βάσει της ερμηνείας αυτής, επιτρέπεται στην Επιτροπή να προβεί σε εκ των υστέρων εξέταση των συγκεντρώσεων, όπως ρητώς αναγνώρισε και η ίδια στο σημείο 21 των οδηγιών της σχετικά με την εφαρμογή του μηχανισμού παραπομπής του άρθρου 22 του κανονισμού συγκεντρώσεων σε ορισμένες κατηγορίες υποθέσεων. Συνεπώς, η ως άνω ερμηνεία αντιβαίνει στον σκοπό της καθιέρωσης ενός συστήματος εκ των προτέρων ελέγχου, το οποίο απαιτεί να εξετάζονται οι συγκεντρώσεις εντός αυστηρών προθεσμιών, και σηματοδοτεί «κοπερνίκεια στροφή» στο ενωσιακό σύστημα ελέγχου των συγκεντρώσεων. Δεύτερον, αν δεν διορθωθεί, η ερμηνεία αυτή ενέχει σημαντικές πρακτικές συνέπειες για τις επιχειρήσεις και τις εθνικές αρχές ανταγωνισμού, καθώς υποσκάπτει τις αρχές της αποτελεσματικότητας και της ασφάλειας δικαίου στις οποίες στηρίζεται ο έλεγχος των συγκεντρώσεων εντός της Ένωσης για περισσότερο από μία τριακονταετία. Τρίτον, η ίδια ερμηνεία καθιστά δυνατή την παράκαμψη των προβλεπόμενων από τον κανονισμό 139/2004 κατωτάτων ορίων κύκλου εργασιών και θίγει, συνακόλουθα, την προβλεψιμότητα του συστήματος ελέγχου των συγκεντρώσεων το οποίο θεσπίζει ο κανονισμός αυτός, πράγμα που έχει σοβαρές συνέπειες για την ασφάλεια δικαίου. Τέταρτον, η Grail επισημαίνει ότι, αν η πρόθεση του ενωσιακού νομοθέτη ήταν να επιτρέψει στην Επιτροπή να εξετάζει όλες τις συγκεντρώσεις, όπερ ουδόλως προκύπτει από τις προπαρασκευαστικές εργασίες του κανονισμού 139/2004, θα μπορούσε ευλόγως να τεθεί το ερώτημα ποιος ο λόγος ύπαρξης ενός συστήματος στηριζόμενου σε αβέβαιες παραπομπές εκ μέρους των κρατών μελών, και όχι σε άμεση εξουσία της Επιτροπής να εξετάζει κάθε δυνητικώς προβληματική συγκέντρωση, ανεξαρτήτως των ευρωπαϊκών και εθνικών κατωτάτων ορίων κύκλου εργασιών.

90 Η Biocom California, η οποία παρεμβαίνει υπέρ της Illumina στην υπόθεση C-611/22 P, θεωρεί επίσης ότι η ερμηνεία του Γενικού Δικαστηρίου, σύμφωνα με την οποία αίτηση δυνάμει του άρθρου 22 του κανονισμού 139/2004 μπορεί να υποβληθεί και να γίνει δεκτή ανεξαρτήτως του πεδίου εφαρμογής των εθνικών νομοθεσιών που διέπουν τον έλεγχο των συγκεντρώσεων, δεν είναι σύμφωνη προς τις θεμελιώδεις αρχές της ασφάλειας δικαίου και της αναλογικότητας.

91 Η Επιτροπή αμφισβητεί την ορθότητα της επιχειρηματολογίας που προβάλλουν η Illumina και η Grail προς στήριξη του πρώτου λόγου των αντίστοιχων αιτήσεων αναιρέσεως.

92 Ως προς τον πρώτο λόγο αναιρέσεως της Illumina, η Επιτροπή επισημαίνει, εισαγωγικώς, ότι ο συγκεκριμένος λόγος βασίζεται σε δύο θεμελιώδη σφάλματα όσον αφορά τη φύση του κανονισμού 139/2004. Το πρώτο σφάλμα έγκειται στο ότι η Illumina κακώς επικαλείται τη θέσπιση, με τον κανονισμό αυτόν, ενός συστήματος «ενιαίου ελέγχου» το οποίο καταλαμβάνει αποκλειστικώς τις συγκεντρώσεις με ευρωπαϊκή διάσταση, δεδομένου ότι δεν αμφισβητείται ότι η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση δεν αφορά τέτοια συγκέντρωση. Το δεύτερο θεμελιώδες σφάλμα έγκειται στο ότι η Illumina κακώς θεωρεί ότι οι εξουσίες που απονέμονται στα κράτη μέλη από τον εν λόγω κανονισμό εξαρτώνται από την εθνική τους νομοθεσία για τον έλεγχο των

συγκεντρώσεων. Κατά την Επιτροπή, ήταν πράγματι δυνατή η επίκληση του άρθρου 308 ΕΚ (νυν άρθρου 352 ΣΛΕΕ), βάσει του οποίου εκδόθηκε ο κανονισμός 139/2004, «προκειμένου να δημιουργηθούν νέες ρυθμίσεις, επάλληλες προς τις εθνικές». Η Illumina παραλείπει να λάβει υπόψη την ίδια την ύπαρξη του άρθρου 22 του κανονισμού, το οποίο συνιστά «παράδειγμα δικαιώματος αναγνωριζόμενου από το εθνικό δίκαιο επαλλήλως προς τις εθνικές διατάξεις», καθώς και την ευχέρεια την οποία αυτό παρέχει, δυνάμει του άρθρου 352 ΣΛΕΕ, στα κράτη μέλη να υποβάλουν στην κρίση της Επιτροπής μια συγκέντρωση, παρά το γεγονός ότι τα ίδια δεν είναι αρμόδια να την εξετάσουν.

93 Κατά την Επιτροπή, ο πρώτος λόγος αναιρέσεως τον οποίο προβάλλει η Illumina είναι αλυσιτελής. Συγκεκριμένα, η Illumina ουδόλως αμφισβητεί τις σκέψεις 90 έως 94 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, με τις οποίες το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, κατόπιν γραμματικής ερμηνείας του άρθρου 22 του κανονισμού 139/2004, ότι το σαφές γράμμα της διατάξεως αυτής αρκεί για να στηρίξει την άποψη της Επιτροπής. Η Επιτροπή θεωρεί συναφώς ότι, στον βαθμό που η σκέψη 95 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι ήταν παρά ταύτα αναγκαίο να χρησιμοποιηθούν και άλλες ερμηνευτικές μέθοδοι ως βάση για να συναχθεί το συμπέρασμα το οποίο εκτίθεται στη σκέψη 183 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε νομικό σφάλμα. Καταλήγει επομένως ότι το Δικαστήριο οφείλει να προβεί σε αντικατάσταση της αιτιολογίας της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως ως προς το συγκεκριμένο σημείο και να κρίνει ότι η γραμματική ερμηνεία του άρθρου 22, παράγραφος 1, του κανονισμού 139/2004 αρκεί προς απόρριψη του πρώτου λόγου της προσφυγής που είχε ασκηθεί πρωτοδίκως. Υπό τις συνθήκες αυτές, δεδομένου ότι όλα τα επιχειρήματα που προβάλλονται από την Illumina κατ' αναίρεση στο πλαίσιο του πρώτου λόγου βασίζονται σε άλλες ερμηνευτικές μεθόδους πέραν της γραμματικής ερμηνείας, ο πρώτος λόγος αναιρέσεως είναι αλυσιτελής και δεν πρέπει να εξεταστεί.

94 Επικουρικώς, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι ο πρώτος λόγος αναιρέσεως είναι αβάσιμος. Ακόμη και αν υποτεθεί ότι οι ερμηνευτικές μέθοδοι των οποίων γίνεται επίκληση στο δικόγραφο της αιτήσεως αναιρέσεως πρέπει να ληφθούν υπόψη, η Illumina δεν εξηγεί με το δικόγραφό της για ποιους λόγους τα επιχειρήματά της που στηρίζονται στις άλλες αυτές μεθόδους αρκούν για να τεθεί εκποδών το σαφές γράμμα του άρθρου 22, παράγραφος 1, του κανονισμού 139/2004.

95 Κατά την Επιτροπή, η γενική αιτίαση ότι η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση προκαλεί ανασφάλεια δικαίου βασίζεται σε θεμελιώδη σφάλματα, διότι δεν λαμβάνεται υπόψη το ότι η προαναφερθείσα διάταξη παρέχει στα κράτη μέλη δικαίωμα παραπομπής επάλληλο προς τις εθνικές νομοθεσίες που διέπουν τον έλεγχο των συγκεντρώσεων. Όσον αφορά το επιχείρημα ότι η αρμοδιότητα δυνάμει του άρθρου 22 του κανονισμού 139/2004 δεν οριοθετείται από κανενός είδους αντικειμενικό κατώτατο όριο κύκλου εργασιών, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι είναι απαράδεκτο καθότι πρόκειται για νέο επιχείρημα. Εξάλλου, κατά την άποψή της, το ως άνω επιχείρημα είναι εσφαλμένο τόσο από νομικής όσο και από πραγματικής απόψεως, ιδίως εφόσον δεν αποδεικνύεται με κανέναν τρόπο ότι οποιοδήποτε όριο αρμοδιότητας στον τομέα του ελέγχου των συγκεντρώσεων θα πρέπει οπωσδήποτε να βασίζεται στον κύκλο εργασιών. Ως προς την αιτίαση περί έλλειψης προβλεπόμενης προθεσμίας εντός της οποίας τα κράτη μέλη μπορούν να προχωρήσουν σε παραπομπή δυνάμει του άρθρου 22 του κανονισμού 139/2004, αυτή στηρίζεται σε μεροληπτική ανάγνωση της σκέψης 181 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

96 Όσον αφορά την τήρηση της αρχής της αναλογικότητας, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η Illumina δεν προέβαλε ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου κανέναν λόγο ακυρώσεως με τον οποίο να υποστηρίζει ότι, κατά τον χρόνο έκδοσης της επίδικης αποφάσεως, η επίμαχη συγκέντρωση δεν ήταν συγκέντρωση ικανή να παρακωλύσει σημαντικά τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό στην

εσωτερική αγορά. Συνεπώς, δεν υφίσταται κανένα έρεισμα επί του οποίου η Illumina θα μπορούσε, με το δικόγραφο της αιτήσεως αναιρέσεως, να αμφισβητήσει την αναλογικότητα της επίδικης αποφάσεως. Εν πάση περιπτώσει, ακόμη και αν το Δικαστήριο κρίνει αναγκαίο να εξετάσει το δικόγραφο της αιτήσεως αναιρέσεως ως προς το ζήτημα αυτό, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι οι αιτιάσεις της Illumina είναι αλυσιτελείς και ατεκμηρίωτες.

97 Ως προς την προβαλλόμενη παραβίαση της αρχής της επικουρικότητας, η Επιτροπή θεωρεί ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε νομικό σφάλμα κρίνοντας ότι ήταν αρμόδιο να απαντήσει στα επιχειρήματα της Illumina σχετικά με την εφαρμογή της συγκεκριμένης αρχής. Υποστηρίζει, αφενός, ότι η Illumina ουδέποτε επικαλέστηκε ότι το άρθρο 22 του κανονισμού 139/2004 δεν πρέπει να τύχει εφαρμογής λόγω αντίθεσής του προς την αρχή της επικουρικότητας. Εκτιμά, αφετέρου, ότι η Illumina δεν μπορούσε παραδεκτώς να αμφισβητήσει τη συμβατότητα της επίδικης αποφάσεως με την προαναφερθείσα αρχή, δεδομένου ότι δεν χωρεί εφαρμογή της αρχής αυτής στο πλαίσιο του ελέγχου της νομιμότητας των πράξεων που εκδίδονται δυνάμει του εν λόγω άρθρου. Επομένως, η Επιτροπή ισχυρίζεται, κατά κύριο λόγο, ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν έπρεπε να εξετάσει τα επιχειρήματα που αντλούνταν από παραβίαση της αρχής της επικουρικότητας και ότι το Δικαστήριο οφείλει να προβεί επί του συγκεκριμένου σημείου σε αντικατάσταση αιτιολογίας απορρίπτοντας τα σχετικά επιχειρήματα της Illumina ως αλυσιτελή.

98 Εν πάση περιπτώσει, ακόμη και αν υποτεθεί ότι το Δικαστήριο κρίνει αναγκαίο να εξετάσει τα επιχειρήματα αυτά, η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι αντιφάσκουν προς τα επιχειρήματα που προβλήθηκαν με το δικόγραφο της προσφυγής ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, ότι είναι αβάσιμα όσον αφορά αίτηση παραπομπής υποβληθείσα από κράτος μέλος και ότι αντιβαίνουν στην ίδια τη φύση του άρθρου 22 του κανονισμού 139/2004.

99 Ως προς το αντικείμενο του κανονισμού 139/2004 και του άρθρου 22 του κανονισμού αυτού, η Επιτροπή εκτιμά ότι η Illumina παραμορφώνει το περιεχόμενο των σκέψεων 140 και 142 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως και παραβλέπει το γεγονός ότι η ερμηνεία της Επιτροπής όχι μόνο δεν επιδιώκει σκοπό διαφορετικό από εκείνον του κανονισμού, αλλά καθιστά δυνατό τον «αποτελεσματικό έλεγχο όλων των συγκεντρώσεων ανάλογα με τις επιπτώσεις τους στη διάρθρωση του ανταγωνισμού στην [Ένωση]», σύμφωνα με τον σκοπό που εξαγγέλλεται στην αιτιολογική σκέψη 6 του κανονισμού.

100 Σε σχέση με τον εξαιρετικό χαρακτήρα της διατάξεως του άρθρου 22 του κανονισμού 139/2004, η Επιτροπή τονίζει ότι η επιχειρηματολογία της Illumina, ακόμη και αν υποτεθεί ότι δεν είναι αλυσιτελής, είναι αβάσιμη. Ειδικότερα, η Illumina κακώς επιχειρεί να συγκρίνει τις υπό κρίση υποθέσεις με εκείνη επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 3ης Απριλίου 2003, Royal Philips Electronics κατά Επιτροπής (T-119/02, EU:T:2003:101, σκέψη 354).

101 Όσον αφορά τα επιχειρήματα που διατυπώθηκαν ειδικώς στο πλαίσιο του πρώτου λόγου αναιρέσεως ο οποίος προβλήθηκε από την Grail, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι και αυτά είναι απορριπτέα.

102 Εισαγωγικώς, η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι η εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου, στη σκέψη 142 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι ο σκοπός του κανονισμού 139/2004 έγκειται «στην παροχή δυνατότητας ελέγχου των συγκεντρώσεων που ενδέχεται να παρεμποδίσουν σημαντικά τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό στην εσωτερική αγορά» συνάδει με τις αιτιολογικές σκέψεις 6 και 7 του κανονισμού 4064/89, κατά τις οποίες τα άρθρα 85 και 86 της Συνθήκης ΕΚ (κατόπιν άρθρα 81 και 82 ΕΚ, και νυν άρθρα 101 και 102 ΣΛΕΕ) δεν επαρκούσαν «για να συμπεριλάβουν όλες τις συγκεντρώσεις που ενδέχεται να αποδειχθούν ασυμβίβαστες με το σύστημα ανόθευτου

ανταγωνισμού που επιδιώκει η συνθήκη» και ότι, ως εκ τούτου, ήταν αναγκαίο να θεσπιστεί βάσει του άρθρου 235 της Συνθήκης ΕΚ (κατόπιν άρθρου 308 ΕΚ και νυν άρθρου 352 ΣΛΕΕ) νομοθεσία η οποία «θα εξασφαλίσει τον αποτελεσματικό έλεγχο όλων των συγκεντρώσεων ανάλογα με τις επιπτώσεις τους στη διάρθρωση του ανταγωνισμού στην Κοινότητα». Η Επιτροπή εκτιμά ότι η Grail παραλείπει εντελώς να εξετάσει τι συνεπάγεται αυτή η παραπομπή στο άρθρο 352 ΣΛΕΕ. Η ευχέρεια, όμως, την παρέχει το άρθρο 22 του κανονισμού 139/2004 στα κράτη μέλη να ζητούν την παραπομπή συγκέντρωσης στην Επιτροπή αποτελεί παράδειγμα ασκήσεως δικαιώματος που παρέχεται από το ενωσιακό δίκαιο και είναι επάλληλο προς τα εθνικά δίκαια.

103 Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι ο πρώτος λόγος αναιρέσεως τον οποίο προβάλλει η Grail είναι αλυσιτελής για δύο λόγους. Πρώτον, δεν προκύπτει με βεβαιότητα ότι η Grail βάλλει κατά των σκέψεων 183 και 184 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, με τις οποίες το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι τα κράτη μέλη μπορούν να ζητήσουν την παραπομπή συγκέντρωσης ανεξαρτήτως της ύπαρξης ή του πεδίου εφαρμογής τυχόν εθνικής τους νομοθεσίας σχετικής με τον εκ των προτέρων έλεγχο των συγκεντρώσεων και ότι, συνακόλουθα, η Επιτροπή, με την επίδικη απόφαση, δεν έσφαλε δεχόμενη την αίτηση παραπομπής που της είχε υποβληθεί. Είναι όμως απαραίτητο οι λόγοι αναιρέσεως και τα συναφή νομικά επιχειρήματα που προβάλλονται να προσδιορίζουν με ακρίβεια τα σημεία του σκεπτικού της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου κατά των οποίων βάλλουν. Λαμβανομένου υπόψη του ότι δεν αμφισβητείται η ορθότητα των σκέψεων 183 και 184 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, τα επιχειρήματα που στρέφονται κατά των ενδιάμεσων σταδίων της αιτιολογίας του Γενικού Δικαστηρίου είναι, κατά την άποψη της Επιτροπής, αλυσιτελή. Δεύτερον, στον βαθμό που η Grail, όπως και η Illumina, δεν προσβάλλει παραδεκτώς τη γραμματική ερμηνεία του άρθρου 22, παράγραφος 1, του κανονισμού 139/2004 η οποία έγινε δεκτή με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, καθίσταται κενός περιεχομένου ο προβαλλόμενος από την Grail πρώτος λόγος αναιρέσεως, ο οποίος βασίζεται εξ ολοκλήρου στην αιτίαση ότι το σαφές και ακριβές γράμμα της διατάξεως αυτής δεν αρκεί για να στηρίξει την ερμηνεία της Επιτροπής.

104 Επικουρικώς, η Επιτροπή εκτιμά ότι ο προβαλλόμενος από την Grail πρώτος λόγος αναιρέσεως είναι αβάσιμος, εφόσον η Grail δεν διευκρινίζει με το δικόγραφο της αιτήσεως αναιρέσεως για ποιους λόγους οι άλλες ερμηνευτικές μέθοδοι τις οποίες επικαλείται, δηλαδή η ιστορική, η συστηματική και η τελολογική, μπορούν να δικαιολογήσουν εν προκειμένω ερμηνεία που να αποκλίνει από το σαφές γράμμα του άρθρου 22, παράγραφος 1, του κανονισμού 139/2004.

105 Όσον αφορά, πρώτον, την ιστορική ερμηνεία, η Επιτροπή θεωρεί ότι η αιτίαση της Grail ότι η εξέταση των προπαρασκευαστικών εργασιών του κανονισμού 139/2004 από το Γενικό Δικαστήριο υπήρξε ελλιπής είναι αλυσιτελής και, εν πάση περιπτώσει, σε μεγάλο βαθμό απαράδεκτη. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι η Grail δεν αμφισβητεί μόνον τον τρόπο με τον οποίο το Γενικό Δικαστήριο ερμήνευσε τα έγγραφα, όπως τις πράσινες βίβλους, που υποβλήθηκαν στην κρίση του, αλλά προσκομίζει και πλήθος νέων αποδεικτικών στοιχείων που δεν είχαν προβληθεί ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου.

106 Επομένως, η Επιτροπή θεωρεί ότι ο προβαλλόμενος από την Grail πρώτος λόγος αναιρέσεως είναι απαράδεκτος, στον βαθμό που στηρίζεται σε έγγραφα προπαρασκευαστικών εργασιών τα οποία επισυνάπτονται στο δικόγραφο της αιτήσεως αναιρέσεως ή προσκομίστηκαν μεταγενέστερα. Επιπλέον, η Επιτροπή, βασιζόμενη στην απόφαση της 2ας Οκτωβρίου 2019, Crédit mutuel Arkéa κατά ΕΚΤ (C-152/18 P και C-153/18 P, EU:C:2019:810, σκέψη 39), υποστηρίζει ότι τα επισυναπτόμενα στο δικόγραφο της αιτήσεως αναιρέσεως ερμηνευτικά έγγραφα, τα οποία

προβλήθηκαν ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, είναι παραδεκτά μόνον εφόσον περιλαμβάνονται και στο ίδιο το σώμα του δικογράφου αυτού ή, τουλάχιστον, διευκρινίζονται επαρκώς εκεί.

107 Κατά την Επιτροπή, το επιχείρημα ότι το Γενικό Δικαστήριο επέδειξε αμέλεια στο πλαίσιο της ιστορικής ερμηνείας δεν είναι δυνατόν να γίνει δεκτό, εκτός αν απαιτείται από το Γενικό Δικαστήριο να ζητεί συστηματικά από τα θεσμικά όργανα να του προσκομίζουν όλα τα έγγραφα των προπαρασκευαστικών εργασιών κάθε πράξεως που προσβάλλεται ενώπιόν του. Εξάλλου, η Grail αποσιωπά το γεγονός ότι, στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, το Γενικό Δικαστήριο απαντά στα πρωτοδίκως προβληθέντα επιχειρήματα με τα οποία η Illumina ερμήνευσε τον κανονισμό 4064/89 παραπέμποντας σε έγγραφο μεταγενέστερο της έκδοσης του κανονισμού εκείνου. Η Επιτροπή θεωρεί ότι, αντιθέτως προς τα όσα ισχυρίζεται η Grail με το δικόγραφο της αιτήσεως αναιρέσεως, ουδεμία «προδήλως εσφαλμένη δήλωση» προκύπτει από την ιστορική ερμηνεία που εκτίθεται στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση. Συνεπώς, δεν είναι απαραίτητο να προβεί το Δικαστήριο σε περαιτέρω εξέταση, ανατρέχοντας σε χρόνο προγενέστερο της κατάθεσης του ως άνω δικογράφου. Εν πάση περιπτώσει, η Grail, η οποία περιορίζεται σε μια γενική και λακωνική αναφορά στα έγγραφα που επισυνάπτονται στο δικόγραφο της αιτήσεως αναιρέσεως, δεν εξηγεί για ποιον λόγο η εμπεριστατωμένη εξέταση των προπαρασκευαστικών εργασιών καταδεικνύει ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε νομικό σφάλμα κατά την ιστορική ερμηνεία.

108 Δεύτερον, όσον αφορά τη συστηματική ερμηνεία, η Επιτροπή είναι της άποψης ότι τα επιχειρήματα της Grail δεν μπορούν να τεκμηριώσουν τη θέση της. Η εταιρία αυτή δεν κατόρθωσε ειδικότερα να αποδείξει για ποιους συγκεκριμένους λόγους οι κρίσεις τις οποίες διατύπωσε το Γενικό Δικαστήριο στο πλαίσιο της εξέτασης της όλης οικονομίας του άρθρου 22 του κανονισμού 139/2004 δεν ήταν, όπως υποστηρίζει, πειστικές.

109 Τρίτον, όσον αφορά την τελολογική ερμηνεία της διατάξεως αυτής, η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι ο σκοπός του κανονισμού 139/2004 είναι να καταστήσει δυνατό τον έλεγχο όλων των συγκεντρώσεων που επηρεάζουν τον ανταγωνισμό εντός της Ένωσης ανεξαρτήτως των κατωτάτων ορίων κύκλου εργασιών στα οποία αναφέρεται το άρθρο 1 του κανονισμού, δεδομένου ότι ο κανονισμός δεν θίγει το δικαίωμα των κρατών μελών να διατηρούν εθνικές νομοθετικές ρυθμίσεις σχετικές με τον έλεγχο των συγκεντρώσεων και να καθορίζουν τα όρια πέραν των οποίων είναι αρμόδια να ασκούν τον έλεγχό τους δυνάμει των εθνικών τους συστημάτων. Το γεγονός ότι η Επιτροπή είναι κυρίως αρμόδια μόνο για τις συγκεντρώσεις με ευρωπαϊκή διάσταση δεν επηρεάζει την αρμοδιότητά της να δέχεται την παραπομπή συγκεντρώσεων δυνάμει των μηχανισμών παραπομπής τους οποίους προβλέπει ο κανονισμός 139/2004. Το άρθρο 22 του κανονισμού αυτού παρέχει, όπως επισημαίνεται στην αιτιολογική του σκέψη 11, έναν «αποτελεσματικό διορθωτικό μηχανισμό με βάση την αρχή της επικουρικότητας», συμβάλλοντας στην υλοποίηση του σκοπού τον οποίο επιδιώκει ο εν λόγω κανονισμός, ενώ παράλληλα η κύρια αρμοδιότητα της Επιτροπής περιορίζεται στις συγκεντρώσεις που καταλαμβάνονται από τα κατώτατα όρια του άρθρου 1 του ίδιου κανονισμού.

110 Τέταρτον, η Επιτροπή εκτιμά ότι, αντιθέτως προς τα όσα υποστηρίζει η Grail, η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση δεν οδηγεί σε αποτελέσματα ασυμβίβαστα προς τον κανονισμό 139/2004. Τα επιχειρήματα της Grail συγκροτούν, κατ' ουσίαν, ένα «μανιφέστο» ως προς τον τρόπο με τον οποίο πρέπει, κατά την άποψή της, να λειτουργεί το ενωσιακό σύστημα ελέγχου των συγκεντρώσεων, πλην όμως τούτο δεν είναι ζήτημα που εμπίπτει στην αρμοδιότητα του Δικαστηρίου.

111 Η Γαλλική Δημοκρατία, το Βασίλειο των Κάτω Χωρών καθώς και η Εποπτεύουσα Αρχή της ΕΖΕΣ αμφισβητούν επίσης τη βασιμότητα των επιχειρημάτων της Illumina και της Grail. Κατά την άποψή τους, οι αναιρεσείουσες δεν λαμβάνουν υπόψη, μεταξύ άλλων, ότι η γραμματική ερμηνεία υπερισχύει και παραβλέπουν το σαφές και ακριβές γράμμα της πρώτης φράσης του άρθρου 22, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 139/2004, όπου δεν γίνεται καμία διάκριση ανάλογα με το αν το κράτος μέλος διαθέτει ή όχι εθνική νομοθεσία σχετική με τον έλεγχο των συγκεντρώσεων. Οι μηχανισμοί παραπομπής λειτουργούν ως «διορθωτικοί μηχανισμοί» ώστε να εξασφαλίζεται ο αποτελεσματικός έλεγχος όλων των συγκεντρώσεων ανάλογα με τις επιπτώσεις τους στη διάρθρωση του ανταγωνισμού στην Ένωση.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

112 Με τον πρώτο λόγο των υπό κρίση αιτήσεων αναιρέσεως, η Illumina και η Grail υποστηρίζουν ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλείονα σφάλματα κατά την ερμηνεία του άρθρου 22 του κανονισμού 139/2004, και ιδίως της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού, η οποία αποτελούσε ακριβώς το αντικείμενο του πρώτου λόγου ακυρώσεως που προβλήθηκε πρωτοδίκως και αφορούσε αναρμοδιότητα της Επιτροπής.

113 Εξετάζοντας εκείνον τον λόγο ακυρώσεως, το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε, κατά πρώτον, ότι από τη γραμματική, ιστορική, συστηματική και τελολογική ερμηνεία του άρθρου 22, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 139/2004 προέκυπτε ότι η Επιτροπή μπορούσε, όπως έκρινε με τις επίδικες αποφάσεις, να δεχθεί την παραπομπή συγκέντρωσης δυνάμει του άρθρου 22 σε περίπτωση που το κράτος μέλος το οποίο ζήτησε την παραπομπή δεν έχει την εξουσία, βάσει της εθνικής του νομοθεσίας για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων, να εξετάσει τη συγκέντρωση.

114 Κατά δεύτερον, το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι η εκτίμησή του αυτή δεν ετίθετο εν αμφιβόλω από τα επιχειρήματα της Illumina και της Grail περί του ότι δεν υφίσταται δυνατότητα παραπομπής συγκεντρώσεων στην Επιτροπή σε περίπτωση που το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος έχει καθορίσει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες ελέγχει τις συγκεντρώσεις χωρίς ευρωπαϊκή διάσταση, του ότι συντρέχει παραβίαση των αρχών της επικουρικότητας, της αναλογικότητας και της ασφάλειας δικαίου, καθώς και του ότι οι παραπομπές δυνάμει του άρθρου 22 του κανονισμού συνιστούν εξαίρεση από τον γενικό κανόνα.

115 Στο πλαίσιο αυτό, έκρινε ειδικότερα με τη σκέψη 177 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η διάταξη αυτή θεσπίζει «διορθωτικό μηχανισμό» προκειμένου να καταστήσει δυνατό τον αποτελεσματικό έλεγχο όλων των συγκεντρώσεων που είναι μεν ικανές να παρακωλύσουν σημαντικά τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό στην εσωτερική αγορά, πλην όμως, καθότι δεν υπερβαίνουν τα κατώτατα όρια κύκλου εργασιών, δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των νομοθεσιών της Ένωσης και των κρατών μελών οι οποίες διέπουν τον έλεγχο των συγκεντρώσεων.

116 Συναφώς, κατά πάγια νομολογία και όπως υπενθύμισε το Γενικό Δικαστήριο στη σκέψη 88 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, όταν ερμηνεύεται διάταξη του ενωσιακού δικαίου πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όχι μόνον το γράμμα της, αλλά και το όλο πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται καθώς και οι στόχοι και ο σκοπός που επιδιώκονται με την πράξη της οποίας αυτή αποτελεί μέρος. Το ιστορικό θέσπισης μιας διατάξεως του ενωσιακού δικαίου μπορεί επίσης να προσφέρει χρήσιμα στοιχεία για την ερμηνεία της [αποφάσεις της 10ης Δεκεμβρίου 2018, Wightman κ.λπ., C-621/18, EU:C:2018:999, σκέψη 47, και της 25ης Ιουνίου 2020, A κ.λπ. (Ανεμογεννήτριες σε Aalter και Nevele), C-24/19, EU:C:2020:503, σκέψη 37 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

117 Η Illumina και η Grail θεωρούν, ωστόσο, ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλείονα σφάλματα κατά την εφαρμογή των ερμηνευτικών αυτών μεθόδων και ότι η ορθή εφαρμογή τους θα έπρεπε να το οδηγήσει να κρίνει ότι η Επιτροπή δεν έχει, δυνάμει του άρθρου 22, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 139/2004, αρμοδιότητα να εξετάσει συγκέντρωση σε περίπτωση που της παραπέμπεται από κράτος μέλος το οποίο διαθέτει εθνική νομοθεσία σχετική με τον έλεγχο των συγκεντρώσεων και η συγκέντρωση αυτή δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της εν λόγω νομοθεσίας.

118 Εκ προοιμίου, είναι απορριπτέα η ένσταση την οποία προβάλλει η Επιτροπή υποστηρίζοντας ότι ο πρώτος λόγος αναιρέσεως είναι αλυσιτελής στον βαθμό που οι αναιρεσείουσες διατύπωσαν ορισμένες γενικές παρατηρήσεις ως προς το σύστημα ελέγχου των συγκεντρώσεων και παρέλειψαν, κατά την άποψη πάντοτε της Επιτροπής, να αμφισβητήσουν τις διαπιστώσεις στις οποίες προέβη το Γενικό Δικαστήριο σε ορισμένα χωρία της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως. Η Επιτροπή θεωρεί ειδικότερα ότι το γράμμα του άρθρου 22, παράγραφος 1, του κανονισμού 139/2004 αρκεί για να στηρίξει την ερμηνεία της διατάξεως αυτής στην οποία κατέληξε το Γενικό Δικαστήριο.

119 Για να κριθεί αλυσιτελής ένας λόγος αναιρέσεως, πρέπει να αποδειχθεί ότι, ακόμη και αν κρινόταν βάσιμος, δεν θα μπορούσε να επιφέρει την αναίρεση της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως (πρβλ. απόφαση της 13ης Ιουλίου 2023, Επιτροπή κατά CK Telecoms UK Investments, C-376/20 P, EU:C:2023:561, σκέψη 96 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Εν προκειμένω, προκύπτει ότι, με τον πρώτο λόγο των αντίστοιχων αιτήσεων αναιρέσεως, οι αναιρεσείουσες εξέθεσαν, με την απαιτούμενη ακρίβεια, γιατί προσάπτουν στο Γενικό Δικαστήριο ότι ερμήνευσε εσφαλμένως τη φύση και την εμβέλεια του μηχανισμού παραπομπής ο οποίος προβλέπεται στο άρθρο 22 του κανονισμού 139/2004 και γιατί, κατά συνέπεια, η Επιτροπή δεν μπορούσε να εξετάσει την επίμαχη συγκέντρωση. Αν ο λόγος αυτός κριθεί βάσιμος, είναι ικανός να επιφέρει την αναίρεση της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ενδεχομένως δε και την ακύρωση των επίδικων αποφάσεων.

120 Συνεπώς, πρέπει να ελεγχθεί η ορθότητα της ερμηνείας στην οποία προέβη το Γενικό Δικαστήριο, μέσω μιας διαδοχικής εξέτασης των διαφόρων σταδίων του σκεπτικού του.

Επί της γραμματικής ερμηνείας

121 Στη σκέψη 89 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο, υπενθυμίζοντας τη διατύπωση του άρθρου 22, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 139/2004, παρατήρησε ότι η διάταξη αυτή θέτει τέσσερις σωρευτικές προϋποθέσεις υπό τις οποίες επιτρέπεται η παραπομπή συγκέντρωσης στην Επιτροπή. Πρώτον, η αίτηση προς την Επιτροπή να εξετάσει μια συγκέντρωση πρέπει να προέρχεται από ένα ή περισσότερα κράτη μέλη. Δεύτερον, η πράξη που αποτελεί το αντικείμενο της αιτήσεως πρέπει να ανταποκρίνεται στον ορισμό της συγκέντρωσης κατά το άρθρο 3 του κανονισμού αυτού, χωρίς να πληροί τα προβλεπόμενα στο άρθρο 1 του ίδιου κανονισμού κατώτατα όρια για την ύπαρξη ευρωπαϊκής διάστασης. Τρίτον, η συγκέντρωση πρέπει να επηρεάζει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών. Τέταρτον, η συγκέντρωση πρέπει να απειλεί να επηρεάσει σημαντικά τον ανταγωνισμό στο έδαφος του κράτους μέλους ή των κρατών μελών που υπέβαλαν την αίτηση.

122 Εκ των ανωτέρω, το Γενικό Δικαστήριο συνήγαγε, στη σκέψη 90 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το συμπέρασμα ότι «από το γράμμα της ως άνω διατάξεως δεν προκύπτει ότι, για να παρασχεθεί η δυνατότητα σε κράτος μέλος να παραπέμψει μια συγκέντρωση στην Επιτροπή, η συγκέντρωση αυτή πρέπει να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των κανόνων περί ελέγχου των συγκεντρώσεων του εν λόγω κράτους μέλους, ούτε ότι αυτό το κράτος μέλος πρέπει να διαθέτει

τέτοιο σύστημα ελέγχου». Απεναντίας, κατά την εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου, η έκφραση «μια συγκέντρωση», όπως χρησιμοποιείται στην πρώτη φράση του άρθρου 22, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 139/2004 υποδηλώνει ότι μια συγκέντρωση μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο παραπομπής ανεξαρτήτως της ύπαρξης ή του πεδίου εφαρμογής τυχόν εθνικής νομοθεσίας σχετικής με τον έλεγχο των συγκεντρώσεων, εφόσον πληρούνται οι σωρευτικές προϋποθέσεις που υπενθυμίστηκαν στη σκέψη 89 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

123 Το Γενικό Δικαστήριο έκρινε συνακόλουθα, με τη σκέψη 94 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι «χωρίς να καθιστά δυνατή τη συναγωγή οριστικού συμπεράσματος, η γραμματική ερμηνεία του άρθρου 22, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 139/2004 παρέχει ένδειξη ότι ένα κράτος μέλος δικαιούται να παραπέμπει στην Επιτροπή μια συγκέντρωση που πληροί τις οριζόμενες σε αυτό σωρευτικές προϋποθέσεις, ανεξαρτήτως της ύπαρξης ή του περιεχομένου εθνικών κανόνων περί ελέγχου των συγκεντρώσεων».

124 Ως εκ τούτου, όπως προκύπτει από τη σκέψη 95 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε σκόπιμο να προχωρήσει σε ιστορική ερμηνεία, δεδομένου ότι αυτή θα μπορούσε να αποσαφηνίσει ποια ήταν, κατά τη θέσπιση του άρθρου 22 του κανονισμού 139/2004, η πρόθεση του ενωσιακού νομοθέτη, η οποία πρέπει να ληφθεί υπόψη στο πλαίσιο της τελολογικής και της συστηματικής ερμηνείας της διατάξεως.

125 Οι κρίσεις αυτές δεν ενέχουν οποιοδήποτε σφάλμα.

126 Από πάγια νομολογία προκύπτει, ασφαλώς, ότι δεν είναι δυνατόν η ερμηνεία διατάξεως του ενωσιακού δικαίου να έχει ως αποτέλεσμα να καθίσταται άνευ πρακτικής αποτελεσματικότητας το σαφές και ακριβές γράμμα της διατάξεως (αποφάσεις της 25ης Ιανουαρίου 2022, VYSOČINA WIND, C-181/20, EU:C:2022:51, σκέψη 39, και της 13ης Οκτωβρίου 2022, Gmina Wieliszew, C-698/20, EU:C:2022:787, σκέψη 83).

127 Ο ενωσιακός δικαστής διατηρεί, παρά ταύτα, τη δυνατότητα να εφαρμόζει, σε ορισμένες περιπτώσεις, τις ερμηνευτικές μεθόδους τις οποίες κρίνει κατάλληλες προκειμένου να αποσαφηνιστεί το ακριβές περιεχόμενο μιας διατάξεως του ενωσιακού δικαίου η οποία είναι φαινομενικά σαφής, με τη διευκρίνιση ότι κάθε ενωσιακή διάταξη πρέπει να εντάσσεται στο πλαίσιό της και να ερμηνεύεται υπό το πρίσμα του συνόλου των διατάξεων του ενωσιακού δικαίου, των σκοπών του και του σταδίου της εξέλιξής του κατά τον χρόνο κατά τον οποίο πρέπει να εφαρμοστεί η επίμαχη διάταξη (αποφάσεις της 6ης Οκτωβρίου 1982, Cilfit κ.λπ., 283/81, EU:C:1982:335, σκέψη 20, και της 6ης Οκτωβρίου 2021, Consorzio Italian Management και Catania Multiservizi C-561/19, EU:C:2021:799, σκέψη 46).

128 Υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις όπου, καθώς προκύπτει, πολλά στοιχεία γνωστοποιήθηκαν στο Γενικό Δικαστήριο προκειμένου να το διαφωτίσουν ως προς το νόημα του γράμματος του άρθρου 22, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 139/2004 παρότι αυτό φερόταν να είναι σαφές, ορθώς το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι δεν μπορούσε να αρκεστεί σε μεμονωμένη ερμηνεία του γράμματος της συγκεκριμένης, λακωνικά και, ταυτόχρονα, γενικόλογα διατυπωμένης, διατάξεως και ότι όφειλε να προχωρήσει σε συστηματική και τελολογική ερμηνεία, αποσαφηνίζοντάς τη μέσω του ιστορικού θέσπισης της διατάξεως.

Επί της ιστορικής ερμηνείας

129 Η ιστορική ερμηνεία, η οποία εκτίθεται στις σκέψεις 96 έως 117 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, κρίθηκε σκόπιμη, όπως προκύπτει από τη διατύπωση την οποία χρησιμοποίησε το Γενικό Δικαστήριο, διότι είναι «είναι ικανή να αποσαφηνίσει την πρόθεση του νομοθέτη της Ένωσης κατά τη θέσπιση του άρθρου 22 του κανονισμού 139/2004, η οποία πρέπει να ληφθεί υπόψη στο πλαίσιο της τελολογικής και της συστηματικής ερμηνείας της εν λόγω διατάξεως» (σκέψη 95 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως). Επομένως, από την οικονομία της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι η ιστορική αυτή ερμηνεία έχει ιδιαίτερη σημασία για το σκεπτικό του Γενικού Δικαστηρίου, δεδομένου ότι αποτελεί το έρεισμα των κρίσεων τις οποίες διατύπωσε το Γενικό Δικαστήριο στο πλαίσιο της τελολογικής και της συστηματικής ερμηνείας.

130 Εν περιλήψει, το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι η ιστορική ερμηνεία τείνει προς το συμπέρασμα ότι το άρθρο 22, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 139/2004 επιτρέπει σε κράτος μέλος, ανεξαρτήτως της ύπαρξης ή του πεδίου εφαρμογής τυχόν εθνικής του νομοθεσίας σχετικής με τον εκ των προτέρων έλεγχο των συγκεντρώσεων, να παραπέμπει στην Επιτροπή συγκεντρώσεις οι οποίες δεν υπερβαίνουν μεν τα κατώτατα όρια κύκλου εργασιών του άρθρου 1 του κανονισμού, πλην όμως ενδέχεται να έχουν σημαντικές διασυνοριακές επιπτώσεις.

131 Προτού εξεταστεί η βασιμότητα των επιχειρημάτων που προβάλλουν οι αναιρεσείουσες κατά των διαφόρων πτυχών της εκτιμήσεως του Γενικού Δικαστηρίου, πρέπει να κριθεί το παραδεκτό των στοιχείων που προσκόμισε η Grail στο πλαίσιο αυτό.

– *Επί του παραδεκτού των στοιχείων που προσκόμισε η Grail*

132 Η Επιτροπή αμφισβητεί, με το υπόμνημά της επί της αιτήσεως αναιρέσεως στην υπόθεση C-625/22 P, το παραδεκτό των στοιχείων που προέβαλε η Grail προς στήριξη των αιτιάσεών της αναφορικά με την ιστορική ερμηνεία. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η Grail, ενώ αφιέρωσε στην ερμηνεία αυτή δύο μόνον σημεία του υπομνήματος παρεμβάσεως που κατέθεσε πρωτοδίκως, παραπέμπει με το δικόγραφο της αιτήσεως αναιρέσεως, και επισυνάπτει σε αυτό, πολλά έγγραφα τα οποία καταρτίστηκαν στο πλαίσιο των προπαρασκευαστικών εργασιών για την έκδοση του κανονισμού 4064/89, του κανονισμού 1310/97 και του κανονισμού 139/2004. Επισημαίνει ότι τα έγγραφα αυτά, τα περισσότερα από τα οποία ουδέποτε δημοσιεύθηκαν, δεν περιήλθαν σε γνώση του Γενικού Δικαστηρίου και, ως εκ τούτου, δεν συζητήθηκαν ενώπιόν του.

133 Ως προς το ζήτημα αυτό, από πάγια νομολογία προκύπτει ότι, αν επιτρεπόταν σε διάδικο να προβάλει για πρώτη φορά ενώπιον του Δικαστηρίου λόγο και επιχειρήματα που δεν είχε προβάλει ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, τούτο θα σήμαινε ότι θα υπήρχε η δυνατότητα να υποβληθεί στην κρίση του Δικαστηρίου, του οποίου η αναιρετική αρμοδιότητα είναι περιορισμένη, διαφορά με ευρύτερο περιεχόμενο από εκείνη που εκδίκασε το Γενικό Δικαστήριο. Στο πλαίσιο αιτήσεως αναιρέσεως, η αρμοδιότητα του Δικαστηρίου περιορίζεται συνεπώς στον έλεγχο της νομικής λύσης η οποία δόθηκε σε σχέση με τους λόγους και τα επιχειρήματα που προβλήθηκαν πρωτοδίκως (απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 2010, Σουηδία κ.λπ. κατά API και Επιτροπής, C-514/07 P, C-528/07 P και C-532/07 P, EU:C:2010:541, σκέψη 126 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

134 Πάντως, όταν αμφισβητείται η ερμηνεία του Γενικού Δικαστηρίου επί διατάξεως του ενωσιακού δικαίου, οι προπαρασκευαστικές εργασίες, οι οποίες συνδέονται άμεσα με το περιεχόμενο της εφαρμοστέας ενωσιακής νομοθεσίας, δεν μπορούν να θεωρηθούν ως αμιγώς πραγματικά

στοιχεία που θα έπρεπε να είχαν προβληθεί πρωτοδίκως. Και τούτο διότι ο προσδιορισμός της έννοιας της ενωσιακής νομοθεσίας εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα του Δικαστηρίου. Σε περίπτωση που, όπως συμβαίνει στις υπό κρίση υποθέσεις, τίθεται υπό αμφισβήτηση η ερμηνεία διατάξεως του παράγωγου δικαίου, ο ενωσιακός δικαστής πρέπει να έχει τη δυνατότητα να εξετάσει, είτε αυτεπαγγέλτως είτε βάσει στοιχείων που υποβλήθηκαν εγκύρως στην κρίση του, έγγραφα τα οποία καταρτίστηκαν στο πλαίσιο των προπαρασκευαστικών εργασιών και μπορούν να παράσχουν ενδείξεις ως προς την πρόθεση του ενωσιακού νομοθέτη.

– *Επί της ουσίας*

135 Οι κρίσεις τις οποίες διατύπωσε το Γενικό Δικαστήριο στο πλαίσιο της ιστορικής ερμηνείας αφορούν, πρώτον, το ότι δεν είχε αποκλειστεί εξ αρχής το ενδεχόμενο ο μηχανισμός παραπομπής συγκεντρώσεων στην Επιτροπή, ο οποίος προβλέφθηκε για πρώτη φορά με το άρθρο 22, παράγραφος 3, του κανονισμού 4064/89 και προοριζόταν αρχικώς για τα κράτη μέλη που δεν διέθεταν σύστημα ελέγχου των συγκεντρώσεων, να μπορεί παρά ταύτα να χρησιμοποιηθεί και από κράτη μέλη τα οποία διέθεταν τέτοιο σύστημα (σκέψεις 96 έως 99 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης), δεύτερον, το ότι οι σκοποί του μηχανισμού αυτού «επεκτάθηκαν διαδοχικώς με την πάροδο του χρόνου» προκειμένου να ενισχυθεί η εφαρμογή του ενωσιακού δικαίου του ανταγωνισμού στις συγκεντρώσεις επιχειρήσεων με διασυνοριακές επιπτώσεις (σκέψεις 100 έως 104 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως), τρίτον, τη συνέχεια που δόθηκε στην πρόταση της Επιτροπής για κανονισμό του Συμβουλίου για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων («Κοινοτικός κανονισμός συγκεντρώσεων») (ΕΕ 2003, C 20, σ. 4, στο εξής: πρόταση του 2003) στο πλαίσιο της αναδιατύπωσης του κανονισμού 4064/89 και της έκδοσης του κανονισμού 139/2004 (σκέψεις 105 έως 114 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως) και, τέταρτον, το ότι τα έγγραφα που δημοσίευσε η Επιτροπή μετά την έκδοση του τελευταίου αυτού κανονισμού δεν ασκούν επιρροή (σκέψη 115 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως).

136 Κατά πρώτον, όσον αφορά την εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου ότι δεν είχε αποκλειστεί εξ αρχής το ενδεχόμενο να μπορεί ο μηχανισμός παραπομπής υποθέσεων συγκέντρωσης επιχειρήσεων στην Επιτροπή, ο οποίος προβλέφθηκε για πρώτη φορά με το άρθρο 22, παράγραφος 3, του κανονισμού 4064/89, να χρησιμοποιηθεί όχι μόνον από τα κράτη μέλη που δεν διαθέτουν εθνική νομοθεσία σχετική με τον έλεγχο των συγκεντρώσεων, αλλά και από τα κράτη μέλη τα οποία διαθέτουν τέτοια νομοθεσία, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η εκτίμηση αυτή στηρίζεται σε διάφορα έγγραφα που έχουν καταρτιστεί από την Επιτροπή, ήτοι στο πράσινο βιβλίο της Επιτροπής, της 31ης Ιανουαρίου 1996, πάνω στην αναθεώρηση του κανονισμού για τις συγκεντρώσεις, COM(96) 19 τελικό, στο πράσινο βιβλίο της Επιτροπής, της 11ης Δεκεμβρίου 2001, σχετικά με την αναθεώρηση του κανονισμού του Συμβουλίου (ΕΟΚ) αριθ. 4064/89, COM(2001) 745 τελικό, και στην πρόταση του 2003.

137 Είναι αληθές ότι έγγραφα τα οποία έχουν καταρτιστεί από την ίδια την Επιτροπή μπορούν να παράσχουν ακριβείς ενδείξεις ως προς το ποια ήταν η πρόθεση του νομοθέτη κατά την εκπόνηση των διαδοχικών κανονισμών στον τομέα του ελέγχου των συγκεντρώσεων και, ως εκ τούτου, να έχουν κάποια ερμηνευτική αξία σε σχέση με την έννοια και με το περιεχόμενο του άρθρου 22, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 139/2004. Εν προκειμένω, ωστόσο, τα έγγραφα που μνημονεύονται στην αμέσως προηγούμενη σκέψη δεν περιέχουν συγκεκριμένα στοιχεία ικανά να επιλύσουν το ερμηνευτικό ζήτημα το οποίο βρίσκεται στο επίκεντρο του προβληθέντος λόγου περί αναρμοδιότητας της Επιτροπής να εκδώσει τις επίδικες αποφάσεις.

138 Επ' αυτού, ορθώς το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε, στη σκέψη 98 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι από το σημείο 97 του πράσινου βιβλίου της Επιτροπής, της 31ης Ιανουαρίου 1996, πάνω στην αναθεώρηση του κανονισμού για τις συγκεντρώσεις, COM(96) 19 τελικό, προκύπτει ότι ο μηχανισμός παραπομπής θεωρήθηκε γενικώς χρήσιμο εργαλείο, ιδίως για τα κράτη μέλη που δεν διέθεταν εθνική νομοθεσία σχετική με τον έλεγχο των συγκεντρώσεων, χωρίς όμως η χρήση του να έχει, σε καμία περίπτωση, επιφυλαχθεί αποκλειστικώς υπέρ τους.

139 Η ως άνω διαπίστωση, εντούτοις, δεν δίνει απάντηση στο ερώτημα αν το άρθρο 22 του κανονισμού 139/2004 επιτρέπει στα κράτη μέλη που διαθέτουν τέτοια νομοθεσία να παραπέμπουν στην Επιτροπή πράξεις συγκέντρωσης οι οποίες δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της νομοθεσίας αυτής και για τις οποίες δεν συντρέχει, επομένως, υποχρέωση κοινοποίησης σε εθνικό επίπεδο.

140 Το ίδιο ισχύει και για την περιεχόμενη στη σκέψη 99 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως μνεία του ότι, ήδη κατά την ημερομηνία έκδοσης του πράσινου βιβλίου της Επιτροπής, της 11ης Δεκεμβρίου 2001, σχετικά με την αναθεώρηση του κανονισμού του Συμβουλίου (ΕΟΚ) αριθ. 4064/89, COM(2001) 745 τελικό, μόνον το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου δεν διέθετε τέτοια νομοθεσία, όπερ οδήγησε την Επιτροπή να διαπιστώσει, στο σημείο 85 του εν λόγω πράσινου βιβλίου, ότι, «στην πράξη, […] τα περιθώρια για τη χρησιμοποίηση του άρθρου 22 παράγραφος 3 στην αρχική του μορφή [ήταν] πολύ περιορισμένα». Όπως παρατήρησε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 87 των προτάσεών του, το συγκεκριμένο χωρίο του σημείου 85 του πράσινου βιβλίου αφήνει ασφαλώς να εννοηθεί ότι η θέσπιση από τα περισσότερα κράτη μέλη εθνικού συστήματος ελέγχου των συγκεντρώσεων σήμαινε ότι ήταν πιο περιορισμένο το συμφέρον τους να παραπέμψουν την εξέταση πράξεων συγκέντρωσης στην Επιτροπή. Αντιθέτως, δεν περιέχει καμία ένδειξη, έστω και έμμεση, ότι η Επιτροπή είναι αρμόδια να εξετάζει πράξεις συγκέντρωσης τις οποίες της παραπέμπει κράτος μέλος που έχει θεσπίσει τέτοιο εθνικό σύστημα ελέγχου, ανεξαρτήτως του αν το εθνικό του σύστημα καταλαμβάνει τις πράξεις αυτές.

141 Κατά δεύτερον, όσον αφορά το ότι οι σκοποί του μηχανισμού παραπομπής «επεκτάθηκαν διαδοχικώς με την πάροδο του χρόνου» προκειμένου να ενισχυθεί η εφαρμογή του ενωσιακού δικαίου του ανταγωνισμού στις συγκεντρώσεις επιχειρήσεων με διασυνοριακές επιπτώσεις, οι σχετικές κρίσεις οι οποίες εκτίθενται στις σκέψεις 100 έως 104 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως βασίζονται βεβαίως σε ορθές διαπιστώσεις. Πλην όμως, ούτε αυτές επιρρωννύουν για την προσέγγιση που ακολούθησε η Επιτροπή στις υπό κρίση υποθέσεις αναφορικά με την εμβέλεια του μηχανισμού παραπομπής τον οποίο προβλέπει το άρθρο 22 του κανονισμού 139/2004.

142 Ειδικότερα, μολονότι είναι αληθές ότι, όπως έκρινε το Γενικό Δικαστήριο στη σκέψη 102 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, στόχος του μηχανισμού παραπομπής ήταν να έχουν τα κράτη μέλη τη δυνατότητα να ζητήσουν από την Επιτροπή να εξετάσει μια συγκέντρωση σε περίπτωση που δεν πληρούνται τα κατώτατα όρια τα οποία προβλέπονται στο άρθρο 1 του κανονισμού, η ως άνω διευκρίνιση δεν οδηγεί σε ασφαλές συμπέρασμα ως προς το αν το άρθρο 22 του κανονισμού επιτρέπει στα κράτη μέλη που διαθέτουν εθνική νομοθεσία σχετική με τον έλεγχο των συγκεντρώσεων να παραπέμπουν πράξεις συγκέντρωσης τις οποίες δεν καταλαμβάνει η εθνική τους νομοθεσία.

143 Κατά τρίτον, όσον αφορά τη μνεία που γίνεται, με τις σκέψεις 105 έως 114 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, στη συνέχεια η οποία δόθηκε στην πρόταση του 2003 στο πλαίσιο της αναδιατύπωσης του κανονισμού 4064/89 και της έκδοσης του κανονισμού 139/2004, ούτε αυτή επιβεβαιώνει την ερμηνεία που υποστηρίζεται από την Επιτροπή. Πράγματι, οι τροποποιήσεις οι οποίες επήλθαν στον μηχανισμό παραπομπής σε συνέχεια της προαναφερθείσας προτάσεως καταδεικνύουν μεν ότι η Επιτροπή ήταν υπέρ της πιο εκτεταμένης χρήσης του εν λόγω μηχανισμού και θέλησε να διευρυνθούν σταδιακά οι σκοποί του, αλλά δεν παρέχουν καμία ένδειξη ως προς το είδος των συγκεντρώσεων που μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο παραπομπής.

144 Κατά τέταρτον, όπως έκρινε το Γενικό Δικαστήριο στη σκέψη 115 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, τα έγγραφα της Επιτροπής τα οποία δημοσιεύθηκαν μετά την έκδοση του κανονισμού 139/2004 δεν μπορούσαν να έχουν ληφθεί υπόψη από τον ενωσιακό νομοθέτη και, συνακόλουθα, δεν ασκούν επιρροή για την ιστορική ερμηνεία του άρθρου 22 του κανονισμού αυτού.

145 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι τα στοιχεία στα οποία αναφέρονται οι σκέψεις 96 έως 116 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως δεν μπορούν να τεκμηριώσουν την εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου όσον αφορά το ιστορικό θέσπισης του άρθρου 22 του κανονισμού 139/2004.

146 Απεναντίας, η εξέταση των προπαρασκευαστικών εργασιών των διαδοχικών κανονισμών στον τομέα του ελέγχου των συγκεντρώσεων, ιδίως των ιστορικών εγγράφων που αφορούν την έκδοση των κανονισμών 4064/89 και 139/2004, τείνει να αντικρούσει την εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου καθότι, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας πιο συγκεκριμένα στα σημεία 102 και 105 των προτάσεών του, κανένα από τα έγγραφα αυτά δεν επιβεβαιώνει ότι η βούληση του ενωσιακού νομοθέτη ήταν να γίνεται χρήση των μηχανισμών παραπομπής, αρχικώς του άρθρου 22, παράγραφος 3, του κανονισμού 4064/89 και εν συνεχεία του άρθρου 22 του κανονισμού 139/2004 προκειμένου να αντιμετωπίζονται υποτιθέμενα κενά τα οποία οφείλονται στην ανελαστικότητα των κατωτάτων ορίων του αντίστοιχου άρθρου 1 των δύο κανονισμών.

147 Συναφώς, όπως διαπίστωσε το ίδιο το Γενικό Δικαστήριο στη σκέψη 97 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως και όπως αναγνωρίζουν όλοι οι διάδικοι συμφωνώντας μεταξύ τους, ο μηχανισμός παραπομπής, ο οποίος θεσπίστηκε για πρώτη φορά με το άρθρο 22, παράγραφος 3, του κανονισμού 4064/89, ανταποκρινόταν στην επιθυμία του Βασιλείου των Κάτω Χωρών, το οποίο δεν διέθετε τότε εθνική νομοθεσία σχετική με τον έλεγχο των συγκεντρώσεων, να εξετάζονται από την Επιτροπή συγκεντρώσεις που είχαν αρνητικό αντίκτυπο στο έδαφός του, υπό την προϋπόθεση ότι οι συγκεντρώσεις αυτές επηρεάζουν και το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών, εξ ου και ο συγκεκριμένος μηχανισμός ονομάστηκε «ολλανδική ρήτρα» [σημείο 133 του εγγράφου εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής το οποίο συνόδευε την ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο – Έκθεση για τη λειτουργία του κανονισμού αριθ. 139/2004 της 30ής Ιουνίου 2009, SEC(2009) 808 τελικό/2]. Με άλλα λόγια, ο μηχανισμός παραπομπής θεωρήθηκε επιβεβλημένος πρωτίστως διότι ορισμένα κράτη μέλη δεν διέθεταν σύστημα προληπτικού (εκ των προτέρων) ελέγχου των συγκεντρώσεων.

148 Ειδικότερα, οι διάδικοι παραπέμπουν σε προερχόμενα εν μέρει και από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης έγγραφα και προπαρασκευαστικές εργασίες που αφορούν την αρχική εκδοχή του κανονισμού 4064/89 και εκ των οποίων προκύπτει ότι, όπως επισήμανε και ο γενικός εισαγγελέας πιο συγκεκριμένα στο σημείο 101 των προτάσεών του, ο ενωσιακός νομοθέτης είχε λάβει υπόψη ότι, ανεξαρτήτως του είδους και του ύψους των ορίων που θα επιλέγονταν,

ορισμένες συγκεντρώσεις οι οποίες θα μπορούσαν να επηρεάσουν την εσωτερική αγορά δεν θα υπέκειντο, εν πάση περιπτώσει, σε εκ των προτέρων έλεγχο της Επιτροπής στο πλαίσιο του κανονισμού εκείνου. Σε κανένα από τα έγγραφα αυτά δεν νοείται ο μηχανισμός παραπομπής του άρθρου 22, παράγραφος 3, του κανονισμού 4064/89 ως «διορθωτικός μηχανισμός» ο οποίος θα καθιστούσε δυνατή την παραπομπή στην Επιτροπή κάθε συγκέντρωσης που πληροί τις προϋποθέσεις της παραγράφου 1 του ίδιου άρθρου, ανεξαρτήτως του αν πρόκειται για συγκέντρωση η οποία εμπίπτει στο εθνικό σύστημα ελέγχου των συγκεντρώσεων του κράτους μέλους που ζητεί την παραπομπή.

149 Ούτε τα ιστορικά έγγραφα σχετικά με την έκδοση του κανονισμού 1310/97 και του κανονισμού 139/2004 τεκμηριώνουν τις εκτιμήσεις του Γενικού Δικαστηρίου περί βούλησης του ενωσιακού νομοθέτη να γίνεται χρήση του μηχανισμού παραπομπής του άρθρου 22 του κανονισμού προς αντιμετώπιση υποτιθέμενων κενών που οφείλονται στην ανελαστικότητα των κατωτάτων ορίων τα οποία προβλέπονται στο άρθρο 1 του ίδιου κανονισμού.

150 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι, αντιθέτως προς τα όσα έκρινε το Γενικό Δικαστήριο στη σκέψη 116 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, από την ιστορική ερμηνεία δεν είναι δυνατόν να συναχθεί ότι το άρθρο 22, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 139/2004 παρέχει στην Επιτροπή την αρμοδιότητα να εξετάζει, ανεξαρτήτως του πεδίου εφαρμογής της νομοθεσίας του κράτους μέλους που υπέβαλε σχετική αίτηση παραπομπής, συγκέντρωση η οποία δεν υπερβαίνει τα προβλεπόμενα στο άρθρο 1 του κανονισμού κατώτατα όρια κύκλου εργασιών.

Επί της συστηματικής ερμηνείας

151 Προς στήριξη της συστηματικής ερμηνείας του, κατά την οποία τα κράτη μέλη μπορούν να ζητούν την παραπομπή συγκέντρωσης δυνάμει του άρθρου 22 του κανονισμού 139/2004 ανεξαρτήτως του πεδίου εφαρμογής της εθνικής του νομοθεσίας περί εκ των προτέρων ελέγχου των συγκεντρώσεων, το Γενικό Δικαστήριο διατύπωσε ορισμένες κρίσεις, στις σκέψεις 118 έως 138 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως. Αυτές σχετίζονται, πρώτον, με τη νομική βάση του κανονισμού 139/2004, δεύτερον, με το ότι το άρθρο του 1, παράγραφος 1, το οποίο ορίζει το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού, παραπέμπει ρητώς στο άρθρο του 22, τρίτον, με τη διαπίστωση ότι οι προϋποθέσεις εφαρμογής της τελευταίας αυτής διατάξεως διαφέρουν θεμελιωδώς από εκείνες του άρθρου 4, παράγραφος 5, του κανονισμού –διάταξη η οποία καθιστά επίσης δυνατό να παραπεμφθεί από κράτος μέλος στην Επιτροπή μια συγκέντρωση που δεν έχει ευρωπαϊκή διάσταση, κατόπιν αιτήσεως των συμμετεχόντων μερών και πριν από την κοινοποίησή της–, τέταρτον, με το ότι ο μηχανισμός παραπομπής ο οποίος προβλέπεται στο προαναφερθέν άρθρο 22 διαφέρει από τους προβλεπόμενους στο άρθρο 4, παράγραφος 4, και στο άρθρο 9 του κανονισμού –διατάξεις που διέπουν την παραπομπή συγκέντρωσης με ευρωπαϊκή διάσταση στις αρμόδιες αρχές κράτους μέλους– και, πέμπτον, με τη σχέση μεταξύ του άρθρου 22, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού και των λοιπών διατάξεων του ίδιου άρθρου.

152 Κατ' αρχάς, θα πρέπει να εξεταστούν τα διάφορα αυτά στοιχεία τα οποία ελήφθησαν ειδικώς υπόψη από το Γενικό Δικαστηρίου, προτού διερευνηθεί, εν συνεχεία, εάν, όπως υποστηρίζουν οι αναιρεσείουσες, το Γενικό Δικαστήριο παρέλειψε να λάβει υπόψη άλλα στοιχεία της όλης οικονομίας του κανονισμού που θα μπορούσαν να το διαφωτίσουν ως προς την εμβέλεια του μηχανισμού παραπομπής ο οποίος προβλέπεται στο άρθρο 22 του κανονισμού 139/2004.

– Επί των στοιχείων που ελήφθησαν υπόψη από το Γενικό Δικαστήριο στο πλαίσιο της συστηματικής ερμηνείας

153 Κατά πρώτον, όσον αφορά το γεγονός ότι ο κανονισμός 139/2004 έχει ως νομική βάση όχι μόνον το άρθρο 83 ΕΚ (νυν άρθρο 103 ΣΛΕΕ), αλλά και το άρθρο 308 ΕΚ (νυν άρθρο 352 ΣΛΕΕ), το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, εν συνόψει, ότι η παραπομπή στο δεύτερο αυτό άρθρο, το οποίο ορίζει ότι η Ένωση μπορεί να θεσπίζει τις κατάλληλες διατάξεις προκειμένου να αναλαμβάνει πρόσθετες εξουσίες δράσης που είναι τυχόν απαραίτητες για την επίτευξη των στόχων της, δεν παρέχει καμία ένδειξη ως προς την ορθή ερμηνεία της έννοιας και του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 22, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού αυτού. Ως εκ τούτου, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε την άποψη της Illumina ότι οι νομικές βάσεις που επελέγησαν προϊόντος του χρόνου κατά την έκδοση των κανονισμών στον τομέα του ελέγχου των συγκεντρώσεων τεκμηρίωναν την ερμηνεία την οποία πρότεινε η ίδια για τη συγκεκριμένη διάταξη.

154 Έκρινε ειδικότερα, στη σκέψη 120 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι το γεγονός ότι ο κανονισμός 139/2004 στηρίχθηκε και στο άρθρο 308 ΕΚ καταδεικνύει απλώς ότι ο ενωσιακός νομοθέτης θέλησε να χρησιμοποιήσει αρκούντως ευρεία νομική βάση για το ενωσιακό σύστημα ελέγχου των συγκεντρώσεων, όπερ συνάδει με το πρωτόκολλο (αριθ. 27) σχετικά με την εσωτερική αγορά και τον ανταγωνισμό (ΕΕ 2016, C 202, σ. 308), όπου ορίζεται ότι η εσωτερική αγορά περιλαμβάνει σύστημα που εξασφαλίζει ότι δεν στρεβλώνεται ο ανταγωνισμός και, για τον σκοπό αυτό, η Ένωση λαμβάνει, εφόσον παρίσταται ανάγκη, μέτρα βάσει των διατάξεων των Συνθηκών, περιλαμβανομένου του άρθρου 352 ΣΛΕΕ.

155 Αυτή η κρίση του Γενικού Δικαστηρίου δεν ενέχει κανένα νομικό σφάλμα. Πράγματι, από την αιτιολογική σκέψη 7 του κανονισμού 4064/89 και από την αιτιολογική σκέψη 7 του κανονισμού 139/2004, καθώς και από τις προπαρασκευαστικές εργασίες του κανονισμού 4064/89, προκύπτει ότι ο ενωσιακός νομοθέτης έκρινε ότι αυτό και μόνον το άρθρο 103 ΣΛΕΕ –το οποίο εξουσιοδοτεί προς θέσπιση της αναγκαίας νομοθεσίας «για την εφαρμογή των αρχών που αναφέρονται στα άρθρα 101 και 102 [ΣΛΕΕ]» – δεν αρκούσε για την καθιέρωση συστήματος ελέγχου των συγκεντρώσεων με σκοπό την αποτροπή απλώς της δημιουργίας δεσποζουσών θέσεων καθώς και την αντιμετώπιση των συγκεντρώσεων στην αγορά των γεωργικών προϊόντων, οι οποίες, δυνάμει του άρθρου 38, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ και του παραρτήματος I της Συνθήκης ΛΕΕ, θα μπορούσαν να υπόκεινται σε ειδικό νομικό καθεστώς που να προβλέπει εξαιρέσεις από την πλήρη εφαρμογή των ενωσιακών κανόνων ανταγωνισμού.

156 Πάντως, δεν διαπιστώθηκε αντιστρόφως ότι μπορεί να στηριχθεί στο άρθρο 352 ΣΛΕΕ αρμοδιότητα της Επιτροπής να ελέγξει συγκέντρωση η οποία στερείται ευρωπαϊκής διάστασης, ακόμη και όταν το κράτος μέλος που έχει υποβάλει σχετική αίτηση βάσει του άρθρου 22 του κανονισμού 139/2004 διαθέτει εθνική νομοθεσία κατ' εφαρμογήν της οποίας δεν είναι το ίδιο αρμόδιο να ελέγξει τη συγκέντρωση αυτή.

157 Κατά δεύτερον, δεν πρέπει να θεωρηθεί ως αποφασιστικής σημασίας η αναφορά που γίνεται, με τις σκέψεις 121 έως 124 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, στο άρθρο 1 του κανονισμού 139/2004 –όπου τίθενται τα κατώτατα όρια πέραν των οποίων μια συγκέντρωση θεωρείται ότι έχει «κοινοτική διάσταση» και υπόκειται, συνακόλουθα, στο καθεστώς υποχρεωτικής κοινοποιήσεως στην Επιτροπή και όπου διευκρινίζεται ότι τα κατώτατα αυτά όρια ισχύουν «υπό την επιφύλαξη του άρθρου 4 παράγραφος 5, και του άρθρου 22».

158 Και τούτο διότι, ορθώς μεν το Γενικό Δικαστήριο συνήγαγε το συμπέρασμα ότι «το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 139/2004 και, κατά συνέπεια, η αρμοδιότητα της Επιτροπής να εξετάζει συγκεντρώσεις εξαρτώνται, κατά κύριο λόγο, από την υπέρβαση των κατώτατων ορίων κύκλου εργασιών που ορίζουν την ευρωπαϊκή διάσταση και, δευτερευόντως, από τους μηχανισμούς παραπομπής που προβλέπονται στο άρθρο 4, παράγραφος 5, και στο άρθρο 22 του κανονισμού αυτού, οι οποίοι συμπληρώνουν τα εν λόγω κατώτατα όρια επιτρέποντας την εξέταση, από την Επιτροπή, ορισμένων συγκεντρώσεων που δεν έχουν ευρωπαϊκή διάσταση» (σκέψη 123 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως), πλην όμως το συμπέρασμά του δεν παρέχει καμία ακριβή ένδειξη ως προς το είδος των συγκεντρώσεων που δεν πληρούν τα κατώτατα όρια του κανονισμού αλλά μπορούν να ελεγχθούν από την Επιτροπή δυνάμει του άρθρου 22 του ίδιου πάντοτε κανονισμού.

159 Εν προκειμένω, δεν αμφισβητείται ότι το άρθρο 22, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 139/2004 παρέχει στην Επιτροπή τη δυνατότητα να ελέγχει ορισμένες συγκεντρώσεις οι οποίες δεν πληρούν τα κατώτατα τα όρια που θέτει το άρθρο 1 του κανονισμού. Από τη διαπίστωση όμως αυτή δεν προκύπτει ποιες ακριβώς είναι οι συγκεντρώσεις που δεν πληρούν τα κατώτατα όρια του κανονισμού και μπορούν, παρά ταύτα, να ελεγχθούν από την Επιτροπή βάσει του άρθρου 22 του κανονισμού, όπερ είναι το ζητούμενο στις υπό κρίση υποθέσεις.

160 Κατά τρίτον, ορθώς επίσης το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, στη σκέψη 129 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι το άρθρο 22 του κανονισμού 139/2004, το οποίο δεν απαιτεί ρητώς ούτε η εθνική αρχή ανταγωνισμού που ζητεί την παραπομπή πράξης συγκέντρωσης στην Επιτροπή να είναι η ίδια αρμόδια να εξετάσει τη συγκέντρωση η οποία αποτελεί το αντικείμενο της παραπομπής, ούτε και την κοινοποίηση της συγκέντρωσης αυτής, δεν μπορεί να ερμηνευθεί υπό το πρίσμα των μηχανισμών παραπομπής που προβλέπονται στο άρθρο 4, παράγραφος 4, και στο άρθρο 9 του κανονισμού. Ούτε αυτές οι διατάξεις επιβεβαιώνουν τη θέση την οποία υποστηρίζει η Επιτροπή στις υπό κρίση υποθέσεις.

161 Κατά τέταρτον, ως προς τη σχέση μεταξύ του άρθρου 22, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 139/2004 και των λοιπών διατάξεων του ίδιου άρθρου, η οποία εξετάστηκε στις σκέψεις 130 έως 137 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο έλαβε υπόψη επτά στοιχεία.

162 Πρώτον, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, στη σκέψη 130 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι από το γράμμα του άρθρου 22, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού αυτού δεν είναι δυνατόν να συναχθεί ότι το συγκεκριμένο άρθρο ισχύει για τα κράτη μέλη που διαθέτουν εθνική νομοθεσία σχετική με τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μόνο στις περιπτώσεις στις οποίες η εφαρμογή του αφορά συγκεντρώσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της προαναφερθείσας νομοθεσίας.

163 Όπως όμως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 124 των προτάσεών του, η διατύπωση του άρθρου 22, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 139/2004, το οποίο προβλέπει ότι η παραπομπή πρέπει να ζητηθεί το αργότερο εντός προθεσμίας δεκαπέντε εργάσιμων ημερών από την ημερομηνία της «κοινοποίησης» της συγκέντρωσης ή, εάν δεν απαιτείται κοινοποίηση, από την ημερομηνία που η συγκέντρωση «έγινε γνωστή» στο οικείο κράτος μέλος, δεν σημαίνει ότι το άρθρο 22, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού αυτού ρυθμίζει τις περιπτώσεις στις οποίες οι συγκεντρώσεις δεν κοινοποιούνται, αλλά απλώς καθίστανται γνωστές στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος είτε διότι δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της εν λόγω εθνικής νομοθεσίας είτε διότι δεν υφίσταται τέτοια νομοθεσία.

164 Συγκεκριμένα, ο λόγος για τον οποίο η έκφραση «έγινε γνωστή» χρησιμοποιήθηκε στη διάταξη αυτή ήταν ακριβώς για να δοθεί στα κράτη μέλη που δεν διέθεταν εθνική νομοθεσία σχετική με τον έλεγχο των συγκεντρώσεων η δυνατότητα να ζητούν από την Επιτροπή να ελέγχει τις συγκεντρώσεις οι οποίες ενδέχεται να έχουν αρνητικό αντίκτυπο στο έδαφός τους, όταν πρόκειται για συγκεντρώσεις που επηρεάζουν επίσης το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών.

165 Εξάλλου, το Γενικό Δικαστήριο, καταλήγοντας στο συμπέρασμα το οποίο προεκτέθηκε στη σκέψη 162 της παρούσας αποφάσεως, παρέλειψε να λάβει υπόψη τη δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 22, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 139/2004 και σε περίπτωση που ένα κράτος μέλος διαθέτει μεν εθνική νομοθεσία σχετική με τον έλεγχο των συγκεντρώσεων, πλην όμως δεν επιβάλλει υποχρέωση κοινοποίησης για τις συγκεντρώσεις οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της νομοθεσίας του, όπως ακριβώς συνέβαινε στην περίπτωση του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας.

166 Δεύτερον, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, στη σκέψη 131 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η Illumina και η Grail δεν μπορούν να αντλήσουν επιχείρημα εκ του ότι το άρθρο 22, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 139/2004 ορίζει ότι «[η] Επιτροπή ενημερώνει αμελλητί τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών και τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις για κάθε αίτηση [περί παραπομπής] που έλαβε σύμφωνα με την παράγραφο 1 [του παρόντος άρθρου]», διότι σκοπός της αναφοράς σε «αρμόδιες αρχές» ήταν απλώς να διασφαλιστεί ότι οι εθνικές αρχές ανταγωνισμού θα ενημερώνονται από την Επιτροπή για την ύπαρξη τέτοιας αίτησης.

167 Η κρίση αυτή πρέπει πράγματι να επικυρωθεί, εφόσον η γενική αυτή αναφορά, εξεταζόμενη μεμονωμένα, δεν ασκεί αποφασιστική επιρροή για τον προσδιορισμό της έννοιας και του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 22, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 139/2004.

168 Τρίτον, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, στη σκέψη 132 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι το άρθρο 22, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 139/2004 –το οποίο προβλέπει ότι «[τ]ην αρχική αίτηση [περί παραπομπής] μπορεί να συνυποβάλλει οποιοδήποτε άλλο κράτος μέλος»– ήταν «συνεπές προς την παράγραφο 1 του άρθρου αυτού και επιβεβαιώνει ότι κάθε κράτος μέλος μπορεί να υποβάλει αίτηση περί παραπομπής ή αίτημα συνυποβολής βάσει του εν λόγω άρθρου, ανεξαρτήτως του πεδίου εφαρμογής των εθνικών του κανόνων περί ελέγχου των συγκεντρώσεων». Επιβάλλεται όμως η διαπίστωση ότι η συγκεκριμένη κρίση δεν βρίσκει κανένα έρεισμα στο γράμμα του άρθρου αυτού.

169 Τέταρτον, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, στη σκέψη 133 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η φράση «[ό]λες οι εθνικές προθεσμίες σχετικά με τη συγκέντρωση αναστέλλονται» όπως χρησιμοποιείται στο άρθρο 22, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 139/2004 σημαίνει απλώς και μόνον ότι, εάν έχει αρχίσει τέτοια εθνική προθεσμία, αναστέλλεται. Η ως άνω διάταξη δεν παρέχει καμία ένδειξη, ούτε υπέρ των αναιρεσειουσών ούτε υπέρ της Επιτροπής, ως προς τον ακριβή προσδιορισμό των συγκεντρώσεων που μπορούν να παραπεμφθούν στην Επιτροπή δυνάμει του άρθρου αυτού.

170 Πέμπτον, όσον αφορά τη μνεία του άρθρου 22, παράγραφος 3, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 139/2004, το οποίο προβλέπει ότι «[τ]ο κράτος μέλος ή τα κράτη μέλη που υπέβαλαν την εν λόγω αίτηση, δεν εφαρμόζουν πλέον την εθνική τους νομοθεσία περί ανταγωνισμού στη συγκέντρωση», το Γενικό Δικαστήριο δεν έσφαλε διαπιστώνοντας, στη σκέψη 134 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η διάταξη αυτή δεν παρείχε έρεισμα στα επιχειρήματα των αναιρεσειουσών, δεδομένου ότι, κάνοντας λόγο για «εθνική νομοθεσία περί ανταγωνισμού», δεν αναφέρεται μόνον στις ρυθμίσεις που διέπουν τον έλεγχο των συγκεντρώσεων, αλλά και στις εθνικές

διατάξεις οι οποίες έχουν ως αντικείμενο τις αντίθετες προς τον ανταγωνισμό συμφωνίες και τις καταχρήσεις δεσπόζουσας θέσης. Πάντως, μια τέτοια διαπίστωση δεν επιρρωννύει τη θέση την οποία υποστηρίζει η Επιτροπή.

171 Έκτον, το Γενικό Δικαστήριο εξέτασε, στις σκέψεις 135 και 136 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το άρθρο 22, παράγραφος 4, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 139/2004, το οποίο ορίζει ότι το άρθρο 2, το άρθρο 4, παράγραφοι 2 και 3, καθώς και τα άρθρα 5, 6 και 8 έως 21 του κανονισμού εφαρμόζονται όταν η Επιτροπή εξετάζει συγκέντρωση κατόπιν παραπομπής και ότι το άρθρο 7 του κανονισμού εφαρμόζεται «εφόσον η συγκέντρωση δεν έχει πραγματοποιηθεί κατά την ημερομηνία κατά την οποία η Επιτροπή ενημερώνει τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις για την υποβολή της αίτησης». Η Επιτροπή συνήγαγε από το γράμμα του άρθρου 7 ότι η εκεί προβλεπόμενη υποχρέωση αναστολής επιβάλλεται τόσο στις περιπτώσεις που η συγκέντρωση της οποίας ζητείται η παραπομπή δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής εθνικής νομοθεσίας για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων όσο και στις περιπτώσεις που η σχετική νομοθεσία τυγχάνει εφαρμογής, αλλά δεν προβλέπει την αναστολή της συγκέντρωσης.

172 Μολονότι δε ορθώς το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι η προβλεπόμενη στο άρθρο 7 του κανονισμού 139/2004 υποχρέωση αναστολής επιβάλλεται ως προς όλες τις συγκεντρώσεις που ζητείται να παραπεμφθούν στην Επιτροπή, τούτο δε προκειμένου να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα του συστήματος ελέγχου το οποίο θεσπίζει ο κανονισμός καθώς και να αποτραπούν τυχόν στρεβλώσεις του ανταγωνισμού προτού αποφασιστεί αν η Επιτροπή θα εξετάσει την υπόθεση, εντούτοις το γράμμα του άρθρου 22, παράγραφος 4, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού δεν επιβεβαιώνει την ερμηνεία που υποστηρίζει η Επιτροπή στο πλαίσιο των υπό κρίση υποθέσεων.

173 Έβδομον, το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε, με τη σκέψη 137 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι, κατά το άρθρο 22, παράγραφος 5, του κανονισμού 139/2004, «[η] Επιτροπή μπορεί να ενημερώνει ένα ή περισσότερα κράτη μέλη ότι θεωρεί ότι μια συγκέντρωση πληροί τα κριτήρια της παραγράφου 1 [του παρόντος άρθρου]». Δεδομένου ότι το γράμμα της αναφέρεται μόνον στα συγκεκριμένα κριτήρια, το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι η διάταξη αυτή δεν απαιτεί να εμπίπτει η συγκέντρωση της οποίας ζητείται η παραπομπή στο πεδίο εφαρμογής εθνικής νομοθεσίας σχετικής με τον έλεγχο των συγκεντρώσεων.

174 Η ως άνω διάταξη όμως προβλέπει απλώς και μόνον ότι η Επιτροπή μπορεί να ενημερώνει τα κράτη μέλη για μια συγκέντρωση και να τα καλεί να υποβάλουν αίτηση με βάση το άρθρο 22, παράγραφος 1, του κανονισμού. Εφόσον παραπέμπει δε στο άρθρο 22, παράγραφος 1, του κανονισμού και εφόσον στη σκέψη 128 της παρούσας αποφάσεως διαπιστώθηκε ότι το γράμμα της τελευταίας αυτής διατάξεως δεν παρέχει έρεισμα ούτε στην ερμηνεία την οποία υποστηρίζει η Επιτροπή ούτε στην ερμηνεία που υποστηρίζουν οι Illumina και Grail, ανάλογη διαπίστωση επιβάλλεται και όσον αφορά το άρθρο 22, παράγραφος 5.

175 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι, μολονότι τα στοιχεία που εξέτασε ειδικώς το Γενικό Δικαστήριο στο πλαίσιο της συστηματικής ερμηνείας του δεν επιρρωννύουν κατ' ανάγκην την άποψη την οποία υποστηρίζουν οι αναιρεσείουσες, εντούτοις δεν οδηγούν ούτε σε ασφαλές συμπέρασμα ως προς το αν η Επιτροπή είχε αρμοδιότητα να εκδώσει τις επίδικες αποφάσεις.

176 Πρέπει, εξάλλου, να ελεγχθεί αν, όπως ισχυρίζονται οι αναιρεσείουσες, το Γενικό Δικαστήριο αγνόησε άλλα στοιχεία της όλης οικονομίας του κανονισμού ικανά να αντικρούσουν τη συστηματική ερμηνεία του.

– *Επί των λοιπών ενδεχομένως κρίσιμων στοιχείων στο πλαίσιο της συστηματικής ερμηνείας*

177 Κατά πρώτον, ως προς το άρθρο 4, παράγραφος 5, του κανονισμού 139/2004, όπου προβλέπεται άλλος μηχανισμός παραπομπής, ο οποίος παρέχει στα συμμετέχοντα μέρη συγκέντρωσης που δεν έχει ευρωπαϊκή διάσταση και μπορεί να ελεγχθεί βάσει της σχετικής με τον ανταγωνισμό εθνικής νομοθεσίας τριών τουλάχιστον κρατών μελών τη δυνατότητα να ζητήσουν την εξέταση της συγκέντρωσης αυτής από την Επιτροπή, το Γενικό Δικαστήριο ορθώς, βεβαίως, διαπίστωσε, στη σκέψη 126 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η προαναφερθείσα διάταξη και το άρθρο 22 του ίδιου κανονισμού διαφέρουν αισθητά όσον αφορά τις προϋποθέσεις εφαρμογής τους και τους αντίστοιχους σκοπούς τους.

178 Επισημαίνεται όμως ότι, αντιθέτως προς τις συγκεντρώσεις οι οποίες, αρχικώς, δεν έχουν ευρωπαϊκή διάσταση αλλά ενδέχεται να αποκτήσουν τέτοια διάσταση υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 4, παράγραφος 5, πέμπτο εδάφιο, του κανονισμού 139/2004, οι συγκεντρώσεις που εξετάζονται από την Επιτροπή βάσει του άρθρου 22 του κανονισμού δεν θεωρείται ότι έχουν ευρωπαϊκή διάσταση. Συνακόλουθα προς την ως άνω διαπίστωση, μόνον το κράτος μέλος ή τα κράτη μέλη που έχουν υποβάλει την αίτηση βάσει του άρθρου 22 του κανονισμού στερούνται, δυνάμει του τρίτου εδαφίου της παραγράφου 3 της διατάξεως αυτής, τη δυνατότητα να εφαρμόσουν το εθνικό τους δίκαιο ανταγωνισμού στη συγκεκριμένη συγκέντρωση.

179 Στο πλαίσιο του μηχανισμού αυτού, όταν πρόκειται για αίτηση κράτους μέλους το οποίο διαθέτει εθνική νομοθεσία σχετική με τον εκ των προτέρων έλεγχο των συγκεντρώσεων, ή για αίτηση περισσοτέρων τέτοιων κρατών μελών, η εξέταση της επίμαχης πράξεως από την Επιτροπή υποκαθιστά εκείνη που, ενδεχομένως, θα διεξαγόταν εντός του αντίστοιχου ή των αντίστοιχων κρατών μελών, υπό την επιφύλαξη τυχόν εξέτασης της ίδιας πράξεως σε άλλα κράτη μέλη. Αντιθέτως, στο πλαίσιο του μηχανισμού παραπομπής τον οποίο προβλέπει το άρθρο 4, παράγραφος 5, του κανονισμού 139/2004, το ότι η επίμαχη συγκέντρωση θεωρείται ότι έχει ευρωπαϊκή διάσταση και ότι πρέπει να κοινοποιηθεί στην Επιτροπή σύμφωνα με τα όσα ορίζουν οι παράγραφοι 1 και 2 του προαναφερθέντος άρθρου σημαίνει ότι κανένα κράτος μέλος δεν εφαρμόζει το εθνικό του δίκαιο ανταγωνισμού στη συγκέντρωση αυτή.

180 Η εν λόγω διαφορά συνηγορεί υπέρ της ερμηνείας του άρθρου 22 του κανονισμού την οποία υποστηρίζουν η Illumina και η Grail. Πράγματι, σε περίπτωση αιτήσεως παραπομπής προερχόμενης από κράτος μέλος που διαθέτει εθνική νομοθεσία για τον εκ των προτέρων έλεγχο των συγκεντρώσεων, η αρμοδιότητα την οποία απονέμει η διάταξη αυτή στην Επιτροπή να εξετάσει την επίμαχη πράξη συγκέντρωσης βασίζεται στο ότι κρίνεται σκόπιμο η Επιτροπή να υποκαταστήσει μία ή περισσότερες εθνικές αρχές παρότι η πράξη συγκέντρωσης δεν θεωρείται ότι έχει ευρωπαϊκή διάσταση. Μια τέτοια υποκατάσταση προϋποθέτει όμως ότι, όταν το αιτούν κράτος μέλος διαθέτει σχετική νομοθεσία, η αρμοδιότητα της αρχής που είναι επιφορτισμένη με τον εκ των προτέρων έλεγχο των συγκεντρώσεων εντός του δεν αποκλείεται από την εθνική του νομοθεσία, μεταξύ άλλων διότι η επίμαχη πράξη δεν υπερβαίνει τα κατώτατα όρια ελέγχου τα οποία καθορίζει η ίδια αυτή νομοθεσία.

181 Κατά δεύτερον, ως προς τις διατάξεις του άρθρου 22 του κανονισμού 139/2004, το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε, στη σκέψη 138 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι δεν περιέχουν κανένα στοιχείο ικανό να συμβάλει στην περαιτέρω αποσαφήνιση του περιεχομένου του άρθρου 22, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού.

182 Ωστόσο, η ως άνω κρίση αγνοεί μία από τις προϋποθέσεις εφαρμογής που προβλέπει η τελευταία αυτή διάταξη, κατά την οποία η επίμαχη συγκέντρωση πρέπει να απειλεί να επηρεάσει σημαντικά τον ανταγωνισμό «στο έδαφος του κράτους μέλους ή των κρατών μελών» που ζητούν την παραπομπή της συγκέντρωσης. Η συγκεκριμένη προϋπόθεση καταδεικνύει, στην πράξη, ότι ο μηχανισμός παραπομπής στον οποίο αναφέρεται το άρθρο 22 του κανονισμού 139/2004 έχει ως σκοπό να καταστήσει δυνατό τον έλεγχο των συγκεντρώσεων που μπορούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό σε κράτος μέλος το οποίο είτε δεν διαθέτει εθνική νομοθεσία σχετική με τον έλεγχο των συγκεντρώσεων είτε εκτιμά ότι ο έλεγχος αυτός πρέπει να διενεργηθεί από την Επιτροπή ενόψει της ανάγκης, της οποίας έγινε σαφής επίκληση κατά την τροποποίηση του κανονισμού 4064/89 με τον κανονισμό 1310/97, ακόμη δε πιο ενισχυμένη στη συνέχεια με την έκδοση του κανονισμού 139/2004, να διευρυνθεί η αρχή του «ενιαίου ελέγχου» προκειμένου να μπορεί η Επιτροπή να εξετάζει συγκεντρώσεις που κοινοποιούνται ή μπορούν να κοινοποιηθούν σε περισσότερα κράτη μέλη, ώστε να αποτρέπεται το ενδεχόμενο πολλαπλών κοινοποιήσεων σε εθνικό επίπεδο.

183 Κατά τρίτον, ως προς τις λοιπές διατάξεις του κανονισμού 139/2004, κακώς το Γενικό Δικαστήριο παρέλειψε να λάβει υπόψη το γεγονός ότι ο κανονισμός 139/2004 προβλέπει, όπως και ο κανονισμός 4064/89, απλουστευμένη διαδικασία για την επανεξέταση των κατωτάτων ορίων που καθορίζουν το πεδίο εφαρμογής των κανονισμών αυτών. Ειδικότερα, το άρθρο 1, παράγραφοι 4 και 5, του κανονισμού 139/2004 επιτρέπει στο Συμβούλιο, κατόπιν προτάσεως της Επιτροπής, να επανεξετάσει, «[β]άσει των στατιστικών στοιχείων τα οποία μπορούν να παρέχονται τακτικά από τα κράτη μέλη» και αφού έχει υποβληθεί σχετική έκθεση στο Συμβούλιο πριν από την 1η Ιουλίου 2009, τα κατώτατα όρια και τα κριτήρια τα οποία, δυνάμει του άρθρου αυτού, καθορίζουν το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού.

184 Συνεπώς, ο ενωσιακός νομοθέτης προέβλεψε ρητώς, στον κανονισμό 139/2004, ώστε να υπάρχει δυνατότητα γρήγορης προσαρμογής του πεδίου εφαρμογής του σε περίπτωση που, λόγω της εξέλιξης της αγοράς, τα χρησιμοποιούμενα κριτήρια αρμοδιότητας δεν είναι πλέον πρόσφορα για να καταλαμβάνει ο κανονισμός τις συγκεντρώσεις με δυνητικώς επιζήμιες συνέπειες.

– *Συμπέρασμα επί της συστηματικής ερμηνείας*

185 Επομένως, από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων συνάγεται ότι κακώς το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, στη σκέψη 139 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι από τη συστηματική ερμηνεία προέκυπτε ότι ήταν δυνατόν να υποβληθεί αίτηση παραπομπής βάσει του άρθρου 22 του κανονισμού 139/2004 ανεξαρτήτως της ύπαρξης ή του πεδίου εφαρμογής τυχόν εθνικής νομοθεσίας σχετικής με τον εκ των προτέρων έλεγχο των συγκεντρώσεων.

Επί της τελολογικής ερμηνείας

186 Τόσο η Illumina όσο και η Grail βάλλουν κατά των εκτιμήσεων του Γενικού Δικαστηρίου αναφορικά με τον σκοπό του κανονισμού 139/2004 και του άρθρου του 22. Κατά την άποψή τους, κακώς το Γενικό Δικαστήριο, αφενός, έκρινε ότι ο κανονισμός προβλέπει «διορθωτικούς κανονισμούς» προς αντιμετώπιση των κενών που ενέχει εγγενώς ένα σύστημα το οποίο χρησιμοποιεί κατώτατα όρια κύκλου εργασιών για τον καθορισμό της αρμοδιότητας της Επιτροπής και, αφετέρου, υιοθέτησε μια υπερβολικά ευρεία ερμηνεία των μηχανισμών αυτών. Στην πραγματικότητα, ο κανονισμός θεσπίστηκε για να διασφαλίσει υψηλό βαθμό

προβλεψιμότητας και ασφάλειας δικαίου, καθώς και για να κατοχυρωθεί, όπως αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 14 του ίδιου κανονισμού, ότι οι υποθέσεις συγκεντρώσεων θα εξετάζονται από την πλέον κατάλληλη αρχή.

187 Επισημαίνεται επ' αυτού ότι, στις σκέψεις 140 έως 151 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο προέβη σε τελολογική ερμηνεία του άρθρου 22, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 139/2004 παραπέμποντας κατά βάση στο κείμενο των αιτιολογικών σκέψεων του κανονισμού.

188 Πιο συγκεκριμένα, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, στις σκέψεις 140 έως 144 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι από τις αιτιολογικές σκέψεις 5, 6, 8, 24 και 25 του κανονισμού καθίσταται σαφές ότι σκοπός του κανονισμού αυτού είναι «να εξασφαλίσει τον αποτελεσματικό έλεγχο όλων των συγκεντρώσεων που έχουν σημαντικές επιπτώσεις στη διάρθρωση του ανταγωνισμού στην Ένωση». Το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε ειδικότερα ότι από την αιτιολογική σκέψη 11 του κανονισμού 139/2004 προκύπτει ότι οι διαδικασίες παραπομπής συνιστούν «διορθωτικό μηχανισμό», όπερ σημαίνει ότι δημιουργούν «επικουρική αρμοδιότητα της Επιτροπής παρέχοντάς της την αναγκαία ευελιξία για την επίτευξη του σκοπού του κανονισμού αυτού».

189 Επιπλέον, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, στις σκέψεις 145 έως 147 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι οι αιτιολογικές σκέψεις 15 και 16 του κανονισμού 139/2004 επιβεβαιώνουν τη διαπίστωση ότι οι προϋποθέσεις εφαρμογής του μηχανισμού παραπομπής που προβλέπεται στο άρθρο 22 του κανονισμού διαφέρουν θεμελιωδώς από εκείνες των λοιπών μηχανισμών παραπομπής, και ιδίως του προβλεπόμενου στο άρθρο 4, παράγραφος 5, το οποίο απαιτεί ρητώς η συγκέντρωση που παραπέμπεται στην Επιτροπή να «υπόκειται σε έλεγχο σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία τριών τουλάχιστον κρατών μελών».

190 Βάσει των ανωτέρω σκέψεων, το Γενικό Δικαστήριο κατέληξε, με τη σκέψη 148 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, στο συμπέρασμα ότι η τελολογική ερμηνεία επιβεβαιώνει ότι η αίτηση δυνάμει του άρθρου 22 του κανονισμού 139/2004 μπορεί να υποβληθεί ανεξαρτήτως της ύπαρξης ή του πεδίου εφαρμογής τυχόν εθνικής νομοθεσίας σχετικής με τον εκ των προτέρων έλεγχο των συγκεντρώσεων.

191 Το συμπέρασμα αυτό είναι εσφαλμένο από πολλές απόψεις.

192 Πρώτον, κακώς το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι το άρθρο 22 του εν λόγω κανονισμού έπρεπε, συνακόλουθα προς την αιτιολογική σκέψη 11 του ίδιου κανονισμού, να θεωρηθεί ως «διορθωτικός μηχανισμός» ο οποίος προοριζόταν να καλύψει τα κενά του συστήματος ελέγχου των συγκεντρώσεων καθιστώντας δυνατό τον έλεγχο πράξεων που δεν υπερβαίνουν ούτε τα ενωσιακά ούτε τα εθνικά κατώτατα όρια. Όπως προκύπτει από την αιτιολογική έκθεση του κανονισμού 139/2004 και όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 179 των προτάσεών του, η αιτιολογική σκέψη 11 κάνει λόγο για μηχανισμό που επιτελεί διορθωτική λειτουργία όσον αφορά την κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ της Επιτροπής και των εθνικών αρχών ανταγωνισμού, λαμβανομένων υπόψη, αφενός, της ανάγκης των ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων για ασφάλεια δικαίου και, αφετέρου, της αρχής του ενιαίου ελέγχου.

193 Ως προς το σημείο αυτό, πρέπει να τονιστεί ότι η αιτιολογική σκέψη 11 δεν περιλαμβανόταν στον κανονισμό 4064/89, αλλά προστέθηκε στην αιτιολογική έκθεση του κανονισμού 139/2004 αποκλειστικώς και μόνον προκειμένου να αμβλυνθούν οι ανησυχίες που προκαλούσε η πιθανότητα πολλαπλών κοινοποιήσεων, της οποίας η ύπαρξη είχε αναγνωριστεί από το 1997.

Συνεπώς, δεν είναι δυνατόν να συναχθεί από την προαναφερθείσα αιτιολογική σκέψη ότι σκοπός του μηχανισμού παραπομπής του άρθρου 22 του κανονισμού 139/2004 είναι να καλύψει μια ρωγμή στο σύστημα ελέγχου των συγκεντρώσεων, το οποίο διέπεται από την αρχή της ακριβούς κατανομής των αρμοδιοτήτων της Επιτροπής και των εθνικών αρχών ανταγωνισμού, παρέχοντας στην Επιτροπή τη δυνατότητα να εξετάζει συγκεντρώσεις που βρίσκονται κάτω από τα κατώτατα όρια όπως καθορίζονται τόσο σε ενωσιακό όσο και σε εθνικό επίπεδο.

194 Επιπλέον, ούτε το γεγονός ότι ορισμένες αιτιολογικές σκέψεις του κανονισμού, και πιο συγκεκριμένα οι αιτιολογικές σκέψεις 6 και 24, αναφέρονται σε αποτελεσματικό έλεγχο «όλων των συγκεντρώσεων» επιβεβαιώνει τη θέση της Επιτροπής, στον βαθμό που η διατύπωση αυτή αφορά μόνον τις συγκεντρώσεις με ευρωπαϊκή διάσταση (πρβλ. απόφαση της 4ης Μαρτίου 2020, Marine Harvest κατά Επιτροπής, C-10/18 P, EU:C:2020:149, σκέψη 108 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία), οι οποίες δεν αποτελούν αντικείμενο των υπό κρίση υποθέσεων.

195 Υπογραμμίζεται ειδικότερα ότι η αναφορά σε «όλες» τις συγκεντρώσεις, η οποία γίνεται στις αιτιολογικές αυτές σκέψεις και υπήρχε ήδη στις αιτιολογικές σκέψεις 6 και 7 του κανονισμού 4064/89, σχετίζεται με την επιθυμία του ενωσιακού νομοθέτη να διευκρινίσει ότι ο κανονισμός 139/2004 αποτελεί τη μόνη νομική πράξη που ρυθμίζει τη διαδικασία της εκ των προτέρων και συγκεντρωτικής εξέτασης των συγκεντρώσεων και, όπως εξαγγέλλεται στην αιτιολογική του σκέψη 6, προορίζεται να εξασφαλίσει τον αποτελεσματικό έλεγχο όλων των συγκεντρώσεων ανάλογα με τις επιπτώσεις τους στη διάρθρωση του ανταγωνισμού. Βάσει του συστήματος «ενιαίου ελέγχου» που θεσπίζει, ο κανονισμός αυτός αποτελεί ειδικό μέσο ρύθμισης της διαδικασίας το οποίο έχει αποκλειστική εφαρμογή στις συγκεντρώσεις επιχειρήσεων που συνεπάγονται σημαντικές διαρθρωτικές μεταβολές των οποίων ο αντίκτυπος στην αγορά υπερβαίνει τα εθνικά σύνορα ενός κράτους μέλους, όπως επισημαίνεται στην αιτιολογική σκέψη 8 του εν λόγω κανονισμού (απόφαση της 16ης Μαρτίου 2023, Towercast, C-449/21, EU:C:2023:207, σκέψεις 36 και 37 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

196 Δεύτερον, κακώς το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, με τις σκέψεις 147 και 148 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι οι αιτιολογικές σκέψεις 15 και 16 του κανονισμού 139/2004 επιβεβαιώνουν την ερμηνεία ότι η αίτηση βάσει του άρθρου 22 του κανονισμού μπορεί να υποβληθεί ανεξαρτήτως του πεδίου εφαρμογής τυχόν εθνικής νομοθεσίας σχετικής με τον εκ των προτέρων έλεγχο των συγκεντρώσεων.

197 Η αιτιολογική σκέψη 15 του κανονισμού, η οποία αφορά το σύνολο των μηχανισμών παραπομπής, αναφέρει πράγματι ότι η Επιτροπή αποκτά την εξουσία να εξετάζει και να αποφασίζει σχετικά με μια συγκέντρωση «για λογαριασμό» ενός ή περισσοτέρων αιτούντων κρατών μελών. Η διατύπωση της αιτιολογικής αυτής σκέψης δύσκολα συμβιβάζεται με την ερμηνεία η οποία υποστηρίζεται από την Επιτροπή και έγινε δεκτή από το Γενικό Δικαστήριο, δηλαδή ότι το άρθρο 22 παρέχει στην Επιτροπή αρμοδιότητα να ελέγχει ορισμένες συγκεντρώσεις που επηρεάζουν τον ανταγωνισμό στην «εσωτερική αγορά» υπό γενική έννοια, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η υπομνησθείσα στη σκέψη 182 της παρούσας αποφάσεως προϋπόθεση ότι η συγκέντρωση της οποίας ζητείται η παραπομπή πρέπει να απειλεί να επηρεάσει σημαντικά τον ανταγωνισμό «στο έδαφος του κράτους μέλους ή των κρατών μελών» που υποβάλλουν τη σχετική αίτηση.

198 Επιπλέον, πρέπει να τονιστεί ότι η αιτιολογική σκέψη 15 κάνει λόγο για «[ά]λλα κράτη μέλη που είναι επίσης αρμόδια για την εξέταση της συγκέντρωσης». Η ως άνω μνεία έχει όμως νόημα μόνον αν η αρμοδιότητα ενός κράτους μέλους να ελέγξει συγκεκριμένη συγκέντρωση αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για να μπορεί το κράτος μέλος αυτό να ζητήσει την παραπομπή της στην Επιτροπή ή για να συνυποβάλει τέτοια αίτηση.

199 Τρίτον, τόσο από την ιστορική όσο και από τη συστηματική ερμηνεία του κανονισμού 139/2004 προκύπτει ότι ο μηχανισμός παραπομπής ο οποίος προβλέπεται πλέον στο άρθρο 22 του κανονισμού επιδιώκει δύο μόνο βασικούς σκοπούς. Ο πρώτος σκοπός, χάριν του οποίου προβλέφθηκε για πρώτη φορά στον κανονισμό 4064/89 ο μηχανισμός παραπομπής που τότε καλούνταν «ολλανδική ρήτρα», είναι να καταστεί δυνατός ο έλεγχος συγκεντρώσεων που θα μπορούσαν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό σε τοπικό επίπεδο, όταν πρόκειται για κράτος μέλος το οποίο δεν διαθέτει εθνική νομοθεσία σχετική με τον έλεγχο των συγκεντρώσεων. Ο δεύτερος σκοπός, ο οποίος μνημονεύθηκε για πρώτη φορά κατά την τροποποίηση του κανονισμού 4064/89 με τον κανονισμό 1310/97 και, στη συνέχεια, ενισχύθηκε ακόμη περισσότερο με την έκδοση του κανονισμού 139/2004, έγκειται, όπως επισημάνθηκε με τις σκέψεις 192 και 193 της παρούσας αποφάσεως, στη διεύρυνση της αρχής του «ενιαίου ελέγχου» προκειμένου να έχει η Επιτροπή τη δυνατότητα να εξετάσει μια συγκέντρωση που κοινοποιήθηκε ή που μπορεί να κοινοποιηθεί σε περισσότερα κράτη μέλη, προκειμένου να αποτρέπεται το ενδεχόμενο πολλαπλών κοινοποιήσεων σε εθνικό επίπεδο και να ενισχύεται, ως εκ τούτου, η ασφάλεια δικαίου για τις επιχειρήσεις.

200 Αντιθέτως, δεν αποδείχθηκε ότι σκοπός του μηχανισμού αυτού ήταν να αντιμετωπιστούν κενά του συστήματος ελέγχου τα οποία είναι εγγενή σε κάθε σύστημα που στηρίζεται κυρίως σε κατώτατα όρια κύκλου εργασιών και είναι, εξ ορισμού, αδύνατον να καλύψει όλες τις δυνητικώς προβληματικές πράξεις συγκέντρωσης.

201 Από τις ανωτέρω σκέψεις προκύπτει ότι το Γενικό Δικαστήριο κακώς ερμήνευσε τις αιτιολογικές σκέψεις του κανονισμού 139/2004 υπό την έννοια ότι το άρθρο 22 του κανονισμού συνιστά «διορθωτικό μηχανισμό» ο οποίος αποσκοπεί στον αποτελεσματικό έλεγχο όλων των συγκεντρώσεων που έχουν σημαντικές επιπτώσεις στη διάρθρωση του ανταγωνισμού στην Ένωση.

202 Εξάλλου, η συγκεκριμένη ερμηνεία δεν συμβιβάζεται με ορισμένους σκοπούς τους οποίους επιδιώκει ο κανονισμός 139/2004, θεωρούμενος στο σύνολό του.

203 Από τις αιτιολογικές σκέψεις του κανονισμού 139/2004, αν εξεταστούν υπό συστημική οπτική, μπορεί να συναχθεί το συμπέρασμα ότι ο κανονισμός αυτός ανταποκρινόταν μεν στην ανάγκη για θέσπιση «ειδικής νομικής πράξης που θα εξασφαλίσει τον αποτελεσματικό έλεγχο όλων των συγκεντρώσεων ανάλογα με τις επιπτώσεις τους στη διάρθρωση του ανταγωνισμού» (αιτιολογική σκέψη 6), πλην όμως αποσκοπούσε επίσης στην καθιέρωση αποτελεσματικού και προβλέψιμου συστήματος ελέγχου, το οποίο θα λαμβάνει υπόψη την ανάγκη ασφάλειας δικαίου και θα στηρίζεται στην αρχή του «ενιαίου ελέγχου» (αιτιολογικές σκέψεις 8 και 11). Το εν λόγω σύστημα βασίζεται, ταυτόχρονα, τόσο στη σαφή κατανομή των καθηκόντων που έχουν ανατεθεί στην Επιτροπή και στα κράτη μέλη αντίστοιχα όσο και στον ακριβή καθορισμό των προϋποθέσεων κοινοποίησης και αναστολής, οι οποίες ισχύουν για τα συμμετέχοντα μέρη (πρβλ. απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 2007, Cementbouw Handel & Industrie κατά Επιτροπής, C-202/06 P, EU:C:2007:814, σκέψεις 35 έως 37 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

204 Στο πλαίσιο αυτό, ο κανονισμός 139/2004, όπως και ο αρχικός κανονισμός 4064/89 για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων, περιέχει και διατάξεις οι οποίες έχουν ως σκοπό να περιορίσουν, για λόγους ασφάλειας δικαίου και προς το συμφέρον των ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων, τη διάρκεια των διαδικασιών της Επιτροπής για τον έλεγχο των πράξεων συγκέντρωσης. Ο νομοθέτης θέλησε να συναφώς να διασφαλίσει ότι οι πράξεις συγκέντρωσης θα ελέγχονται εντός προθεσμιών συμβατών τόσο με τις απαιτήσεις της χρηστής διοίκησης όσο και με τις επιταγές της επιχειρηματικής ζωής (πρβλ. απόφαση της 22ας Ιουνίου 2004, Πορτογαλία κατά Επιτροπής, C-42/01, EU:C:2004:379, σκέψεις 51 και 53 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

205 Η ερμηνεία όμως του άρθρου 22 του κανονισμού 139/2004 η οποία προτείνεται από την Επιτροπή και έγινε δεκτή από το Γενικό Δικαστήριο μπορεί να ανατρέψει την ισορροπία μεταξύ των διαφόρων σκοπών που επιδιώκει ο κανονισμός.

206 Πιο συγκεκριμένα, η ερμηνεία αυτή υπονομεύει την αποτελεσματικότητα, την προβλεψιμότητα και την ασφάλεια δικαίου που πρέπει να κατοχυρώνονται υπέρ των συμμετεχόντων μερών.

207 Και τούτο διότι ο κανονισμός 139/2004, μολονότι στοχεύει πράγματι στη δημιουργία ενός συστήματος ελέγχου των δυνητικώς επιζήμιων για τον ανταγωνισμό συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων, αποσκοπεί συγχρόνως στην καθιέρωση, αφενός, σαφούς κατανομής αρμοδιοτήτων μεταξύ της Επιτροπής και των εθνικών αρχών ανταγωνισμού και, αφετέρου, αποτελεσματικού και προβλέψιμου συστήματος εκ των προτέρων ελέγχου για τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις. Το σύνολο των διατάξεων του κανονισμού και, ειδικότερα, ο μηχανισμός παραπομπής ο οποίος προβλέπεται στο άρθρο 22 πρέπει να ιδωθεί υπό το πρίσμα όλων των προαναφερθέντων σκοπών και της μεταξύ τους στάθμισης.

208 Στο πλαίσιο αυτό, υπενθυμίζεται ότι, στην όλη οικονομία των συστημάτων εκ των προτέρων ελέγχου των συγκεντρώσεων επιχειρήσεων τα οποία επεξεργάστηκε προϊόντος του χρόνου ο νομοθέτης σε ενωσιακό επίπεδο, τα κατώτατα όρια που καθορίζονται ως κριτήριο για το αν μια πράξη πρέπει να κοινοποιηθεί ή όχι έχουν κεφαλαιώδη σημασία Ο λόγος είναι ότι οι επιχειρήσεις οι οποίες υπόκεινται δυνητικώς σε υποχρεώσεις κοινοποίησης και αναστολής πρέπει να μπορούν να προσδιορίσουν με ευκολία αν το σχέδιό τους για πράξη συγκέντρωσης πρέπει να υποβληθεί σε εκ των προτέρων εξέταση και, σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, από ποια αρχή και πότε μπορεί να αναμένεται σχετική απόφαση της αρχής αυτής.

209 Ο καθορισμός της αρμοδιότητας των εθνικών αρχών ανταγωνισμού με βάση κριτήρια που συνδέονται με τον κύκλο εργασιών αποτελεί σημαντικό εχέγγυο προβλεψιμότητας και ασφάλειας δικαίου για τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις οι οποίες πρέπει να μπορούν εύκολα και γρήγορα να προσδιορίσουν σε ποιαν αρχή πρέπει να αποταθούν, εντός ποιας προθεσμίας και με ποιους τύπους, ιδίως όσον αφορά τη γλώσσα και το περιεχόμενο των απαιτούμενων πληροφοριών, καθώς πρέπει να απευθυνθούν σε τέτοια αρχή εφόσον προτίθενται να προχωρήσουν σε πράξη συγκέντρωσης.

210 Όπως όμως υπογράμμισε και ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 206 έως 213 των προτάσεών του, αφενός, η ανεπίσημη κοινοποίηση μιας συγκέντρωσης σε καθεμία από τις εθνικές αρχές ανταγωνισμού στα κράτη μέλη και στα άλλα συμβαλλόμενα κράτη της Συμφωνίας ΕΟΧ, λύση που προτείνει η Επιτροπή, θα ήταν ασυμβίβαστη με τον σκοπό της αποτελεσματικότητας τον οποίο επιδιώκει ο κανονισμός 139/2004. Αφετέρου, αν γινόταν δεκτή η ερμηνεία του άρθρου 22 του κανονισμού την οποία προτείνει η Επιτροπή, θα ήταν ιδιαίτερα δύσκολο να προσδιοριστεί σε

ποιες διαδικαστικές απαιτήσεις υπόκεινται οι επιχειρήσεις, όπερ θα αντέβαινε προς έναν εκ των σκοπών του κανονισμού, ήτοι το να λαμβάνεται υπόψη η ανάγκη των επιχειρήσεων για ασφάλεια δικαίου.

211 Τέταρτον, η ανάγκη να καταστεί δυνατός ο αποτελεσματικός έλεγχος όλων των πράξεων που έχουν σημαντικές επιπτώσεις στη διάρθρωση του ανταγωνισμού στην Ένωση δεν μπορεί, εν πάση περιπτώσει, να οδηγήσει σε διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής του κανονισμού 139/2004.

212 Επ' αυτού, πρέπει να τονιστεί ότι, μετά την έκδοση του κανονισμού 4064/89, τον οποίο διαδέχθηκε ο κανονισμός 139/2004, η Ένωση διαθέτει ειδικούς κανόνες εφαρμοστέους επί των συγκεντρώσεων που μπορούν να παρακωλύσουν σημαντικά τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό στην εσωτερική αγορά ή σε ουσιώδες τμήμα της.

213 Οι κανονισμοί αυτοί, οι οποίοι στηρίζονται στα άρθρα 103 και 352 ΣΛΕΕ (πρώην άρθρα 83 και 308 ΕΚ), οργανώνουν ακριβέστερα τον εκ των προτέρων έλεγχο, ο οποίος βασίζεται σε σύστημα υποχρεωτικής κοινοποίησης όλων των πράξεων συγκέντρωσης που υπερβαίνουν τα προβλεπόμενα κατώτατα όρια. Επομένως, οι εν λόγω κανονισμοί εντάσσονται σε ένα σύνολο νομοθετικών μέτρων το οποίο αποσκοπεί στην εφαρμογή των άρθρων 101 και 102 ΣΛΕΕ καθώς και στην καθιέρωση συστήματος ελέγχου που διασφαλίζει ανόθευτο ανταγωνισμό εντός της εσωτερικής αγοράς της Ένωσης (απόφαση της 7ης Σεπτεμβρίου 2017, Austria Asphalt, C-248/16, EU:C:2017:643, σκέψη 31).

214 Εντούτοις, όπως έχει αποφανθεί το Δικαστήριο, το άρθρο 21, παράγραφος 1, του κανονισμού 139/2004 έχει την έννοια ότι επιτρέπει σε εθνική αρχή ανταγωνισμού κράτους μέλους να εξετάσει πράξη συγκέντρωσης επιχειρήσεων η οποία στερείται ευρωπαϊκής διάστασης κατά την έννοια του άρθρου 1 του κανονισμού και δεν υπερβαίνει τα προβλεπόμενα από το εθνικό δίκαιο κατώτατα όρια υποχρεωτικού εκ των προτέρων ελέγχου, και να κρίνει ότι αυτή συνιστά, παραδείγματος χάριν, απαγορευόμενη από το άρθρο 102 ΣΛΕΕ κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης, λαμβανομένης υπόψη της διάρθρωσης του ανταγωνισμού σε αγορά με εθνική διάσταση. Ο κανονισμός 139/2004 δεν εμποδίζει τις εθνικές αρχές ανταγωνισμού και τα εθνικά δικαστήρια να υποβάλουν σε έλεγχο, δυνάμει του άμεσου αποτελέσματος του άρθρου 102 ΣΛΕΕ και εφαρμόζοντας τους δικούς τους διαδικαστικούς και δικονομικούς κανόνες, μια πράξη συγκέντρωσης που δεν έχει ευρωπαϊκή διάσταση, όπως η επίμαχη εν προκειμένω (απόφαση της 16ης Μαρτίου 2023, Towercast, C-449/21, EU:C:2023:207, σκέψεις 50 και 53).

215 Πέμπτον και τελευταίο, όπως επισήμανε, κατ' ουσίαν, ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 216 και 218 των προτάσεών του, η ευρεία ερμηνεία του άρθρου 22, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 139/2004 η οποία έγινε δεκτή από το Γενικό Δικαστήριο, καθώς επιφέρει ενδεχομένως διεύρυνση τόσο του πεδίου εφαρμογής του κανονισμού όσο και της αρμοδιότητας ελέγχου της Επιτροπής επί των πράξεων συγκέντρωσης, φαίνεται να προσκρούει στην αρχή της θεσμικής ισορροπίας, η οποία αποτελεί χαρακτηριστικό της θεσμικής δομής της Ένωσης και απορρέει από το άρθρο 13, παράγραφος 2, ΣΕΕ, όπου ορίζεται ότι κάθε θεσμικό όργανο πρέπει να ασκεί τις αρμοδιότητές του σεβόμενο τις αρμοδιότητες των λοιπών θεσμικών οργάνων [απόφαση της 9ης Απριλίου 2024, Επιτροπή κατά Συμβουλίου (Υπογραφή διεθνών συμφωνιών), C-551/21, EU:C:2024:281, σκέψη 62 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

216 Όπως προεκτέθηκε στη σκέψη 183 της παρούσας αποφάσεως, έχει προβλεφθεί ειδική νομοθετική διαδικασία για την εξέταση των κατώτατων ορίων που καθορίζουν το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού αυτού. Επομένως, ακόμη και αν υποτεθεί ότι τα προβλεπόμενα από τον κανονισμό 139/2004 και στηριζόμενα στον κύκλο εργασιών κατώτατα όρια αρμοδιότητας αποδεικνύονται

ανεπαρκούς αποτελεσματικότητας για τον έλεγχο ορισμένων πράξεων που ενδέχεται να έχουν σημαντικό αντίκτυπο στον ανταγωνισμό, εναπόκειται αποκλειστικώς στον ενωσιακό νομοθέτη να τα αναθεωρήσει ή να προβλέψει έναν μηχανισμό διασφάλισης ο οποίος να επιτρέπει στην Επιτροπή να ελέγξει μια τέτοια πράξη.

217 Εξάλλου, ακόμη και αν υποτεθεί ότι οι εξελίξεις οι οποίες παρατηρούνται σε ορισμένες αγορές, σε σχέση ιδίως με καινοτόμες επιχειρήσεις που διαδραματίζουν ή μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο από πλευράς ανταγωνισμού παρότι έχουν μικρό ή μηδενικό κύκλο εργασιών κατά τον χρόνο της συγκέντρωσης, δικαιολογούν τη διεύρυνση του πεδίου των πράξεων που χρήζουν εκ των προτέρων εξέτασης, τα κράτη μέλη είναι ελεύθερα να αναθεωρήσουν προς τα κάτω τα δικά τους όρια αρμοδιότητας τα οποία βασίζονται στον κύκλο εργασιών και προβλέπονται από την εθνική νομοθεσία.

218 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε νομικό σφάλμα κατά την ερμηνεία του άρθρου 22, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 139/2004, κρίνοντας ότι τα κράτη μέλη μπορούσαν, υπό τις εκεί οριζόμενες προϋποθέσεις, να υποβάλουν αίτηση δυνάμει της διατάξεως αυτής ανεξαρτήτως του πεδίου εφαρμογής της εθνικής τους νομοθεσίας για τον εκ των προτέρων έλεγχο των συγκεντρώσεων. Κατά συνέπεια, κακώς το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι η Επιτροπή ορθώς έκανε δεκτή, με τις επίδικες αποφάσεις, την αίτηση παραπομπής και τα αιτήματα συνυποβολής της δυνάμει του άρθρου 22 του κανονισμού 139/2004.

219 Δεδομένου ότι ο πρώτος λόγος αναιρέσεως είναι βάσιμος, η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση πρέπει να αναιρεθεί, χωρίς να χρειάζεται να εξεταστούν οι λοιποί λόγοι αναιρέσεως.

Επί της προσφυγής ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου

220 Κατά το άρθρο 61, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίοδος, του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Δικαστήριο μπορεί, σε περίπτωση που αναιρέσει την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου, να αποφανθεί το ίδιο οριστικά επί της διαφοράς, εφόσον είναι ώριμη προς εκδίκαση.

221 Τούτο συμβαίνει εν προκειμένω, δεδομένου ότι οι λόγοι που προβλήθηκαν στο πλαίσιο της προσφυγής με αίτημα την ακύρωση των επίδικων αποφάσεων και του ενημερωτικού εγγράφου αποτέλεσαν αντικείμενο κατ' αντιμωλίαν συζήτησης ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου και δεν απαιτείται για την εξέτασή τους η λήψη περαιτέρω μέτρων οργάνωσης της διαδικασίας ή διεξαγωγής αποδείξεων ως προς τη δικογραφία.

222 Συναφώς, αρκεί η επισήμανση ότι, για τους λόγους που εκτέθηκαν στις σκέψεις 121 έως 218 της παρούσας αποφάσεως, οι επίδικες αποφάσεις πρέπει να ακυρωθούν επειδή η Επιτροπή δεν μπορούσε να στηριχθεί στο άρθρο 22 του κανονισμού 139/2004 για να επιληφθεί της επίμαχης συγκέντρωσης. Πράγματι, η Επιτροπή ερμήνευσε εσφαλμένως τον κανονισμό 139/2004 κρίνοντας, με τις επίδικες αποφάσεις, ότι μπορεί να δεχθεί αίτηση παραπομπής δυνάμει του άρθρου 22 του ως άνω κανονισμού σε περίπτωση που τα κράτη μέλη τα οποία την υποβάλλουν δεν έχουν, βάσει των εθνικών τους νομοθεσιών περί ελέγχου των συγκεντρώσεων, την εξουσία να εξετάσουν τη συγκέντρωση που αποτελεί το αντικείμενο της αιτήσεως.

223 Αντιθέτως, είναι απορριπτέα τα αιτήματα περί ακυρώσεως της αιτήσεως παραπομπής και του ενημερωτικού εγγράφου.

224 Πρώτον, όσον αφορά το ενημερωτικό έγγραφο, αυτό πρέπει να θεωρηθεί ως ενδιάμεση και προπαρασκευαστική των επίδικων αποφάσεων πράξη που δεν υπόκειται σε προσφυγή, δεδομένου ότι ούτε καθορίζει την οριστική θέση της Επιτροπής επί της εξέτασης της επίμαχης συγκέντρωσης ούτε συνεπάγεται οριστικά, σε σχέση με την επίμαχη συγκέντρωση, την ενεργοποίηση της υποχρέωσης αναστολής την οποία προβλέπει το άρθρο 7 του κανονισμού 139/2004.

225 Δεύτερον, όσον αφορά την αίτηση παραπομπής, το σχετικό ακυρωτικό αίτημα πρέπει επίσης να κριθεί απαράδεκτο, ελλείψει αντίστοιχου αιτήματος στην πρωτοδίκως ασκηθείσα προσφυγή.

Επί των δικαστικών εξόδων

226 Κατά το άρθρο 184, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, όταν η αίτηση αναιρέσεως είναι βάσιμη, το Δικαστήριο, εφόσον κρίνει το ίδιο οριστικά τη διαφορά, αποφαίνεται επί των δικαστικών εξόδων.

227 Το άρθρο 138, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, το οποίο εφαρμόζεται στην αναιρετική δίκη δυνάμει του άρθρου 184, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, ορίζει ότι ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα έξοδα εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου.

228 Η Επιτροπή, δεδομένου ότι ηττήθηκε ως προς το ουσιώδες μέρος των αιτημάτων της, πρέπει να υποχρεωθεί, σύμφωνα με το σχετικό αίτημα των Illumina και Grail, να φέρει, πέραν των δικών της δικαστικών εξόδων, και εκείνα στα οποία υποβλήθηκαν οι δύο εταιρίες στο πλαίσιο τόσο της πρωτόδικης όσο και της αναιρετικής διαδικασίας. Η Επιτροπή πρέπει επίσης να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η Biocom California στο πλαίσιο της παρεμβάσεώς της στην υπόθεση C-611/22 P, σύμφωνα με το σχετικό αίτημα της τελευταίας.

229 Βάσει του άρθρου 140, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, το οποίο εφαρμόζεται στην αναιρετική δίκη δυνάμει του άρθρου 184, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, τα κράτη μέλη και τα θεσμικά όργανα της Ένωσης τα οποία παρεμβαίνουν στη δίκη φέρουν τα δικαστικά έξοδά τους. Σύμφωνα με τα όσα ορίζει η διάταξη αυτή, η Δημοκρατία της Εσθονίας, η Ελληνική Δημοκρατία, η Γαλλική Δημοκρατία και το Βασίλειο των Κάτω Χωρών φέρουν τα δικαστικά έξοδά τους.

230 Κατά το άρθρο 140, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, το οποίο εφαρμόζεται επίσης στην αναιρετική δίκη δυνάμει του άρθρου 184, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, η Εποπτεύουσα Αρχή της ΕΖΕΣ φέρει τα δικαστικά έξοδά της όταν παρεμβαίνει στη δίκη.

231 Κατά συνέπεια, ως παρεμβαίνουσα στην παρούσα αναιρετική δίκη, η Εποπτεύουσα Αρχή της ΕΖΕΣ φέρει τα δικά της δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφασίζει:

1) **Αναιρεί την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 13ης Ιουλίου 2022, Illumina κατά Επιτροπής (T-227/21, EU:T:2022:447).**

2) Ακυρώνει την απόφαση C(2021) 2847 final της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της 19ης Απριλίου 2021, με την οποία έγινε δεκτή η υποβληθείσα από τη γαλλική εθνική αρχή ανταγωνισμού αίτηση προς την Επιτροπή να εξετάσει την πράξη συγκέντρωσης που είχε ως αντικείμενο την απόκτηση του αποκλειστικού ελέγχου της Grail LLC από την Illumina Inc. (υπόθεση COMP/M.10188 – Illumina/Grail).

3) Ακυρώνει τις αποφάσεις C(2021) 2848 final, C(2021) 2849 final, C(2021) 2851 final, C(2021) 2854 final και C(2021) 2855 final της Επιτροπής, της 19ης Απριλίου 2021, με τις οποίες έγιναν δεκτά τα αιτήματα των εθνικών αρχών ανταγωνισμού της Ελλάδας, του Βελγίου, της Νορβηγίας, της Ισλανδίας και των Κάτω Χωρών να συνυποβάλουν την προαναφερθείσα αίτηση παραπομπής.

4) Απορρίπτει κατά τα λοιπά την πρωτοδίκως ασκηθείσα προσφυγή.

5) Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή φέρει, πέραν των δικών της δικαστικών εξόδων, και εκείνα στα οποία υποβλήθηκαν, αφενός, η Illumina Inc. και η Grail LLC στο πλαίσιο τόσο της πρωτόδικης όσο και της αναιρετικής διαδικασίας, και, αφετέρου, η Biocom California στο πλαίσιο της αναιρετικής διαδικασίας στην υπόθεση C-611/22 P.

6) Η Δημοκρατία της Εσθονίας, η Ελληνική Δημοκρατία, η Γαλλική Δημοκρατία, το Βασίλειο των Κάτω Χωρών, η Εποπτεύουσα Αρχή της ΕΖΕΣ και η Grail φέρουν τα δικά τους δικαστικά έξοδα.

(υπογραφές)